

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1993-04-28

Pol 1:1/Magnusson/aca
1993-05-06
Delges:
Kabs
Magnusson, Pol 1:1
Olson, Pol 1:1
Wallenberg-föreningen
von Dardel
C Persson
Makinen (Chicago)
SB/Hafström

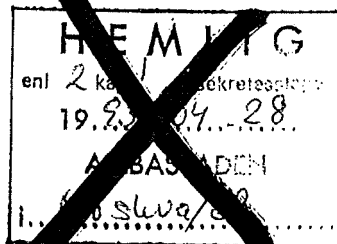
Rep 93-05-06/177

Departementsrådet
Hans Magnusson

Utrikesdepartementet

118/001

INKOM UD		
1993-04-30		
AVD	GR.	MÅL
P	2	En I

Pr

Svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet: sjunde mötet
(1/bil.)

Broder,

Insänder protokoll från sjunde mötet av svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet, vilket hölls i Moskva den 14-15 april 1993.

Ryske ordföranden Sokolov har utlovat att de nya arkivfynden samt andra under mötet nämnda dokument översänds till ambassaden de närmaste dagarna.

Björn Lyrvall
Björn Lyrvall

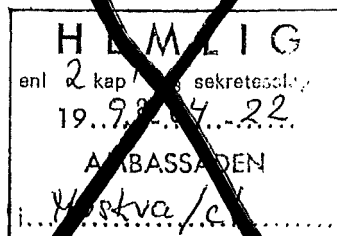
SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

Handläggare: Björn Lyrvall/cl

PROMEMORIA

1993-04-22

Svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet: 7:e mötet

Den svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet höll sitt sjunde möte i Moskva den 14-15 april 1993. Delegationerna enligt bilaga 1 och 2.

onsdag 14 april:

Magnusson hälsade välkommen och noterade att framsteg gjordes men med större möda än tidigare. Ett stort antal dokument hade överlämnats men avgörande bevis om RW:s öde saknades fortfarande. Efter en kort allmän genomgång av arbetsgruppsmötets uppläggning berörde Magnusson frågan om avrapportering från gruppens arbete. Det var viktigt för att fokusera det fortsatta sökandet och lämpligen kunde en rapport innehålla sex kapitel:

1. Händelserna i Budapest fram till den 6:e februari 1945 när RW nådde Moskva.

2. Orsakerna till RW:s arrestering.
3. Tiden i fängelset i Moskva 1945-47.
4. Vad hände i juli 1947?
5. Senare vittnesuppgifter.
6. Sovjetiska myndigheters handläggning av frågan i förhållande till de svenska hänvändelserna.

Varje kapitel kunde lämpligen indelas i två delar - en som baserades på dokument, samt en som byggde på muntliga uppgifter. Dessutom borde rapporten innehålla en förteckning över alla dokument.

Från svensk sida hade också färdigställts en komplett samling av svenska dokument i RW-ärendet och dessa skulle nu översändas till Moskva. Materialet var så omfattande att det fick sändas landvägen.

Sokolov noterade att arbetet gick i rätt riktning och att detta var det tredje mötet under det senaste halvåret. Därtill hade flera arbetsmöten hållits mellan plenarsammankomsterna.

På senare tid hade en del arbete uträttats men inga avgörande dokument återfunnits. Dessutom hade olika uppgifter på senare tid visat bredden på s.k. fakta i RW-ärendet - allt från omnämnande av RW som nummerfånge till vittnesuppgifter om att denne varit musiker i en fängelseorkester.

Huvuddelen av materialet som överlämnats till svenska sidan visade emellertid på ett sorgligt faktum, som stod nära sanningen. Det framgick av dokumenten när man tittade på dem i helhet. I detta sammanhang föreföll Magnussons förslag i många avseenden acceptabelt. Nyligen hade ett möte genomförts med den amerikanska POW-utredningen, varvid amerikanarna överlämnat en rapport som redovisade ärendets situation. Det var en systematisering av utfört arbete.

Inom försvarsministeriets arkiv hade man på svenskt förslag tittat efter arresteringen av andra utländska diplomater, och det hade visat sig att Bulganin undertecknat liknande order rörande schweiziska och slovakiska diplomater. Härav framgick att arbetet hade en viss rutinkaraktär.

Kollegorna hade utfört ett omfattande arbete och en del av resultatet hade redan redovisats till von Dardel och Makinen, t ex om Rödel.

Självt hade Sokolov talat med Ivasjutin på telefon sedan denne avböjt ett personligt möte. Ivasjutin hade emellertid framställt ganska övertygande argument för att han inte visste eller kunde veta något bestämt i denna fråga. Inte minst hade han betonat att han fram till 1950 ej arbetat i Sovjetunionen.

Magnusson konstaterade att mycket i materialet kunde peka i viss riktning, men på flera punkter gick uppgifterna också isär och personer som inte kunde avfärdas uttalade olika versioner.

Från svensk sida kunde man inleda med att överlämna ett dokument som utlovats - det gällde information från 1956 att Sovjetunionen via ett tredje land på förhand önskat diskutera hur svaret i RW-ärendet skulle se ut. Det visade att en betydande osäkerhet funnits vid denna tid om hur svaret skulle formuleras fastän det stod klart att både Molotov och Serov mycket väl visste vad som hänt. Dokumentet redovisade ett samtal som en sovjetisk diplomat haft med finska kollegor i Helsingfors samt med finska diplomater i Ankara.

Magnusson hade talat med denne diplomat i dag och denne bekräftade att sovjetsidan varit osäker på vilken kunskap som fanns på svensk sida. Han uttalade uppfattningen att det på tjänstemannanivå i MID samt inom första huvudstyrelsen var svårt att få fram nödvändiga dokument samt att han trodde att de av kontrapionaget förstörts på ett sent stadium - och inte av Beriia eller Abakumov. Det stämde med andra uppgifter att material förstörts under Chrustjov-tiden.

Sokolov förklarade att han gått igenom de dokument som var välkända för den svenska sidan och fått intrycket att den sovjetiska sidan inte var osäker på vad som hänt med RW utan hur svaret skulle utformas till den svenska sidan. Detta p g a att en snäv krets ledande personer på sovjetisk sida redan visste vad som egentligen hänt med RW.

Följde man dokumenten från början 1945 framgick att sovjetsidan först svarat att RW ej fanns i landet samt man efterforskade honom. Först den 13 maj 1947

tillkännagav Vysjinskij i en rapport till Molotov att Fedotov, en ledande person i säkerhetsministeriet, hade meddelat Kirill Novikov, en kollega, att RW fanns i MGB:s händer. Det var första gången som det i hemligstämplade MID-dokument framkom att RW befann sig i Sovjetunionen. I rapporten bad Vysjinskij Molotov att uppdra åt Abakumov att rapportera om fallet samt att lägga fram problemets kärna och förslag om dess "likvidering".

Formuleringen var oklar: antingen rörde det likvideringen av ärendet eller likvideringen av personen. Förslaget gjordes - den 18 maj bad Molotov Abakumov i en resolution att rapportera. Den 7 juli 1947 skrev Vysjinskij till Abakumov och efterfrågade information. Den 22 juli 1947 bad Vysjinskij Abakumov att påskynda svaret, men det visade sig att något svar ej behövdes och på brevet fanns påskriften att Molotov den 17 juli 1947 erhållit ett privatbrev från Abakumov. Här följde en intressant utveckling. Den 9 augusti föreslog Vysjinskij att den svenska sidan skulle få svar i sak. Det tycktes som om Vysjinskij var inställd på att meddela sanningen till svenskarna - en annan sak i vilken form. Han var nu medveten om denna sanning. Uppenbarligen hade tanken emellertid ej fått något stöd.

Kirill Novikov hade tidigare uttalat förmodan att RW möjligen omkommit i Budapest och när Vysjinskij den 18 augusti gav svar till den svenska sidan uttalades denna förmodan på nytt. Vid efterföljande möten - Mikojan m fl, gjordes inga försök att eftersöka RW. Alla fakta talade om hans död. T o m

några år senare - den 3 mars 1952 - skrev säkerhetsministeriet till Gromyko att det ej var ändamålsenligt att ändra karaktären av svaret till den svenska sidan av den 18/8 -47.

Den 13/10 1954 skrev Gromyko till Serov och begärde information om när och under vilka omständigheter RW avlidit. För Gromyko var frågan klar - det gällde bara när och var och detta skrevs i en internt hemligt dokument ej för propaganda. Det handlade alltså om karaktären av det möjliga svaret ej om faktumet som sådant. Först efter 20:e partikongressen kom Gromykos memo där detta faktum som redan var känt för ledningen fick en viss form.

Med hänsyn till detta ingav andra vittnesmål från diplomater och andra personer en viss misstro - de kände helt enkelt inte till omständigheterna eftersom man i dåvarande Sovjetunionen förmodade bevara sekretessen. Ingen ambassadmedlem eller ens någon i den centrala apparaten kände t ex till att Molotov fått brevet från Abakumov den 17 juli. Förmodligen var det mindre än 5 personer som kände till ärendets verkliga läge.

Det var en annan fråga att man sett RW när denne var i livet och de tyska krigsfångarnas vittnesmål var övertygande - inget av dem gick dock längre än 1947. Deras vittnesmål sammanföll med dokumenten medan andra vittnesmål om deltagande i musikorkestrar och dyl. bekräftades ej dokumentärt.

Rapporten från arbetsgruppen skulle tydligt visa denna summa av fakta vilken bekräftade en mycket sorlig men tyvärr ovederlägglig sanning - att RW dog sommaren 1947.

Olika indirekta fakta som tagits fram på uppdrag av den svenska sidan visade att Abakumov befann sig och arbetade i Moskva vid denna tid. Intressanta uppgifter hade också framkommit i försvarsministeriets arkiv om hur sovjetiska trupper uppdragits att ta den svenska beskickningen i beskydd liksom bostäderna tillhörande i Moskva verksamma ungerska diplomater. Sådana fakta vederlade emellertid ej den kända sanningen.

Nu var också datumet för RW:s avfärd från Budapest känt - den 25 januari och det var kanske något förvånande att uppfyllande av ordern från högsta ort tagit så lång tid, men fakta kompletterade bilden.

Magnusson höll med om att herr Sokolov korrekt lyft fram en mycket viktig sekvens av dokument. På svensk sida hade man givetvis själv läst dessa dokument mycket noga. Det fanns t o m en tidigare indikation i MID att RW fanns i Moskva. Det var Sysojev som i december 1946 i en samtalsuppteckning från mötet med svenske diplomaten Bark-Holst kompletterade med orden att chefen för Smersj' andra avdelning - Burasjnikov i ett brev till Tjeborotjev i MID för en tid sedan ombett Vysjinskij att kontakta Abakumov i ärendet. I februari 1947 bekräftade Fedotov muntligen till Novikov att RW fanns i Sovjetunionen.

Vad beträffade Vysjinskijs önskan att säga sanningen till svenskarna kunde framhållas att Vysjinskij redan den 7 juli till Abakumov skrivit att det var viktigt att ta reda på omständigheterna för RW:s sista dagar i Budapest - om han hela tiden

bevakats och om han befunnit sig i områden där strider eller bombardemang pågick. Det var en indikation på att Vysjinskij också övervägde möjligheten att inte ge ett sanningsenligt svar.

Vad som sagts om i vilken riktning dessa dokument pekade var korrekt, men ännu saknades avgörande dokument om vad som hänt. Det fanns olika versioner om vad Abakumov gjort, liksom olika uppgifter från muntliga källor, inklusive säkerhetsministeriets tjänstemän. Frånvaron av definitiva bevis innebar att man på detta stadium inte helt och hållet kunde utesluta någon version. I sammanhanget fick påminnas om att kraven som ställdes på denna grupp från det internationella samfundet skulle komma att vara mycket höga.

Sokolov höll med om resonemanget men fann det viktigt för gruppen att tänka på hur det internationella opinionen skulle förberedas för den sorgliga slutsatsen. Annars gavs på nytt illusioner om att RW var vid liv - hade gift sig och fått barn. Det fanns t o m spekulanter som försökte sig på sådana versioner. Men opinionen kunde ju formas och det gällde att inte gripa uppgifter ur luften utan att dokumentera dem.

Säkerhetsministeriet hade ju på sin tid vidtagit åtgärder för att steg för steg skaffa bort alla spår av detta brott och vid en titt på sidogrenarna visade det sig att både RW och hans cellkamrat omkommit ungefär vid samma tid. T o m hade RW:s namn strukits över i registreringsjournalerna men MID-arkivet hade klarat sig - där fanns huvuddelen av dokumentsamlingen kvar - dock ej det avgörande dokumentet.

Också vittnesutsagor kunde ge en del nytt men människor försvann ur tiden och en del ville inte komma ihåg det förflutna. Det kanske man mänskligt sett kunde förstå.

Magnusson underströk att slutsatserna fick vänta tills arbetet avslutats. Det fanns ett antal dokument och dessa var i princip tillgängliga för forskare, historiker redan nu. Dessutom fick man vara övertygad om att när arbetet avslutatats och utredningen kommit till sina slutsatser skulle ändå nya vittnesmål framkomma och slutsatserna ifrågasättas. Det låg i den mänskliga naturen. På rysk sida hade här exemplifierats med de mer extrema vittnesmålen - inte de som man på svenskt håll tillmätte störst betydelse och således heller inte lagt fram officiellt från svensk sida.

En rapport kunde sammanfatta hur långt arbetet kommit idag men än fick ingen version helt uteslutas.

Vad gällde frågan om vem som kände till vad fanns onekligen en del frågetecken. Det var t ex på svensk sida svårt att förstå varför Vysjinskij i en skrivelse till Stalin 1952 ej redovisade det verkliga händelseförloppet utan höll fast vid den officiella versionen som givits till svenska sidan 1947. Kanske var det lättare för den ryska sidan att förstå detta men varför i en intern hemlig PM hålla fast vid osanningen? Kunde sanningen ha undanhållits Stalin - det var svårt att tro. Samtidigt - varför förstöra dokument före 1953 om Stalin-Beria-Abakumov var fullständigt informerade.

Sokolov överlät ordet till Filipov som förklarade att de dokument som först studerats inom försvarsministeriets arkiv hörde till perioden 1944-45 samt att man inom försvarsministeriets centrala arkiv breddat sökningen till att gälla dokument rörande alla svenska medborgare - ej bara RW. Dessutom hade efterforskats dokument rörande anhänganden av utländska representanter.

De påträffade dokumenten var följande:

1. Kopia av order från kårens stabschef, generalmajoren Sosedov till kårens divisionschefer den 3 januari 1945 med information om förekomsten av en underjordisk svensk mission samt att denna skulle tas under bevakning om den upptäcktes. En liknande order från generalstabsschefen till frontbefälhavarna hade redan tidigare återfunnits.
2. En förordning till 317:e skyttedivisionen som riktade uppmärksamheten ej bara mot RW och den svenska missionen utan också gällde bevakning av bostäderna till de diplomater som tjänstgjorde vid den ungerska missionen i Moskva, samt rörande ungerska regeringsledamöter. I förordningens andra punkt talades om den underjordiska svenska missionen samt i punkt tre om att ansvariga officerare skulle utses för uppdraget samt förses med soldater för att inta och bevaka lägenheterna. Under punkten fyra beordrades truppcheferna att per den 12 januari klockan 18.00 till divisionsstaben lämna information om utnämnda officerare. Förordningen undertecknad av gardesofficeraren Raga.

von Dardel frågade om det fanns liknande dokument om andra missioner varpå Filipov svarade att man sökt efter material om svenska missionen och i sammanhanget också påträffat material om ungrare.

von Dardel ansåg det märkligt att svenskar och ungrare sammanfördes i ett dokument.

Filipov sade att det kanske blivit så av en slump.

Sokolov tillade att andra dokument av detta slag också fanns, t ex om schweizare.

Filipov återtog och presenterade dokument nummer tre som utgjorde en utskrift av Bulganins chiffertelegram rörande arrestering av RW.

4. Ett dokument av den 20 januari 1945 undertecknat Zacharov ställt till Antonov med besked att man i Budapests östra del upptäckt ungerska språkläraren Valdemar Langet med hustru Nina Nikolajevna samt förstesekreteraren vid schweiziska legationen Meyer samt andresekreteraren Feller.

5. Bulganins svar på Zacharovs skrivelse ställt till befälhavaren för andra ukrainska fronten med kopia till Abakumov om arrestering av schweizarna Feller och Meyer samt slovakiska ambassadören Spisjak samt order om att dessa "i likhet med RW" skulle sändas till Moskva. Operationsansvaret lades på kontraspionaget Smersj. Dokumentet var daterat 27 januari 1947.

6. Ett dokument från Zacharov till Bulganin om att den arresterade RW ivägsänts den 25 januari och att konvojchefen var Nikolaj Matjeevitj Zenkov.

Lyrvall frågade om Zenkov var reguljär officer i Röda armén eller tillhörde Smersj varpå Filipov svarade att han troligen tillhörde Smersj.

Ziborov noterade att Smersj då sorterade under försvarsministeriet samt att sedan det talats om att Smersj hade ansvaret för operationen så tillhörde säkert Zenkov denna organisation.

Givetvis eftersöktes denne och om man ej lyckades spåra honom skulle man vända sig till försvarsministeriet. Han kunde ha övergått till antingen försvarsministeriet eller säkerhetsministeriet efter kriget.

Magnusson tackade Filipov för försvarsministeriets ansträngningar och frågade om namnet Klimov nämnts vilket Filipov förnekade.

Magnusson sade att namnet Klimov nyligen kommit upp som en person som möjligen deltagit i arresteringen av RW. Samme Klimov skulle senare ha varit ordförande i sportklubben Dynamo i början på 50-talet.

von Dardel tog upp Dekanosovs telegram av den 16 januari 1945 och frågade om det ej varit möjligt fastställa vem som sänt telegrammet.

Filipov sade att han ej kunde svara på detta. Han var arkivist och kunde bara redovisa vad han fått fram.

Vinogradov sade att det ej fanns någon skiljaktighet mellan Dekanosovs note och Vysjinskijs påstående att man ej lyckats påträffa officeraren som sänt telegrammet. Förmodligen hade ingen letat efter denna officerare.

Magnusson sade att man i Dekanosovs text kände igen formuleringarna från ett Budapesttelegram.

Vinogradov sade att Bulganins telegram av den 27 januari 1945 också återfunnits i säkerhetsministeriets arkiv. Det var en kopia av telegrammet som gjorts av den för gruppen bekanta Jendovitskij. Telegrammet innehöll emellertid i avskriften en del förvrängningar av de schweiziska diplomaternas efternamn.

I arkivet gick att utläsa att chefen för den schweiziska missionen i Budapest Feller, född 1913 i Bern den 16/1 anhöllits och sänts till Moskva av Smersj, hittills i Lefortovo och repatrierats på uppdrag av utrikeskommisariatet den 25 januari 1946. Den andra schweiziska diplomaten, Meyer född 1913 anhölls också enligt Bulganins order samt hölls i Lefortovo och repatrierades till hemlandet den 25 januari 1946. Någon annan information om schweizarna fanns till dags dato ej.

Den slovakiske ministern Jan Spisjak, född 1901 i Tjissko-Brezovo i Glutjinetskijs-området i Slovakien, anhölls den 8 februari 1945 sändes till Lefortovo av Smersj och överlämnades den 8 januari 1947 till representanter för den Tjeckoslovakiska republiken.

von Dardel undrade om orsaken till att Feller och Meyer repatrierats så snabbt när RW ej återsänts.

Vinogradov frågade sig detsamma i synnerhet som det i telegrammet skrivits att dessa två skulle "liksom RW" skulle sändas till Moskva. Ännu hade Vinogradov inte sett några dokument men visste att det fanns en ansökan från MID om repatriering. Kanske kunde herr Sokolov bidra med ytterligare material.

von Dardel sade att det talades om att schweizarna utväxlat dessa två mot 10 000 Vlasov-soldater som tagit sig till Schweiz efter kriget.

Vinogradov sade att dessa uppgifter skulle kontrolleras.

von Dardel noterade att schweizarna ej var så stolta över denna aktion och att utredningen fick göras försiktigt.

Vinogradov sade att Tolstoj-Miloslavskij också tagit upp frågan om utvisning av sovjetiska medborgare i Storbritannien och att det var en komplicerad fråga med anknytning till Jalta-överenskommelsen.

Sokolov lovade att klargöra i MID-dokumentet hur läget var. I bilden kom också frågan om upprättande av diplomatiska relationer med Schweiz efter kriget. Inga förbindelser hade funnits efter mordet på Rosiskij.

Makinen betonade betydelsen av att klargöra skälet till arresteringen av de schweiziska diplomaterna -

det var ytterligare exempel på hur personer med diplomatisk immunitet arresterats.

von Dardel frågade om det fastställts vilka juridiska konventioner som gällde.

Vinogradov föreslog att denna fråga redovisades senare i arbetsform av Galitskij. Och von Dardel höll med om detta.

Vinogradov återtog att han i säkerhetsministeriet funnit ytterligare dokument med RW:s namn - i ett protokoll rörande förhör med en holländsk löjtnant, van der Walz, den 26 februari 1946. Denne var född 1920 i Surabaya i Holländska Indien, arresterades den 8 december 1944 i närheten av byn Tjerip i Ungern av fjärde gardesarméns Smersjavidelning inom denna armés stridsoperationsområde.

Vid arresteringen beslagtogs dokument på engelska, franska och tyska med information om den politiska situationen i Ungern samt underrättelseuppgifter av militär karaktär gömda i ett ficklampsbatteri.

Den 14 januari 1945 hölls han som krigsfånge i inre fängelset och Lefortovo och fördes den 17 april 1948 till Butyrka-sjukhuset där han avled den 11 augusti 1948 av TBC. Den 13/8 kremerades kroppen och van der Walz personakt samt personliga föremål förvaras i det f.d. särskilda arkivet.

Det var Siomontjuk som förhört van der Walz vilken i förhör sagt att han träffat Anger, sekreterare vid svenska ambassaden, dit han vänt sig i september 1943. Anger hade frågat ut honom vid

ifyyllandet av ett formulär för erhållande av pass. I oktober 1944 hade han dessutom samtalat med RW rörande hjälp till en jude. Någon annan information om RW fanns emellertid inte i förhöret.

Makinen sade att van der Walz fall var kopplat till Karl Sandel, som var nummerfånge i Vladimir. Det fanns ett vittnesmål av Sandel i svenska UD:s samlingar. Det kunde vara lämpligt att den svenska sidan överlämnade detta vittnesmål - van der Walz arbetade för den polska underjordiska rörelsen och hade hjälp av Sandel, vilken senare försökte begå självmord i Lefortovo.

Vinogradov underströk att van der Walz namn var av intresse endast p g a att RW:s namn förekommit i vittnesmålet. I förhöret nämndes också andra personer, bl a gavs uppgifter om förbindelser med den engelska underrättelsetjänsten, varvid den ungerska officeren Karl Sandels namn nämndes.

von Dardel sade att han nästa vecka skulle träffa Anger och då berätta om detta vittnesmål.

Vinogradov övergick till Natalja Sjinkarenkos vittnesmål, vilket lämnats i februari 1993. Vittnet skulle ha avtjänat straff i Gorkijs oblast och där sammanträffat med RW och rent av inneha ett fotografi av denne i en folkmusikorkester. Enligt uppgift från ryska ambassaden hade detta vittnesmål gjort stort intryck på RW-föreningen i Belgien. Därtill skulle Brysselpolisen ha utfört en expertis som fastställt RW:s identitet på det förevisade fotografiet.

På rysk sida hade man kontrollerat Natalja Sjinkarenkos uppgift om lägren i Gorkijs oblast. Säkerhetsministeriets lokalstyrelse hade meddelat att RW ej fanns i länets fångkartotek och ej heller i förteckningen över avlidna fångar.

Sjinkarenko-Katz, Natalja Kirillovna var född 1925 och härstammade från Lebedevka i Vysjedubetjanskij-regionen i Kievs län. Den 8 december 1951 dömdes hon av MGB:s militärtribunal i Kiev för fosterlandsförräderi till 25 års fängelse. Hon avtjänade straffet i Udzjenskij-lägre i Gorkijs oblast. Det fanns inga dokumenterade uppgifter om folkmusikensembeln bevarade bland lägerdokumenten. Sjinkarenkos brottsdossier bevarades i Ukraina hos nationella säkerhetstjänsten. De ukrainska kollegorna hade tittat igenom akten och ej återfunnit något om RW. Hur fru Sjinkarenko hamnat i Bryssel var inte känt på den ryska sidan.

Magnusson sade att eftersom den ryska sidan tagit upp Sjinkarenkos vittnesmål kunde nämnas att en representant för svenska UD frågat ut kvinnan för ett par månader sedan medan hon fortfarande befann sig utomlands. Några bestämda slutsatser hade inte dragits om vittnesmålet i sin helhet och försök gjordes att kontrollera några av personerna i vittnesmålet - några befann sig utomlands och några i Ukraina. Det omtalade fotografiet fanns inte i svensk ägo, endast en fotokopia och det var ej möjligt att bedöma den belgiska polisens analys.

Makinen undrade hur många varianter av RW:s namn som kontrollerats i kortkartoteken. Kanske kunde RW ha suttit under falskt namn.

Vinogradov förklarade att alla kartotek som registrerar dömda gav namn i olika kombinationer. Beträffande frågan om annat namn kunde i detta sammanhang sägas att om Sjinkarenko kallade personen för RW, så borde han också ha suttit under detta namn.

Makinen refererade till fotografiets historia - det hade visst överlämnats till Sjinkarenko på järnvägsstationen innan hon for från lägret i frihet.

Magnusson sade att förvrängningen av namnet till Raoulis Wallenbergis var synnerligen liten, vilket Vinogradov också höll med om.

von Dardel höll det för osannolikt eller åtminstone ovanligt att något fotografi kunde tas med från lägret och ansåg att detta måste kontrolleras mycket noga. Det förevisade fotografiet kunde jämföras med RW:s passfoto.

Magnusson sade att man också fick vända sig till litauiska myndigheter.

Sokolov undrade hur ett kort överhuvudtaget kunde ha tagits.

Vinogradov bekräftade att orkestrar av detta slag faktiskt förekommit i lägren och att dessa artister haft en ganska stor rörelsefrihet - således kunde bland dem ej finnas särskilt farliga eller viktiga fångar. Herr Nikisjkin på MVD sysslade med ytterligare forskning i fallet.

von Dardel återkom till frågan om förekomsten av dessa orkestrar i gulag.

Vinogradov sade att det bl a funnits en berömd jazz-orkester under Eddy Rossners ledning, liksom sångaren Vadim Kozin samt sångerskan Lidia Ruslanova. De förekom t o m under massrepressionens tid.

von Dardel undrade om det fanns dokument bevarade om dessa orkestrar, varpå Vinogradov svarade att det åtminstone saknades rörande Udzensk-lägre.

Arzjannikov efterfrågade det vittnesmål som Tjinkarenko lämnat till en svensk representant i Bryssel.

Magnusson förklarade att utfrågningen gjorts i Berlin av en person som var väl insatt i RW-ärendet och utlovade en uppteckning.

Arzjannikov uttalade tvivel om att vittnesmålet var värt så mycket uppmärksamhet.

Vinogradov övergick till frågan om överstelöjtnant Demtjenko, född 1909 från Dnepropetrovsk oblast. 1954 bodde denne som pensionär i Alma-Ata, men flyttade i april 1966 till Pjatigorsk, ulitsa Pirogova 29, varifrån familjen Demtjenko emellertid avreste 1969 till okänd ort. Säkerhetsministeriets Stavropol-avdelning hade gjort förfrågningar i området och träffat personer som mindes familjen men inte vart den flyttat. Ingen information fanns bevarad i Stavropols adressbyrå. Nikisjkin vände sig nu till Ukraina och Demtjenkos födelseort

Dnepropetrovsk. Det var kanske enda sättet att hitta honom men denne skulle vara 84 år idag och det hörde till saken att han tagit avsked från armén p g a sjukdom.

von Dardel undrade om han erhöll pension någonstans ifrån, varpå Vinogradov svarade att det inte fanns någon centraliserad pensionskassa utan att pensionen utbetalades lokalt.

Vinogradov sade att han tack vare information från f.d. MVD-medarbetaren Dimitriev erhållit information om Smoltsovs medhjälpare Raisa Jemeljanovna Kuzmina, bosatt i St Petersburg. Frågan hade gått till lokale säkerhetschefen Tjerkesov med begäran om ett taktfullt samtal med Kuzmina, född 1912. Den 29 mars hölls ett sådant samtal varvid Kuzmina kategoriskt förnekade någon kännedom om RW eller Langfelder samt att hon först ur media fått veta om dessa personers vistelse i Lefortovo och Lubjanka. Hon hade också till St Petersburgstyrelsen uttryckt önskemålet att inte ytterligare störas med frågor om sitt tidigare arbete inom MGB-NKVD, då hon dolde detta t o m för sina släktingar.

Magnusson undrade om det rörde sig om den läkare som arbetat under Smoltsov i Lubjanka 1947, vilket Vinogradov bekräftade. Kuzmina hade senare arbetat inom MVD.

Magnusson undrade om det fanns några tjänstgöringslistor som visat om hon funnits på plats en viss dag, varpå Vinogradov svarade att arbetet fanns dokumenterat i akten men att hennes tjänstgöring dag för dag inte undersökts.

Sokolov sade att detta vore i det närmaste omöjligt att göra.

Vinogradov underströk att det var lättare att undersöka en sådan sak rörande ledande personer som Abakumov. Den 16 och 17 juli undertecknade t ex denne order och sände för övrigt sitt brev till Molotov den 17. Alltså kunde man dra slutsatsen att Abakumov varit i Moskva. Magnusson undrade om mer fanns att göra åt denna fråga (om Kuzmina) och Vinogradov var tveksam. Det handlade om en gammal människa och allt hon sagt hade meddelats här.

Arzjannikov undrade om någon promemoria upptecknats vid samtalet.

Vinogradov sade att beskedet kommit per telegram från St Petersburgstyrelsen men att en kompletterande rapport säkert kunde erhållas vid behov.

Arzjannikov framhöll betydelsen av att ordna ett möte med Kusmina för medlemmarna i intervjugruppen, helst med deltagande av alla berörda personer. Härvid var det viktigt att först få tillgång till en rapport, eller att samtala med den aktuella medarbetaren i förväg. Det var också angeläget att skynda med detta arbete.

Magnusson höll med Arzjannikov om behovet av ett ytterligare försök.

Arzjannikov underströk att det borde vara intervjugruppen som höll samtalet. Nu var det inte bekant vilka frågor som ställts. Även allmänna frågeställningar som om hur det gick till för att

sända en avliden till kremering, om personer som utförde sådant svart arbete eller uppgifter om andra kollegor vore av intresse. Det var ju ej alls säkert att den person som talat med Kuzmina kände till RW-ärendet. Det var bra att intervjun gjorts men detta utgjorde bara en del av arbetet.

von Dardel noterade att Kuzmina var ungefär av samma ålder som RW och bara sju år äldre än honom själv.

Vinogradov tog upp vittnesmålet som redovisats i tidningen Izvestija. Ett stenogram från samtalet med Jevgenij Michajlovitj Sasovskij skulle överlämnas. Arbetet hade vänligen utförts av Ella Maximova på Izvestija, i övrigt fanns närmast alla detaljer i artikeln.

Magnusson efterfrågade den ryska sidans värdering av vittnesmålet.

Vinogradov sade att man kommit fram till att vittnesmålet förtjänade viss uppmärksamhet. Sasovskij sade att han aldrig förut hört något om RW utan för första gången läst om ärendet i en tidigare Izvestija-artikel (från årsskiftet 92/93).

Sasovskij hade också tillräckligt detaljerat angivit arbetsplatserna för den aktuella kommendanten, Andrej Gerasimovitj Archipov, född 1897. Dennes tjänstgöringslistor hade kontrollerats och stämde med Sasovskijs uppgifter. S. avtjänade sitt straff i ett läger utanför Moskva vilket verkligen leddes av Archipov som i sin tur arbetat inom gulag i många år. Referensen till "kommunarka" där RW skulle ha skjutits kunde betraktas som en

version - där fanns massgravar och där förekom avrättningar huvudsakligen av fångar som tjänstgjort inom NKVD och MGB, liksom av "andra viktiga personer", som vittnen sagt.

Med en kommission från Mossovjet diskuterades nu att förklara denna plats som gravplats för repressionens offer.

von Dardel undrade om inte dödsstraffet avskaffats 1947, vilket Vinogradov bekräftade. Det kunde dock ha förekommit undantag. Man fick se på alla versioner.

(avbrott för dagen)

torsdag den 15 april:

Vinogradov inledde med frågan om Willy Rödel som suttit fängslad med RW i Lefortovo och Lubjanka. Uppgifter om denne hade nu påträffats i brevväxling tillhörande Kartatjovs avdelning. Rödel hade arresterats den 8 september 1944 i Bukarest och var adjutant till den tyske ambassadören. Han kom till Lefortovo den 5 december 1944 och vistades sedan i såväl Lefortovo som i det inre fängelset. Den 14 oktober 1947 skickades han på order av avdelningschefen Kartatjov till läger nummer 27 i Krasnogorsk, och den 15/10 fanns en notering i registreringsjournalen att han avsänts till lägret.

Nu hade påträffats ett dokument undertecknat av inre fängelsets chef, översten Mironov, daterat den 16 oktober 1947, vari det hette att, som komplement till muntlig information, fick meddelas att

krigsfången Rödel under transport till lägret avlidit den 15 december 1947. Därtill fanns en rättsmedicinsk undersökningsakt av vilken framgick att WR:s död kommit plötsligt. Dokumentet var undertecknat av rättsmedicinska experten Semenovskij, i närvaro av Butyrka-fängelsets medarbetare vicechefen Finajev samt läkaren Tysjkevitj. Undersökningen hade gjorts i Butyrka därför att där fanns en utbyggd sjukavdelning. Bland brevväxlingen fanns också ett kuvert med Willy Rödels personliga ägodelar.

Brevväxlingen ingick i en stor volym om 549 sidor som bestyrkts av operativa chefen vid fjärde avdelningens andra enhet, majoren Asinkritov. Dokumenten skulle nu överlämnas till Rödels familj på officiell väg.

Magnusson förstod att materialet hämtats från en akt för operativ brevväxling, vilket Vinogradov bekräftade.

Magnusson undrade om något mer i akten hade koppling till detta ärende.

Vinogradov sade att där fanns material om Betlen samt om en annan person. Det var volymer med skriftväxling med anknytning till utländska diplomater och underrättelseofficerare samt andra särskilt viktiga fångar.

Magnusson frågade vad akten kallades varpå Vinogradov svarade "perepiska i komprmaterialy na voennoplennyh".

Magnusson undrade om det var väntat att sådant material skulle påträffas i denna akt, vilket Vinogradov bekräftade. Allt material rörande krigsfångar med vilka man företagit operativt eller undersökningsarbete hade gåtts igenom. Personliga dokument av detta slag hade emellertid påträffats endast rörande Betlen och Willy Rödel och den förres anhöriga hade mottagit dokumenten om denne.

Magnusson undrade om ytterligare liknande akter fanns.

Vinogradov bekräftade och försäkrade att samtliga nogrant gåtts igenom, varvid man i en funnit protokollet rörande van der Walz. Det var inte dossierer utan skriftväxling rörande krigsfångarna. Enligt sakens logik borde material om RW finnas i akter av detta slag.

Magnusson undrade om Vinogradov syftade på tillhörigheterna.

Vinogradov sade att det enligt journalen funnits en resväska som tillhört Willy Rödel men att denna ej bevarats. Kuvertet med Rödels tillhörigheter ingick som sista dokument i skriftväxlingen. På kuvertet fanns påskriften 549.

Magnusson upprepade frågan om RW:s dokument också borde ha återfunnits i denna typ av akt.

Vinogradov bekräftade att så var fallet om någon dossier ej påbörjats om honom. Fanns undersökningsakt kunde denna typ av kuvert påträffas där - det var bekant i fall rörande

japanska krigsfångar. Vinogradov försäkrade att akten som också omfattade andra namn gått igenom sida för sida efter spår rörande RW.

von Dardel sade att man länge varit misstänksam om vad man hört om Willy Rödel - t ex uppgifterna om att denne skulle ha avlidit i Vorkuta. I det fallet hade det påvisats att det handlade om en annan person med ett liknande namn. Här fanns nu de rätta förhållandena redovisade, men det var underligt att WR sänds till läger där han kunde träffa andra fångar. Eller fanns det slutna avdelningar i Krasnogorsk?

Vinogradov sade att Krasnogorsklägre varit för tyska krigsfångar - där fanns för övrigt ett minnesmärke. Platsen låg nära Moskva, men av alla dokument att döma nådde inte WR detta läger. von Dardel undrade om avsikten kanske varit att han inte skulle komma fram.

Vinogradov sade att var och en fick dra sina slutsatser. På den tiden kunde man dra alla tänkbara slutsatser. Semenovskij inkallades inte bara vid ett tillfälle för att konstatera att en fånge avlidit. Det var ingen okänd person.

Magnusson framhöll att misstankar lätt dykte upp eftersom två huvudmedfångar - Rödel samt Langfelder avlidit inom ett halvår efter den 17 juli 1947.

Makinen undrade om det fanns något i dokumenten som talade om Rödels fysiska tillstånd före avresan.

Vinogradov bekräftade - det fanns en rapport som Kuzmina skrivit på.

Makinen noterade att Mironov skrev om hjärtstillestånd, men det var inget som inträffade plötsligt utan som följd av en långvarig process.

Vinogradov sade att Mironov konstaterade faktum. Magnusson läste innantill att det föreskrivits att WR skulle få bättre mat samt promenader i det fria. Kuzmina hade skrivit under dokumentet den 12 september. von Dardel noterade att WR varit i Lubjanka i en månad tills han transporterats bort och Magnusson tillade att han förflyttats i början av mars tillsammans med RW. Vinogradov sade att han inte lika noga som Birstein studerat förflyttningarna men om det behövdes skulle man närmare gå igenom RW och WR:s förflyttningar, vilket Magnusson välkomnade.

Sokolov noterade att det knappast var någon slump att huvudpersonerna i dramat omkommit ungefär samtidigt. Det som skedde i köttkvarnen gjordes planenligt. Också WR:s öde talade om en viss trend i ärendet och informationen bekräftade än en gång den sorgliga sanning som man måste komma fram till vare sig man ville det eller ej.

von Dardel underströk vikten av att gå igenom alla möjliga informationskällor där det kunde finnas information om WR. Såvitt bekant förekom ej hans namn bland de som förhörts, men han borde ha hörts precis som de andra.

Galitskij fick därefter ordet och gjorde en längre genomgång av medias redovisning av Wallenberg-ärendet under senare tid. En rapport från genomgången skulle överlämnas senare.

von Dardel kommenterade att det var ett komplicerat problem vilka kontakter RW haft under sin tid i Budapest - naturligtvis träffade han alla tänkbara människor för att lösa sin uppgift. Vad som var intressant i utredningen var vilka kontakter som den sovjetiska sidan trodde att RW hade och denna information borde finnas i utlandsspionagets arkiv, inte minst rörande RW:s förbindelse med USA som ju tagit initiativet till hans aktion och finansierade verksamheten genom den judiska organisationen Joint Distribution Committee.

Det var intressant vad man på sovjetiska sida kände till om dessa operationer.

Magnusson framhöll man alltid skulle få leva med olika publikationer i pressen och att det givetvis inte gick att styra medias verksamhet. Kommissionen arbetade för att nå fram till sanningen och kunde under arbetets gång till pressen kommentera vad som uträttats.

Som tidigare sagts kunde den preliminära rapporten också utökas med inledande kapitel om RW:s verksamhet i Budapest samt ett avsnitt om arbetsgruppens arbete.

Vad gällde studier av material i andra arkiv så pågick sådant och på svensk sida översattes nu material som erhållits från ungerska arkiv.

Om herr Galitskij var beredd att skriva ett utlåtande om arresteringen av utländska diplomater skulle detta tacksamt mottagas. Det vore bra om

rapporten i så stor utsträckning som möjligt koncentrerades på ryska bevekelsegrunder för arresteringen av dessa personer.

Ziborov ville göra två kommentarer rörande eftersökning av dokument i SVR-arkiven:

1. RW-frågan uppkom under kriget och på den tiden bedrevs underrättelsearbetet av den militära kontraspionaget Smersj.

2. I den stora samling av dokument och intervjuer som kommissionen förfogade över idag gjordes inga antydningar om att utlandsunderrättelsetjänsten haft något med ärendet att göra - tvärt om var det Smersj som svarade för frågan till slutet av sin existens och från 1946 som MGB:s tredje huvudstyrelse. Hela tiden handlade det om Kartajtovs avdelning.

Att söka i SVR:s arkiv framstod därför som utsiktslöst.

Sokolov sade att detta sammanföll med vad general Ivasjutin sagt - att i hans funktioner ingick underrättelseverksamhet samt inre frågor som atomindustri men att detta ärende hört till kontraspionaget vilket han inte själv sysslat med.

Magnusson sade sig medveten om Ziborovs anmärkningar men att man talade om utlandsunderrättelsetjänsten i bred bemärkelse. På svensk sida var det svårt att tro att inte någon information också kom in genom andra kanaler - t ex via ambassaden i Stockholm men uppenbarligen fanns

ingenting där. På von Dardels fråga svarade Ziborov att alla förhören, däribland med Grossheim-Krisko gjordes av Kartatjovs avdelning.

von Dardel undrade om det fanns ett enskilt Kartatjov-arkiv eller om det var inkorporerat med andra fonder.

Vinogradov förklarade att material tillhörande det militära kontraspionagets centrala apparat förvarades som en självständig förteckning (opis). Brev och förfrågningar från Kartatjov kunde emellertid ha hamnat i andra avdelningars arkiv. En förteckning över genomgångna dokument hade studerats noggrant också av oberoende experter i kommissionen och som yrkesmän hade de bekräftat att man inom säkerhetsministeriet sökt där man borde söka.

Magnusson övergick till frågan om ministerrådets arkiv. Kunde man vara helt säker på att alla fonder studerats?

Sokolov sade att arkivet var så stort att det i sin helhet givetvis inte gått igenom. Ministerrådet hade främst sysslat med folkhushållningsfrågor men fonderna hade studerats i ett sammanhang - rörande brevet till Molotov från Abakumov. Dock utan positivt resultat.

Abakumov verkade exakt enligt Molotovs order, d v s genom en personlig rapport till honom. Trots att man avvaktat ett formellt svar från ministerrådsarkivet kunde man som forskare dock säga att dokumentet inte borde ha funnits där.

När man diskuterade olika arkiv tvingade man tala om "perspektivrika fonder", d v s dokument om RW fanns knappast bland dokument rörande Korea, Siam eller Nicaragua. I säkerhetsministeriet var därför Kartatjov-materialet det centrala och andra fonder blev aktuella bara när där fanns direkta hänvisningar.

Magnusson underströk att man givetvis kände till förfrågan om Molotov-brevet. Frågan gällde inte hela arkivet utan om det funnits någon speciell fond för Molotovs sekretariat i ministerrådet, motsvarande den som funnits i MID. Sokolov förklarade att det inte fanns några personliga fonder av detta slag i ministerrådets arkiv.

von Dardel sade att man knappast behövde titta på fonder rörande Nicaragua men kanske vad gällde Rumänien eftersom nästan alla fångar som RW suttit tillsammans med kom från den tyska ambassaden i Bukarest - Rödel, Lange, Richter, Kitschmann.

Sokolov bekräftade att fonderna rörande Ungern och Rumänien studerats i MID också vad gällde den unionella kontrollkommissionen som funnits på plats innan diplomatiska relationer upprättats. Dessa arkiv hade gåtts igenom för en relativt kort period, januari-februari 1945.

Magnusson tog på nytt upp frågan om Sjirjagin, vars brev föranledde Griбанov i MID att tillskriva Griбанov i KGB 1956.

Vinogradov sade att frågan väl redan besvarats av Zjuravljev samt att det skulle bli svårt att söka

efter brevet eftersom registreringsjournaler och kartotek endast sparades i 10 år. Här krävdes att man vände sig till Ukrainas säkerhetstjänsts Charkov-avdelning. Den nödvändiga ordern hade givits att utföra detta arbete.

Magnusson sade att det svar som tidigare givits var att brevet ej återfunnits i MID:s eller KGB:s centrala arkiv samt att man inte kunde utesluta att brevet fanns i lokalarkivet. Detta kanske kunde vara av visst intresse eftersom det föranlett en sådan åtgärd.

Magnusson konstaterade att inget annat material om Langfelders död fanns än Lunevs brev till MID 1957 samt MID:s instruktion till Andropov om svar till de ungerska myndigheterna. Fanns det hopp om att återfinna ytterligare material?

Vinogradov sade att hoppet dog sist samt att man försökt hitta medarbetare som kunde besvara denna fråga, vilken diskuterats internt.

Magnusson frågade om informationskommittén som verkat i slutet på 40-talet - början på 50-talet och under en tid letts av Molotov. Kunde där ha funnits information om RW och hade denna organisations arkiv integrerats med andra arkiv eller fanns de kvar separat.

Vinogradov sade att KI existerat under ministerrådet för att koordinera underrättelsetjänsternas arbete samt för att analysera information om andra länder. Dess material befann sig i respektive ämbetsverks arkiv.

Inga självständiga fonder fanns kvar. Ibland vände sig ryska medborgare till säkerhetsministeriet för att få intyg om tjänstgöring i KI. Alla personakter rörande KI medarbetare hade efter kommitténs upplösande sänts till respektive ämbetsverk.

Det var inte troligt att RW-frågan kommit upp i KI eftersom organisationens uppgift var analys av utrikespolitisk information - öppen som sluten.

Sokolov höll med om detta. KI utgjorde en del av en fond i MID:s arkiv och där fanns inget om RW. Inte heller kunde där finnas något om RW eftersom organisationen främst sysslat med att t ex sammanfatta material om politiskt verksamma personer som Dulles, Adenauer, Eisenhower m fl.

Makinen menade att om där fanns information om personer som Dulles kunde där också finnas material om Ivar Olsen och Stenson - försvarsministern som varit verksam när RW valts att bli representant för Budapest-aktionen.

Sokolov sade att han talade om informationsmaterial som byggde på pressuppgifter, tal och artiklar. Personer som ej framträdde eller skrev offentligt, t ex RW, förekom inte bland KI-materialet. Dessutom bildades KI 1947 men ändrade snart sin inriktning och fick allmänpolitiska funktioner. Den avskaffade helt med det nya politiska tänkandet.

Magnusson sade att han ställt frågan om KI och noterat svaret men ville samtidigt nämna att det ändock kanske på underrättelsesidan fanns något av intresse bland informationskommitténs material, t ex rörande planer på antisemitiska processer i

Ungern 1952. Det var om detta som material erhöillits från Ungern och som nu översattes. I pressmaterial fanns uppgift om sovjetiska utredare som varit aktiva i detta sammanhang, t ex översten Abrasimov som varit rådgivare till den ungerska säkerhetstjänsten. Det var inte känt om det var samma person som senare blev ambassadör. Kanske kunde det utredas?

Nästa fråga hade tagits upp många gånger - det gällde upptäckten av föremålen 1989. En oklarhet gällde tidpunkten - i ryska protokollen från mötet med de anhöriga hösten 1989 talades om att föremålen påträffats den 22 september medan Jurij Michailovitj vid ett arbetsgruppsmöte sagt att det ägt rum i slutet av augusti.

Vinogradov påminde sig herr Uspenskijs uttalande vid någon presskonferens från den tiden att man "ansträngt sig inför familjens ankomst". Det stämde inte med verkligheten eftersom familjen inbjudits för att bekanta sig med Smoltsov-rapporten och egentligen inget mer. Det var början på Vinogradovs engagemang i frågan och han hade just återkommit från semester i augusti det året. Den första uppgiften i RW-ärendet blev att sammanställa en förteckning över föremål som återfunnits i Lubjankas källare. Han lade personligen ned föremålen i cellofanpåsar och letade efter lådan där de påträffats. Ingen tänkte särskilt på om föremålen påträffats i augusti eller september utan talade om att det var bra att också tillhörigheter påträffats så att man inte bara hade Smoltsov-rapporten att visa de anhöriga. Det fanns de som sade att fynden av tillhörigheterna skulle

leda till en ny våg av frågor som inte alltid kunde besvaras övertygande. Några skulle anklaga KGB för icke-professionalism, men, sade Vinogradov - om det fanns planer på att inleda ett spel vore det bättre att inte lämna dokumenten efter mottot "inga dokument - inga frågor".

Den dåvarande KGB-ledningen, särskilt Pirozjkov, hade inga sådana tvivel - åtminstone inte vad Vinogradov hört. Ändå kom senare en rad anklagelser, bl a i samtal med Lubarskij, på denna ambassad. Denne sade att KGB gjort ett grovt fel när de överlämnade dokumenten: KGB hade räknat med att de åldriga släktingarna skulle falla i gråt och avsluta RW-ärendet när de fick föremålen, men det blev tvärt om. Vinogradov fann det otrevligt med dessa kommentarer som dock inte var otypiska för det våldsamma arbetet inom den internationella kommissionen. Senare när det gemensamma arbetet kom i gång och alla klumpiga anklagelser i pressen föll bort hade arbetsatmosfären blivit bra och eventuella nya anklagelser störde inte som tidigare.

Att som pressen hävda att hela sanningen fanns i Lubjanka var inte alltid grundat på förståelse för denna fråga. I samband med den svenska "landstigningen" hos Bakatin den 4 september 1991 hade Zjuravljev med hänvisning till Nikonov sagt att RW-frågan skulle avslutas nästa dag. Det fanns alltså sådan uppfattning också på denna nivå.

Magnusson upprepade att hans fråga endast gällde datumet för fyndet och att detta borde anges i utredningens slutrapport.

Vinogradov sade att det borde vara möjligt att fastställa detta men att han velat visa vilken uppståndelse som följt detta ärende.

Magnusson övergick till frågan om Pitovranovs intervju för svensk radio, i vilken Kondaurov sade att den svenska sidan inte var intresserad av att få ut material i RW-ärendet. Rörde det sig om ett missförstånd?

Sokolov fann det svårt att förstå vilka dokument som svenska sidan ej önskade erhålla.

Magnusson betonade att alla dokument var av intresse.

Vinogradov försäkrade att man inte hade några dokument som ej överlämnats till den svenska sidan. Kanske rörde det sig om en feltolkning av vad Kondaurov sagt.

Många korrespondenter och historiker vände sig till Kondaurov som ibland lyckades skicka dem vidare till Vinogradov. Möjligen var Kondaurov vid tillfället under inflytande av ett samtal med regissören Gurevitj som talat om dokument som var negativa för svenskt vidkommande. Också Bakatin hade på sin tid funderat på om ett visst Smersj-dokument skulle lämnas till den svenska sidan och det vidarebefordrades slutligen som bekant via Grinevskij i Stockholm. Nu var det ju känt för svenska historiker. Kanske var det ändå om den typen av material som Kondaurov talat.

Också en viss Werbell hade vänt sig till Vinogradov och Kondaurov i flera omgångar i liknande frågor.

Magnusson tackade för förklaringen och sade att dokumentet som erhållits av Grinevskij liksom alla andra dokument gjorts tillgängliga för media.

Ytterligare några återstående frågor skulle överlämnas skriftligen.

Vad beträffade intervjuerna återstod sådana att göra med Siomontjuk, Solovov, Kopelanskij, Pitovranov samt Kuzmina.

Särskilt viktigt var givetvis Kopelanskij och tanken fanns att sammanföra denne med några äldre kollegor och kanske t o m Pitovranov. Pitovranov kunde utöva viss auktoritet.

I sammanhanget kunde också nämnas att man från svensk sida via Primakovs organisation bett att få träffa ett par personer - Akulov samt Mogilevtjik. Dessutom var det känt att Arzjannikov skulle träffa Sudoplatov. Det vore också intressant med en närmare rapport om Sokolovs samtal med Ivasjutin.

Därtill kunde det möjligtvis finnas anledning att tala med Sjtjerbak samt Abrasimov.

Sokolov sade att ryska översättningar av förhören med de tyska krigsfångarna hade överlämnats vilket borde underlätta kontakterna med Kopelanskij.

Ziborov sade att intervjugruppen sedan förra sammanträdet diskuterat nya tillvägagångssätt för upprepade samtal med några tidigare intervjuade personer. Det var nödvändigt med nya metoder. I sammanhanget hade man kommit fram till att det vore nyttigt med nya konsultationer med Solovov och

Kopelanskij på basis av fakta och material från krigsfångarna samt Birsteins artikel i Novoje Vremja.

Samtalet med Siomontjuk hade uppskjutits till efter detta möte eftersom det var av intresse att använda van der Walz förhörsprotokoll. Vad beträffade Arzjannikovs samtal med Sudoplatov fanns redan en överenskommelse om ett sådant möte och vad gällde Sjtjerbak och Abrasimov utreddes frågan om deras anknytning till RW-ärendet.

Kozlov sade att det var möjligt att genomföra ett samtal med Pitovranov påföljande förmiddag. Kanske kunde i detta sammanhang också frågan om ett gemensamt samtal Pitovranov - Kopelanskij - Solovov tas upp.

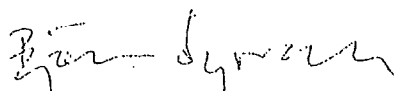
Magnusson tackade för redovisningen och uppdrog åt intervjugruppen att fortsätta arbetet.

För den närmaste framtiden återstod också att systematiskt gå igenom dossierna för RW:s medfångar - ett arbete som kunde utföras av Roginskij i juni.

En utlovad uppteckning från samtalet med Sjinkarenko i Berlin fick härmed också överlämnas.

Från svensk sida föreslogs att nästa möte hölls i mitten på juni, förslagsvis den 16-17/6 och möjligheten att hålla detta möte i Stockholm undersöktes. Man fick återkomma till denna fråga.

Mötet avslutades.

Björn Lyrvall

Bilaga 1

Svensk-ryskt arbetsgruppsmöte i RW-ärendet 930414

Svenska delegationen:

Hans Magnusson, ordförande
Guy von Dardel
Carl Persson
Marvin Makinen

Björn Lyrvall, sekreterare
Magnus Dahnberg, tolk

Bilaga 2

Svensk-ryskt arbetsgruppsmöte i RW-ärendet 930414

Ryska delegationen:

Vladimir Sokolov, bitr. arkivchef MID, ordförande

Vladimir Vinogradov, bitr. arkivchef MB

Andrej Ziborov, bitr. avdelningschef MB

Aleksandr Kozlov, inspektör MB

herr Filippov, MO

herr Galitskij, militärhistoriker

Nikolaj Arzjannikov, folkdeputerad, bitr. ordf MR-utskottet

Aleksandr Sjaapel, MID, tolk

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1993-04-29

Pol 1:1/Magnusson/aca

1993-05-05

Delges (a+dok1)

Kabs

L Olson, Pol 1:1

Wallenberg-föreningen

von Dardel

C Persson

Delges (a+bil)

Magnusson, Pol 1:1

Makinen, Chicago

~~1993-05-05~~ /MVE

Departementsrådet

Hans Magnusson

Utrikesdepartementet

119/003

INKOM UD		
1993-04-30		
AVD	GR.	MAL
P	2	En I

RW-dokument

hbr/ Lyrvall-Magnusson 930428

(#bil.)

Broder,

Insänder kopior av nya RW-dokument, presenterade av den ryska sidan vid sjunde arbetsgruppsmötet den 14-15 april och översända till ambassaden den 26 april (inkom 28 april).

Bilägger ambassadens snabböversättning av förteckningen över de 23 dokumenten. För närvarande finns inte resurser att översätta dokumenten i sin helhet.

Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

FÖRTECKNING

över dokumentkopior om Raoul Wallenberg, överlämnade till den svenska sidan

1. Fängelsekort av den 6 december 1944 från Lubjanka för Willy Rödel.
2. Samma kort (baksidan) med anteckning om Willy Rödel's föregående uppehållort (utan datum).
3. Läkarutlåtande om Willy Rödel. 12 september 1947.
4. Brev från chefen för MGB's tredjehuvudstyrelses 4:e avdelning, Kartasjov, till chefen för MGB's inre fängelse Mironov. Den 14 oktober 1947.
5. Förteckning över W. Rödel's tillhörigheter. 15 oktober 1947.
6. Meddelande från överste Mironov till Kartasjov om W. Rödel's död med bilagd rättsmedicinsk undersökningsakt rörande undersökning av W. Rödel's lik. 16 oktober 1947.
7. Rapport om N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten angående översändningen till Moskva av de i Budapest anhållna schweiziska diplomaterna Meyer Max och Feller Gerald samt det slovakiske sändebudet Jan Spisjak. 29 januari 1945.
8. Rapport om de i Ungern arresterade G.R. Feller, M. Meyer och J. Spisjak (utan datum).
9. Protokoll från förhör av den anhållne löjtnanten i holländska armén, H. Vandervaals. 26 februari 1946.
10. Rapport om H. Vandervaals, sammanställd av medlemmen i den rysk-svenska arbetsgruppen V.K. Vinogradov. 13 april 1993.
11. Rapport om D.E. Demtjenko. 13 april 1993.
12. Rapport om N.K. Sjinkarenko-Katz. 13 april 1993.
13. Rapport om R.E. Kuzmina. 13 april 1993.
14. Order från divisionsbefälhavaren om att sända arresterade fångar till divisionsstabens underrättelseavdelning. 5 januari 1945.
15. Order från kårbefälhavaren att bevaka den svenska missionen i Budapest. 3 januari 1945.
16. Order från befälhavaren vid 317 skyttedivisionen om bevakning av ungerska missionen och medlemmar i den ungerska regeringen, samt den svenska missionen. 12 januari 1945.
17. N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten. 17 januari 1945.
18. Rapport från Zacharov om att, vid sidan av R. Wallenberg, andra medarbetare vid svenska samt schweiziska missionerna upptäckts i Budapest. 20 januari 1945.
19. Telegram från N.A. Bulganin till andra ukrainska fronten om arrestering av de schweiziska diplomaterna. 17 januari 1945.
20. Telegram från Zacharov till N.A. Bulganin om avsändandet av R. Wallenberg till Moskva. 25 januari 1945.
21. Uppteckning av telefonsamtalet med armégeneralen P.I. Ivasjutin. 12 april 1993.
22. E.M. Sasovskijs minnen.
23. Rapport om jämförelseanalys av öppna publikationer om R. Wallenbergs öde under perioden augusti 1987 - februari 1993.

ПЕРЕЧЕНЬ

ксерокопий документов, переданных шведской
стороне о Р.Валленберге

1. Тюремная карточка Лубянской тюрьмы на Вилли Ределя.
6 декабря 1944 г.
2. Та же карточка (оборотная сторона) с отметкой о месте прежнего пребывания В.Ределя. (без даты).
3. Врачебная справка на В.Ределя. 12 сентября 1947 г.
4. Письмо начальника 4 отдела ЗГУ МГБ СССР Карташова начальнику внутренней тюрьмы МГБ Миронову. 14 октября 1947 г.
5. Опись вещей В.Ределя. 15 октября 1947 г.
6. Сообщение полковника Миронова Карташову о смерти В.Ределя с приложением Акта судебно-медицинского исследования трупа В.Ределя. 16 октября 1947 г.
7. Справка о посылке Н.А.Булганиным командующему 2-м Украинским фронтом телеграммы о направлении в Москву задержанных в Будапеште швейцарских дипломатов Мейер Мак и Феллер Геральд и словацкого посланника Ян Спишьяк. 29 января 1945 г.
8. Справка на задержанных в Венгрии Г.Р.Феллера, М.Мейера, Я.Спишьяка. (без даты).
9. Протокол допроса задержанного лейтенанта голландской армии Х.Вандерваальса. 26 февраля 1946 г.
10. Справка на Х.Вандерваальса, составленная членом российско-шведской группы В.К.Виноградовым. 13 апреля 1993 г.
11. Справка на Д.Е.Демченко. 13 апреля 1993 г.
12. Справка на Н.К.Шинкаренко-Кац. 13 апреля 1993 г.
13. Справка на Р.Е.Кузьмину. 13 апреля 1993 г.
14. Приказ командира дивизии о направлении захваченных пленных в разведотдел штаба дивизии. 5 января 1945 г.
15. Приказ командира корпуса об охране в Будапеште шведской миссии. 3 января 1945 г.

16. Приказ командира 317 стрелковой дивизии об охране венгерской миссии и членов венгерского правительства, а также шведской миссии. 12 января 1945 г.
17. Телеграмма Н.А.Булганина командующему 2-м Украинским фронтом. 17 января 1945 г.
18. Докладная Захарова об обнаружении в Будапеште помимо Р.Валленберга сотрудников миссий Швеции и Швейцарии. 20 января 1945 г.
19. Телеграмма Н.А.Булганина командующему 2-м Украинским фронтом об аресте швейцарских дипломатов. 17 января 1945 г.
20. Телеграмма Захарова Н.А.Булганину об отправке Р.Валленберга в Москву. 25 января 1945 г.
21. Запись телефонного разговора с генералом армии П.И.Ивашутиным. 12 апреля 1993 г.
22. Воспоминания Е.М.Сасовского.
23. Справка по результатам сравнительного анализа открытых публикаций о судьбе Р.Валленберга за период с августа 1987 г. по февраль 1993 г.

Всего: 23 документа на 36 листах

1. Фам.	Редель	2. Имя	Виль
3. Отч.		4. Год рожд.	1887
5. Место рожд.	20 км от	6. Адрес	там же
7. Проф. (спец.)	детищев м. рабочий	8. Место работы, должн.	Сергеевское посольство
9. (арт.)	от	10. Нап.	мелко
11. Вручен		12. Арестован	8/11
13. Характер преступл.		14. Ст. ст. УК	Вн. т. 10
15. Карточка выполнена		16. Дата	16/11

УКАЗАТЬ НАЗВАНИЕ ТОВАРА, КТО ЗАПИСАЛ, КОМУ
ПОДПИСАТЬ ПОСТАВКА, ПОДПИСАТЬ

И. П. ПОДПИСАТЬ
И. П. ПОДПИСАТЬ

1c

КОНЕЦ СРОКА

29/1/44 Acq. 10/5 - 2/10 - 1/10
 15/2/44 Acq. 10/5 - 1/10
 15/2/44 Acq. 10/5 - 1/10

Kb: 1750/B.227.0000

ВРАЧЕБНАЯ СПРАВКА

По заданию начальника внутренней тюрьмы МГБ СССР,
осмотрен(а) заключенный(ая) Редов Вилли

50 лет

Чем обнаружено следующее: Зане. тапсуеуэ на
бони ваднасти, ссуду, слабасть, берсан-
(описание объективных данных)
ишу.

Восену: Зане. бледный, Слизкие слизистые
Тучне бо уд. 61', слабо наполненный. Сосуды
склерозированы. Границы сердца расширены, тучны
Диагноз по русски сердце тучное, дилатированный
и энергичный шум на верхушке. Акцент
на аорту. В легких сухие и един. влажные
хрипы. Живот вздут. Сухие легкие редкие
хрипы.
Выводы: декомпенсированный порок
сердца.

Выводы: Необходимо усилить лечение. Абсолют.
покой. Уменьшить нагрузку на сердце
вадикаментозное лечение /сердечные средства:
камедра, корфем и др./

Нач. Санчасти Внутренней тюрьмы
МГБ СССР _____ медслужбы
Врач Майор медслужбы Р. Муравин
12 сентября 1947 г.

4

24 октября

7

НАЧАЛЬНИКУ ВНУТРЕННЕЙ ТЮРЬМЫ МГБ СССР
ПОЛКОВНИКУ
тов. МИРОНОВУ

Прошу этапировать в Красногорский
лагерь №27 МВД СССР военнопленного РЕДЕЛЬ
Вилли содержащегося во Внутренней тюрьме.

Указания о приеме от Вас РЕДЕЛЬ
начальнику Красногорского лагеря даны.

НАЧАЛЬНИК 4 ОТДЕЛА 3 ГЛ УПРАВЛЕНИЯ
МГБ СССР

ПОЛКОВНИК (КАРТАШОВ И)

6

в.с.

СССР

МИНИСТЕРСТВО
ГОСУДАРСТВЕННОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ

Внутренняя тюрьма

16 Октября 1947 г.

№ 154

гор. МОСКВА

НАЧАЛЬНИКУ 4 ОТДЕЛА 3 Гл.УПРАВЛЕНИЯ МГБ СССР
ПОЛКОВНИКУ

тов.КАРТАШОВУ.

В дополнение к моему устному сообщению
сообщению о смерти во время этапирования в лагерь военноплен-
ных № 27 15 Октября с.г. РЕДЕЛЬ Вилли 1897 г.рождения числя-
щегося за 4-м Отделом 3 Гл.Управления МГБ СССР, при этом преп-
ровождаю акт вскрытия в больнице Бутырской тюрьмы МВД СССР,
трупа указанного РЕДЕЛЬ.Одновременно прошу Вашего срочного
распоряжения о предании кремации трупа.

ПРИЛОЖЕНИЕ: акт.

НАЧАЛЬНИК ВНУТРЕННЕЙ ТЮРЬМЫ МГБ СССР
ПОЛКОВНИК

(МИРОНОВ)

А К Т

Судебно-медицинского исследования трупа РЕТЕЛЬ Вилли 1897 года рождения.

Вскрытие произведено 16 Октября 1947 года судмедэкспертом г.г. Москвы СЕМЕНОВСКИМ в присутствии Пом.нач. с.а.с. части Буттырьмы подполковника медицинской службы ФИНАЕВА и врача капитала медицинской службы ТЫШКЕВИЧ.

А. НАРУЖНЫЙ ОСМОТР.

Труп мужчины выше среднего роста, правильного сложения, умеренного питания. Общий цвет кожных покровов трупно-бледный. Трупные пятна фиолетового цвета, хорошо выражены на задней поверхности трупа. Окоченение сохранено во всех группах мышц.

На голове ничего особенного. Конъюнктивы глаз и склеры бледные, роговицы прозрачные, блестящие, зрачки равномерно, умеренно расширены. Ушные, носовые отверстия и полость рта свободны, чисты. Слизистая губ бледно фиолетового цвета, без повреждений. Выбитых зубов не имеется. Кости лицевого скелета целы. По окружности носа, рта и на коже шеи ссадин и кровопотечек не имеется.

Лицо, шея, верхняя часть груди синюшны.

Живот полный. Наружные половые органы без изменений.

На верхних, нижних конечностях и спине ничего особенного.

Б. ВНУТРЕННИЙ ОСМОТР.

Мягкие покрыва головы, кости свода и основания черепа не повреждены. Твердая мозговая и мягкая мозговая оболочки - без особых изменений.

Органы шеи целы, без кровопотечек.

Органы грудной и брюшной полостей расположены правильно. В полости плевры около 50 куб. см. прозрачной серозной жидкости. Сердце размерами 24 x 12 x 6 см., в полостях его темная жидкая кровь. Жировая клетчатка

эпикарда развита спечне. На грудной, брюшной аорте и назальной ее части большое количество крупных и мелких желтых, желто-серых, частично обивествленных бляшек. Желто-серые бляшки располагаются также на клапанах ивустворки и в большом количестве на окружности устьев венечных артерий, благодаря чему просвет артерий значительно сужен.

Клапаны аорты, легочной артерии и трехстворки огрубевшие. Мышца сердца на разрезе красного цвета, плотная.

Легкие верпу проходимы для воздуха, ткань их на разрезе серо-красного цвета, с поверхности разреза стекает умеренное количество жидкой крови и очень незначительное количество прозрачной бледно-розового цвета жидкости.

Вход в гортань свободный, чистый. Слизистая гортани, трахеи и бронхов серо-розового цвета, покрыта очень небольшим количеством серой тягучей слизи.

Вход в глотку свободный, чистый. Слизистая глотки и пищевода серо-фиолетового цвета, блестящая.

В желудке около 200 куб. см. пищевой смеси. Слизистая желудка бледного серо-розового цвета, складки желудка слабо выражены. Тонкий и толстый кишечник без особенностей, слизистая их бледновато-серого цвета.

Поджелудочная железа без особенностей. Печень несколько увеличена, поверхность ее гладкая, ткань печени умеренной плотности, на разрезе краснокоричневого цвета, из крупных сосудов вытекает значительное количество темно жидкой крови. Желчный пузырь и желчные протоки без изменений.

Почки обычных размеров, поверхность их местами имеет мелко-зернистый вид. Ткань почек на поверхности разреза насыщенного темно-фиолетового цвета. Писунок строения хорошо выражен, корковый и мозговой слой без видимых изменений. Мочевой пузырь сокращен, пуст. Слизистая его серо-фиолетового цвета, блестящая.

Селезенка - без особенностей.

Щитовидная железа и надпочечники без изменений.

Позво

Позвоночник, грудина, ребра, кости таза верхних и нижних конечностей цел

ПАТОЛОГО-АНАТОМИЧЕСКИЙ ДИАГНОЗ.

Резко выраженный общий атеросклероз, с преимущественным поражением венечных артерий. Начинающийся атеросклеротический нефроцирроз. Небольшая гипертрофия сердца. Венозное полнокровие внутренних органов. Незначительный отек легких.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Смерть РЕТЕЛЬ Вилли 2897 года рождения наступила внезапно, от болезненных причин; а именно от паралича сердца на почве резкого склероза венечных артерий с присоединением ангиоспазма.

СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКИЙ ЭКСПЕРТ г.Москвы

Семеновский /СЕМЕНОВСКИЙ/

При вскрытии присутствовали:

Пом. нар. суд. г. Москвы Бутырмы
полковник мед.службы

Финаев /Финаев/

врач капитан мед.службы

Тышкенич /Тышкенич/

(7)

СПРАВКА

по ш/т № 1367/ш от 27/1-45г. /копия/.

тов. АБАКУМОВУ

Тов. БУЛГАНИН в адрес команд. 2-м Украинским фронтом на № 1207
1274 /ЗАХАРОВА/ телеграфирует:

Задержанных в Будапеште швейцарцев МАЙ ЭРИ, МАК и ФЕЛЛЕР
Геральд, словацкого посла ЯНЕ ПЕШАК арестовать и также, как ВАЛЕНБЕР-
Г, направить в Москву.

Выполнение этой операции возлагается на аппарат контрразвед-
ки "СМЕРШ".

Вам надлежит обеспечить необходимые средства по заявке
"СМЕРШ".

Время отправки и фамилию старшего сопровождающего сообщите.

Подписал:

БУЛГАНИН.

Резолюции:

1. тов. БУРАШНИКОВУ, свяжитесь с КОРОЛЕВЫМ. Обеспечьте прием и
содержание. БАБИЧ. 29/1-45г.

Справку снял:

ОПЕРУПолномоченный 2 ОТДЕЛА ГУКР "СМЕРШ"
ст. лейтенант -

Свистов

/ЕНДОВИЦКИЙ/

7/II-45г.

С П Р А В К А

Феллер Геральд Рихардович, 1913 года рождения, уроженец города Берна (Швейцария), руководитель швейцарской миссии в Венгрии.

16 февраля 1945 года по указанию заместителя Наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР в Москву. Содержался в Лефортовской тюрьме НКВД СССР.

25 января 1946 года по указанию НКВД СССР репатриирован на родину.

Мейер Макс, 1913 года рождения, уроженец Устер (Швейцария), секретарь швейцарского посольства в Венгрии.

10 февраля 1945 года по указанию заместителя Наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР. Содержался в Лефортовской тюрьме.

25 января 1946 года по указанию НКВД СССР репатриирован на родину.

Спишьяк Ян, 1901 года рождения, уроженец деревни Чишка-Брезово Лученецкого округа, посланник словацкой республики в Венгрии.

8 февраля 1945 года по указанию заместителя наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР. Содержался в Лефортовской тюрьме.

8 января 1947 года передан представителям Чехословацкой республики.

9
ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

задержанного лейтенанта голландской армии ВАН-ДЕР-ВААЛЬС

от 26 февраля 1946 года

ВОПРОС: - На предыдущих допросах вы показали, что будучи в Будапеште вы установили связь с английской разведкой. Покажите об этом подробно?

ОТВЕТ: - В октябре 1944 года в г. Будапеште я установил связь с сотрудником "Интеллиджено-Сервис" ХОРОСТИ. Является ли это настоящим именем этого офицера утверждать не могу, так как он мне своего имени никогда не называл, а узнал я его фамилию позже от офицера венгерской армии ШАНДЕЛЬ Карна, с которым я по заданию ХОРОСТИ перешел к русским.

С ХОРОСТИ я познакомился через своего приятеля ЦЕРКОВИЦ, венгерца по национальности, который оказывал, нам голландским офицерам содействие, снабжая нас чистыми бланками для изготовления фиктивных документов военнопленным, бежавшим из лагерей и укрывавшимся в Будапеште.

В сентябре 1944 года ЦЕРКОВИЦ сказал мне, что один английский офицер желает познакомиться со мной. Получив мое согласие на встречу с этим офицером, ЦЕРКОВИЦ в начале октября 1944 года повел меня в ресторан "Вайс", представил ожидавшему нас там неизвестному человеку, а сам сразу же ушел, оставив меня с ним. Последний рассказал мне, что он английский офицер, работает от английской разведки, что ему известно кто я и чем занимаюсь в Будапеште и каким образом, ^{мы} голландские офицеры, в Будапеште достаем себе фиктивные документы. Затем он спросил меня, не желаю ли я оказать ему услугу в изготовлении некоторых документов. Я ответил согласием и через некоторое время выполнил эту просьбу.

ВОПРОС: - Покажите подробно обо всем, что вам известно о лицах, с которыми вы имели связь в период своего пребывания в Будапеште?

ОТВЕТ: - В период моего пребывания в Будапеште, я кроме названных лиц имел связь со следующими лицами:

1. ФЛЕДЕРИУС, около 70 лет, до войны работал голландским генеральным консулом в Будапеште, а затем после разрыва дипломатических отношений с Голландией, остался в Будапеште и работал в шведском посольстве по оказанию помощи голландским гражданам.

Познакомился я с ним в октябре 1943 года в шведском посольстве.

ВОПРОС: - С кем, кроме ФЛЕДЕРИУС вы в шведском посольстве имели связь?

ОТВЕТ: - Кроме ФЛЕДЕРИУС, я один раз встречался с секретарем шведского посольства АНГЕР, когда в начале сентября 1943 года обратился в посольство за помощью. Он опрашивал меня при заполнении анкеты для выдачи паспорта. В октябре 1944 года я один раз имел разговор с сотрудником шведского посольства ВАЛЕНБЕРГОМ. Я хотел тогда по просьбе САЛАИ помочь через ВАЛЕНБЕРГА одной еврейке. ВАЛЕНБЕРГ как раз занимался вопросами оказания помощи евреям.

Протокол записан с моих слов верно и прочитан на понятном мне немецком языке.

ПОПРОСИЛИ: ПОМ НАЧАЛЬНИКА 1 ОТД. 2 ОТДЕЛА ГЛ. УПР. "СМЕРШ"
М а й о р

Симонович (СИМОНИЧУК)

С П Р А В К А

Вандерваальс Херит (Герит), 1920 года рождения, уроженец города Сурбая (бывшая Голландская Индия), голландец, лейтенант голландской армии, 8 декабря 1944 года в районе с.Чириб (Венгрия) арестован ОКР "Смерш" 4 Гвардейской армии по подозрению в принадлежности к английской разведке. При аресте у него были изъяты документы на английском, немецком и французском языках со сведениями о политической обстановке в Венгрии и разведывательными данными войскового характера.

С 14 января 1945 года содержался во Внутренней и Лефортовской тюрьмах в качестве военнопленного. 17 апреля 1948 года направлен в больницу Бутырской тюрьмы. 11 августа 1948 года он умер от туберкулеза легких. Труп кремирован 13 августа того же года.

Личное дело арестованного хранится в Центре хранения историко-документальных коллекций.

Член российско-шведской
группы

"13" апреля 1993 года

В.К.Виноградов

С П Р А В К А

Демченко Дмитрий Емельянович, 1900 года рождения, уроженец с. Михайловка Васильевского района Днепропетровской области, в звании подполковника в январе 1954 года уволен в запас ВС СССР и проживал в г. Алма-Ате.

В апреле 1966 года переехал на постоянное местожительство в г. Пятигорск и проживал на улице Пирогова, дом 29.

В 1969 году семья Демченко выехала из Пятигорска и о их местонахождении в настоящее время сведениями не располагаем.

По учетам Ставропольского краевого адресного бюро Демченко Д.Е. не проходит.

Член российско-шведской
группы

"13" апреля 1993 года

В.К. Виноградов

С П Р А В К А

В связи с заявлением Натальи Шинкаренко на пресс-конференции в Брюсселе в феврале 1993 года об отбывании ею наказания в лагере в Горьковской области совместно с Раулем Валленбергом и предъявлением фотографии лагерного музыкального ансамбля за 1955 год, где якобы изображен заключенный шведский дипломат, проведена необходимая проверка.

По сообщению руководства Нижегородского управления Министерства безопасности Р.Валленберг в картотеках заключенных, отбывавших наказание в местах заключения на территории области, не значится, нет также данных о нем и в картотеке, где учитывались умершие заключенные.

Шинкаренко-Кац Наталья Кирилловна, 1925 года рождения, уроженка села Лебедевка Вышедубечанского района Киевской области, 8 декабря 1951 года военным трибуналом войск МГБ Киевской области по обвинению в измене Родине осуждена к 25 годам лишения свободы. Отбывала наказание в Унженском лагере Горьковской (ныне Нижегородской) области. Каких-либо сведений об ансамбле в сохранившихся документах этого лагеря не имеется. По приказам и спискам заключенных Унженского лагеря Р.Валленберг не проходит.

Член российско-шведской группы

"13" апреля 1993 года.

В.К.Виноградов

С П Р А В К А

По запросу на имя начальника Управления МБ РФ по г.Санкт-Петербургу и области Черкесова Виктора Васильевича за подписью последнего 30 марта 1993 года в мой адрес поступило сообщение о результатах беседы с Кузьминой Раисой Емельяновной, 1912 года рождения, которая в настоящее время проживает в городе Санкт-Петербурге.

Беседа проводилась 29 марта 1993 года по причине того, что врач Кузьмина Р.Е. в прошлом находилась в подчинении начальника санчасти Внутренней тюрьмы МГБ СССР Смольцова А.Л., который 17 июля 1947 года написал рапорт о смерти Рауля Валленберга.

В ходе беседы с сотрудниками Санкт-Петербургского управления Кузьмина Р.Е. сообщила, что о содержании Валленберга и Лангфельдера в тюрьмах НКВД-МГБ она узнала из средств массовой информации и выразила просьбу более ее по вопросам прошлой работы в органах внутренних дел и госбезопасности не беспокоить, так как она этот факт скрывает даже от своих родственников.

Член российско-шведской группы

В.К.Виноградов

"13" апреля 1993 года

КОМАНДИРАМ 571, 606, 761 СП и 773 АП

КОМАНДИР ДИВИЗИИ ПРИКАЗАЛ:

1. При захвате пленных, ни в коем случае не задерживать их в частях, и брать на учет и немедленно направлять в разведотделение штаба дивизии.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СД
ГВ. ПОДПОЛКОВНИК

Отп. 5 вкз.

вкз. № 1-е дело
вкз. № 2-5 част
по расчету
пол. ГОРЖАНКИН
5.1.45 года
Г.Б.

НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА
МАЙОР

Секретно
вкз. № 1

КОМАНДИРАМ 571, 606, 761 СП и 773 АП

За последнее время отмечены случаи отправки не опрошенных пленников, представляющих ценность, не по назначению.

КОМАНДИР ДИВИЗИИ ПРИКАЗАЛ:

Впредь, всех военнопленных и перебежчиков направлять только в разведотделение дивизии для допроса и отправки их на пункты военнопленных.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СД
Гв. ПОДПОЛКОВНИК

Отп. 5 вкз.

вкз. № 1-е дело
вкз. № 2-5 част
по расчету
пол. ГОРЖАНКИН
5.1.45 г.
Г.Б.

НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА
МАЙОР

СМИРНОВ

КОМАНДИРАМ 86 Гв., 68 Гв., 297 и 317 СД
ТОЛЬКО 317 СД

В окруженном БУДАПЕШТЕ осталась и ягоди, скрывается в
подполье Шведская миссия.

КОМАНДИР КОРПУСА ПРИКАЗАЛ:

В случае обнаружения скрывающейся шведской миссии при
занятии БУДАПЕШТА, принять меры к охране ее и немедленно довести
СОСТАВ МИССИИ

Посланики.....- К.И. ДИНИЛЬСОН
Секретарь.....- ПЕР АНГЕР
Консул.....- ИНГЕ ЕКМАРК
Лектор.....- РАЛЬДЕМЕР ЛАСГЛЕТ
Секретарь.....- РАУЛЬ ВАЛЕНБЕРГ
Аташе.....- ЛАРС ВЕРГ
Канцелярский сотрудник.....- ГЕТЕ КАРЛСОН
Стенографистки.....- МАРТИНА БАУЭР и
А.М.К. НИЛЬСОН

П.П. НАЧАЛЬНИК ШТАБА КОРПУСА
ГВ. ГЕНЕРАЛ-МАJOR в СОСЕДОВ-

С ПОДЛИННЫМ В Е Р Н О:
НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА 317 СД
МАJOR

О МИРНОМ /

[Handwritten signature]

Век 103

Отт. 6 ркз.

1-6 частям
а. подлиннике
1.45 года
Н.В.

[Handwritten mark]

П Р И К А З А Н И Е

ЧАСТЯМ 317 СТРЕЛКОВОЙ КРАСНОЗНАМЕННОЙ ДИВИЗИИ.

1.45 г.

Действующая Армия.

КОМАНДИР ДИВИЗИИ П Р И К А З А Л:

1. При вступлении Ваших частей в г. БУДАПЕШТ принять меры к охране квартир и семей:

ЧЛЕНОВ ВЕНГЕРСКОЙ МИССИИ В МОСКВЕ ПО СЛЕДУЮЩИМ АДРЕСАМ:

- а/ ПЕРВЫЙ район - улица НАПХЕДЬ, д. № 21, семья Фартухо Габер.
- б/ ПЕРВЫЙ район - ул. МАТРАЙ, дом № 10, семья ТАРНАИ ИШТВАН.
- в/ ЧЕТВЕРТЫЙ район - ул. НЕЧКЕМЕТЕ, дом № 6, семья СЕНТ-ИВАНИ-ДОМСКОИ.
- г/ ЧЕТВЕРТЫЙ район - ул. графа КАРОИИ, семья ТЕЛЕКИ ГЕЗА.
- д/ ОДИННАДЦАТЫЙ район, - ул. МИСАЛЬ, дом № 7-а, семья НЕМЕШ ИОНЕТ.

ЧЛЕНОВ ВЕНГЕРСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА И ИХ СЕМЕЙ ПО СЛЕДУЮЩИМ АДРЕСАМ:

- а/ БУДАПЕШТ, 8-й р-ну, ул. ВЕРЖЕНИ, дом 4 - премьер министр Генерал-полковник МИКЛОШ БЕЛА.
- б/ БУДАПЕШТ - ул. графа КАРОЛЫ САНДОР, дом 18 и БУДАПЕШТ, больница Красного Креста и БУДАПЕШТ, санаторий СИЗСА - министр просвещения граф ТЕЛЕКИ ГЕЕЛ.
- в/ БУДАПЕШТ, ул. УЖОКИ, дом 24/д - министр обороны - генерал полковник ВЕРЕС ИНОШ.
- г/ БУДАПЕШТ, жилая клиника № 2 и ул. ТЕКЕНИ 114/а - зам. председателя национального собрания - профессор ШАНТА КАЛЬМАН.
- д/ БУДАПЕШТ, 1-й район ул. МАТРАЙ 10/6 - ТАРНАИ ИШТВАН.

2. В окруженном БУДАПЕШТЕ остались и, якобы, скрываются в подполье шведская миссия.

В случае обнаружения скрывавшейся шведской миссии при взятии БУДАПЕШТА, принять меры к охране ее и немедленно донести.

Состав миссии:

Посланник	Н.В. ДИВИЛЬСОН
Секретарь	ПЕР АНТЕР
Консул	ИТЕ ЕКМРК.
Лектор	РАЛЬ ДЕМЕРЛАГЛЕТ
	С. В. ИОН.
Секретарь	РАУЛЬ ВАЛЕНБЕРГ
атташе	ЛАРС БЕН
кан. челярский сотрудник	ТЕТЕ КАРССОН
стенографистки	А.М.Н. ИЛИСОН.

10

3. Заранее выделить ответственных офицеров, назначив в их распоряжение по несколько красноармейцев с задачей по допущению частей в город, разнести и взять под охрану указанные квартиры и семьи.

4. Командирам частей к 18.00 12.1.45 г. представить в штаб списки выделенных офицеров, красноармейцев, ответственных за розыск охраны указанных выше семей и их квартир.

5. О принятых мерах и состоянии квартир и семей доложить.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СКД
ГВ. ПОДПОЛКОВНИК

Смирнов

/РАГД/

НАЧАЛЬНИК 1-го ОТД ШТАБА 317 СКД
МАИОР

Смирнов

/СМИРНОВ/

ОТП. Б ВКЗ.

ВКЗ. № 1-В Дело

ВКЗ. № 2-Б-ВДР.

12.1.45 г. ВП

09

Мед
8-20

(17)

Широко

С. Сегрето
Инс. едигер

Номиндугуну 2 чир. Гундоч.

1/ Бун

~~Номиндугуну "Сегрето" Захарову~~ 118 45
моб. Абхазу мову.

а № 987 (Захарова)

нарушения в восточной части Буданити
улицы Бенкур секретаря ~~защиты~~ ~~амн.~~
Рауль Вагнерберг арестован и дога.
ть Москву.

ответствующие указаниям "Контрразведке
мер" даны.

исполнение этой задачи обеспечить необхо-
димо средства.

Время отправки (Москва) и граница
много содействующего лица донесите.

ОП 1
ИСП КР
се 15

Зам. Народного Комиссара
Оборон. Генштаб - Армия

В. Бундучи

Г. Бундучи

27 Января 1945

За и КМм рое. Антонен
 кр 3

В августини пача Будачену полимо
 Артефаново Рауль Валленберг до-
 помителскио обнародуем: леуор-гигор
 малекто языка Валленберг Лангел с
 пенот Микол Николаевича Урседенов
 Буковко.

1^й сепреару Швейцарскии посол-
 ства май Ери Мак, вторит сепре-
 рару тоу же посолства - Феллер
 Гараву.

Урому Уназаним как с ними
 мездиме.

20^м.

12^м

Зачина

кохн 1207

12³⁰ 20.145

Шифры.

Лет. Сигнатура (19)
экс. единичный

Командующему Я.ч. Украинской группы
контр. V пол. Абакумову.

№ 1207 и 1274 (Захарова).

Обнаруженных Буденных: швейцарцев
Май Эрн Мак и Фридер Гарднер, а также
~~немецкого~~ словацкого поща Яне Пешак -
арестовать и тем же порядком как
и Волленберга отпустить в Москву.

Проведение этой операции возлагается
на агтарат) контрразведки "Смерть".

Вам надлежит обеспечить необходимые
средства по заявке "Смерть".

Время отправки в Москву и фамилии
старшего сопровождающего командира
донести.

Третьяков

Зам. Народного Комиссара
Обороны Федоров

Январь 1945г.

№ 1367/ш

Г. Буденный

ОТ
ИСП
27
ТМ

Куда: НКО.
Кому: Зам. Народного Комиссара обороны
генералу армии - БУЛГАНИНУ. Особо важное.

На № 5533/ш.

Докладываю:
Арестованный РАСУЛЬ Валленберг.
Отправлен 25.1.45 года, старший
конвой капитан Зенков Николай
Майвеевич.

25.1.45 Зенков ~~Майвеевич~~
2400

№ 1619
Получена 155 26.01.1945 г.
Отправлена 200 26.01.1945 г.
Подпись вашифровальщика

Рис

Писать разборчиво от руки. Черновики подлежат сдаче в шифрорган одновременно с шифровкой

Запись телефонного разговора
с генералом армии
П.И.ИВАШУТИНЫМ

12 апреля 1993 г.

Связался через третьих лиц с Петром Ивановичем Ивашутиным (1909 года рождения). На мой вопрос о Рауле Валленберге он совершенно определенно заявил, что никогда не встречался с ним и даже не слышал этой фамилии.

Обратил его внимание, что в январе 1945 г. ему была направлена копия шифровки, в которой говорилось, что в восточной части Будапешта обнаружен секретарь шведской миссии Р.Валленберг.

На это он заявил, что не помнит, чтобы читал такую телеграмму. Возможно, он ее вообще не видел. Шли тяжелые бои. Они Буду брали с юга. Потеряли много людей. Немцы и салашисты дрались отчаянно. Они расстреляли даже наших парламентаров. После 2 месяцев боев его армия пошла в сторону австрийской границы. "О Валленберге понятия не имею", - заключил он.

По некоторым данным, сказал я, Р.Валленберг находился летом 1947 г. в Москве. Не приходилось ли Вам встречаться с ним или что-то слышать о нем в одной из тюрем столицы? П.И.Ивашутин подчеркнул, что до 1950 г. он постоянно находился за границей, сначала в Констанце, Румыния, а затем в ГДР. Он увлеченно рассказывал о своей работе с бывшими российскими эмигрантами, в том числе певце Петре Лещенко, лидере кадетов Василии Шульгине, принимавшего когда-то отречение от престола царя Николая II, а позже написавшего несколько книг "Три столицы", "В застенках ГПУ", "Победная поступь" и др. Называл ряд других фактов, касавшихся репатриации в СССР бывших российских эмигрантов.

На мой повторный вопрос, не слышал ли он что-либо о Р.Валленберге позже, когда он занимал один из высоких постов в органах безопасности. Ведь "дело Р.Валленберга" тянется уже ни один десяток лет. При этом я назвал имена следователей Карташова, Копелянского, Соловова.

П.И.Ивашутин определенно заявил, что этими вопросами он не занимался. Это дело контрразведки. В его компетенцию входили: разведка, погранвойска, военные вопросы, атомная промышленность. Работы было всегда много, слухами и сплетнями он не интересовался. Он много ездил по Советскому Союзу, в том числе с иностранными делегациями. На этой ниве он неоднократно встречался с работниками МИДа, включая А.А.Громыко. Особенно хорошие отношения у него сложились с первым заместителем министра Василием Василиевичем Кузнецовым.

Он повторил еще раз, что о Р.Валленберге ничего не знает и просил больше не беспокоить его по этому поводу.

Голос П.И.Ивашутина бодрый, я бы даже сказал, жизнерадостный. Он хорошо рассказывает об имевших место событиях и его слова вызывают доверие.

Записал:

СОПРЕДСЕДАТЕЛЬ РОССИЙСКО-ШВЕДСКОЙ
РАБОЧЕЙ ГРУППЫ, ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА
ИСТОРИКО-ДОКУМЕНТАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
МИД РФ
В.В. Соколов
В.В. СОКОЛОВ

ЕВГЕНИЙ МИХАЙЛОВИЧ САСОВСКИЙ:

- Я последние годы отбывал заключение в ИТК № 8, город Ново-Петровск, Ново-Петровский район, в 15 километрах от города, бывшее имение графа Шереметьева. Там заключенные были расконвоированы. Ночевать заходили в зону, а так на работу выходили за проходную по пропускам. А я жил за зоной, в конторе, где был мой радиоузел. Там был начальник колонии, бухгалтерия, все службы. Радиоузел, как войдешь, направо, налево бухгалтерия и кабинет начальника. Я был радиотехник.

В мою обязанность еще вменили получение почты для заключенных. Почтальон приходил сюда, в штаб, он мне отдавал письма, газеты, а я их вечером относил в зону. Но это вообще было все условно - ограждение, зона. Днем заключенные были свободны, ходили, куда хотели, даже по малину, по грибы. И все - обслуживающий персонал, охрана - даже не считали, что мы заключенные, лояльно относились, хорошо.

Ну вот, однажды собрал почту часов после восьми, а в зону к этому сроку возвращались с работы. Прибегает дежурный офицер и говорит: "Пошли, начальник срочно вызывает". Я посмотрел на часы - около девяти, уже темнело. Говорю: "А что такое случилось?" - "Не знаю, позвонил, немедленно!" Мы с ним идем, заходим в контору, смотрю, дверь моя, радиоузла, вся изрублена топором, и топор лежит. И она вся, дверь, разнесена в щепки. Говорю: "Что такое?". Лейтенант говорит: "Не знаю". И дальше проходим, секретаря уже не было, зашли в кабинет. Начальник сидит за столом... такой, как говорят, с нарушенной психикой человек. На людей он вообще никогда

не смотрел, все изподлобья. Говорит мне: "Где тебя черти носят?" А офицеру говорит: "Ступай!" Тот развернулся, пошел. Опять сидит, насупился, молчит. "Ты видел там, что я..." - "Видел. А что?" - "Ты знаешь, какие у меня нервы!" Протягивает руки: "Ты думаешь, вот это зря дают?!" У него значок почетного чекиста, ромбик и щит.

- Это на кителе? (ЭМ.)

- Не помню, китель или пиджак. Вот здесь, на правой стороне. "Ты думаешь, это зря..." Это он мне, пьяный. Он вообще появлялся на работе час-два, потом еще вечером. Все его так побаивались и ненавидели, даже вольнонаемные, за его грубость, хамство. "Ты знаешь, я вот своими руками в Крыму до двух тысяч расстрелял детей, офицеров. Мне Эля, ~~она~~ жена, набивала патронами карманы, я с двух рук стрелял, у меня вот здесь мозоли были. Дети обгадятся, от них воняет. Я и кировцев стрелял, и поляков..." И чего-то замолчал.

Я стою, какой-то вопрос задал, сейчас не помню, вроде того, кого сейчас или продолжаете ли? "Всё. Годы три тому назад мне поручили жидовского прихвостня из Швеции. Устроили ему прогулку в "Коммунарку", там в лесочке и уложили. Шведа. Своих не хватает".

Опять насупился: "Пойдем, у меня дома радио не работает". А у него рядом дачка, в низинке, в соснах. Идем к нему туда. Были такие репродукторы большие, помните, там у него винт оказался завернут доотказа, он и не работал. Я отвернул - заработал. Начальник уже успокоился. Бутылка у него стоит на столе недопитая. "Хочешь, налью?" - "Нет,

гражданин начальник". Достает саблю, она висит на стене, эфес позолоченный: "Это мне подарили лично". Мелкокалиберная винтовка висит. Дома никого нет. Еще кинжал какой-то висит. "Ну, не будешь?" - "Не буду". - "Иди!"

Я ушел. Одеялом занавесил комнату, переночевал. Утром он рано пришел: "Иди-ка! .. Ты об этом, что я говорил, не болтай, а то загремишь на этап. Понял?"

Вот все. Он не назвал фамилии, ничего, только "Коммунарку"... После я звонил корреспонденту, вроде подтверждает что он был в Крыму, да?

- Был. Только офицеров уже тогда там не было, в 37-м (3.)

- Давайте уточним год, месяц разговора с начальником

- Это было в 50-м, наверное. Или начало 51-го. Он там же ... видимо, сообщили, что он дверь изрубил, и его тут же убрали, не прошло десяти дней. Это было , наверное, осенью 50-го или весной 51-го, еще тепло было.

- Он точно сказал, что "три года назад"? (Э.М.)

- Сказал, "около трех лет" или "года три назад мне поручили"

- Что побудило вас вспомнить? (В)

- Я в декабре прочел заметку "Тайнственный свидетель о том, что ездили куда-то в Сибирь, ищут этого шведского жналиста. Я подумал: не того ли? Позвонил в редакцию, что вспоминаю такой случай, может, он что-то прояснит.

- А по национальности... Вы сказали "жидовский прихистень". А вы знали, имеет ли Валленберг отношение к евреям (3).

- Я вообще не слышал о нем ничего до декабря. А начальник только то сказал, что отвезли его в "Коммунарку", в лесочек. Там, действительно, что-то такое есть, и местные жители подтверждают. Я раз ехал в автобусе мимо, и мужчины говорят: "Вот здесь, видишь, дорогу вправо - там Берия расстреляли." Там был устроен металлический шлагбаум и знак висел.

- Сколько проработал у вас этот начальник? (В)

- Мало, меньше года.

- Вашу первую встречу помните?

- Нет.

- Вы часто с ним общались?

- Да нет, вечерами, но не сам, там человек двадцать собиралось, на разнарядке. Они видели, что мне делать нечего на радиоузле, там автоматы, вот дали письма, газеты, а потом предыдущий начальник сказал, что будешь нарядчиком. Это вечером собираются все службы и распределяют бригады заключенных на работы. Я сижу и записываю, кого куда.

- Вас лично он в лицо знал? (В)

- Что радиомеханик? Ну как же! Но все старались его избегать, я в том числе. Вижу, что он идет и - в радиоузел или в сторону. Я вспоминаю еще случай. Я отравился, пошел днем в санчасть, врач меня уложила. А вечером не пустила на разнарядку. Прибегает дежурный офицер: "Ты чего не идешь? Он там орет - на этап отправлю, ишь, пристроился в больницу! Врач побежала объяснять. А на следующий вечер сидит, на меня смотрит, но, правда, ничего не сказал.

- Вы сказали, он жил один? (К)

- Нет, у ~~Кево~~ была жена, мальчик лет двенадцати. Это когда тот случай был, он был один... Однажды я пришел в бухгалтерию, там стоит молодая девушка спиной ко мне, говорит. А все кассиры, счетоводы были заключенные, только один главный бухгалтер, Калина Иван Кириллович, - вольнонаемный. Эта девушка стоит, что-то им рассказывает, потом говорит: "Услышите по радио "диктор Лариса Олесова" - это я, я теперь диктор всесоюзного радио". Это отложилось.

- А кого-нибудь еще из администрации помните? (К)

- Ну вот главный бухгалтер, еще лейтенант, который меня приводил к нему, но фамилии не помню. Очень хороший парень, молодой, он, наверное, жив.

- А заместитель у начальника был? (З)

- По службам были - зоотехник... Наверху был офицерский дом.

- Фамилии того лейтенанта не помните?

- Нет. Личность хорошо помню, а фамилию... Года через два я его встречал.

- А жена ваша в курсе дел? (Э.М.)

- Я и через год, как вышел, в 52-м все это ^{ей} рассказал. Теперь она ругается: "Зачем ввязался в это дело, тебя теперь ..."

С П Р А В К А

по результатам сравнительного анализа открытых публикаций о судьбе Рауля Валленберга за период с августа 1987 г. по февраль 1993 г.

Сравнительному анализу были подвергнуты 60 открытых публикаций о судьбе Рауля Валленберга, изданных как в нашей стране, так и за рубежом, охватывающих период с августа 1987 года по февраль 1993 года. В основу этих публикаций были положены, как правило, официальные документы или высказывания участников событий, связанных с жизнью и деятельностью Р.Валленберга. Наибольшее количество публикаций относится к периоду после августа 1987 года. Все публикации газетного и журнального характера.

Анализ содержания публикаций, изданных за рубежом, в основном в Швеции ("Свенска Дагбладет", "Экспрессен" и др.), в Англии ("Обсервер", "Таймс" и др.), показал, что они написаны на архивных документах, в разное время полученных от МИД СССР и других ведомств СССР и России, а также на официальных показаниях бывших военнопленных, которые по освобождении дали показания о встречах с Валленбергом, или на заявлениях официальных лиц Советского Союза и России по данному вопросу.

В Советском Союзе, а затем и в России, в подавляющем большинстве все публикации основаны на данных, опубликованных в иностранных государствах, и, в меньшей степени, на заявлениях фактических и мнимых свидетелей, сообщавших о тех или иных фактах из жизни Р.Валленберга в Венгрии и СССР.

К наиболее полным публикациям можно отнести статьи следующих авторов: Крониды Любарского (журнал "Страна и мир", 1990 г.,

№ 5, с.35-52), Владимира Пещерского (журнал "Новое время", 1989 г., № 22, с.40-43), Алексея Карцева (газета "Комсомольская правда" от 15.09.89 г. и от 19.01.90 г.), редакционная статья еженедельника "Московские новости" от 15.10.89 г., № 42, с.4, Юрия Калабухова (журнал "Молодая гвардия", 1990 г., № 6, с.191-203), Вадима Биштейна ("Независимая газета" от 25.04.91 г., с.4), Михаила Ботяна ("Рабочая трибуна" от 30.09.90 г., № 223, с.4), Константина Иванова ("Независимая газета" от 03.12.91 г., с.4), Андерса Хассельбома (Швеция, "Дагенс Нихтер" за 1991 г. - не точно).

В перечисленных выше статьях содержатся достаточно самостоятельные выводы и обобщения, во многих случаях дается критическая оценка тех или иных известных фактов из жизни и деятельности Р.Валленберга в Венгрии и на территории Советского Союза. Авторы остальных статей (в общей сложности - 51) повторяют или по своему интерпретируют то, что было опубликовано другими.

Все публикации, которые отнесены к наиболее серьезным, можно условно разделить на две группы. К первой группе относятся публикации, в которых деятельность Валленберга на территории Венгрии, расценивается как деятельность гуманная. В них только в превосходной степени показана его дипломатическая работа и личные способности. Наряду с этим резко осуждается советская сторона и ее действия в отношении Валленберга. В их числе в первую очередь являются публикации Вадима Биштейна, Кронида Любарского и Алексея Карцева.

Вторая группа авторов статей признает важность миссии Р.Валленберга, но в их публикациях ставятся под сомнение (и подчас достаточно аргументированно) его личные возможности по решению такой серьезнейшей проблемы, как спасение лиц еврейской нацио-

нальности на территории оккупированной фашистами Венгрии. При этом высказывается мнение о его связях с немецкой и американской разведками. На основании подобных фактов такие авторы считают, что у советской стороны были основания для задержания шведского дипломата и последующего ареста. Например, публикации Юрия Калабухова, Константина Иванова, Андерса Хассельбома и Владимира Пещерского.

В обеих группах публикаций красной нитью проходит мысль о том, что Р.Валленберг был арестован 17 января 1945 года и погиб (умер насильственной смертью) 17 июля 1947 года или в период до 1956 года.

Подавляющее большинство авторов серьезных публикаций считают, что Валленберга в живых нет, однако по их мнению следует продолжать выяснение "поминутно" жизнь и деятельность Рауля, начиная с 1944 года. Они считают, что для установления исторической справедливости целесообразно обнародовать информацию о Валленберге, хранящуюся в архивах США, Израиле, Германии, Швеции, Венгрии и Англии, а также более фундаментально изучать российские архивы (КТБ, президентский, правительственный, военной разведки и т.д.).

Для уточнения деталей нахождения Валленберга в СССР в отдельных публикациях ставится вопрос об одновременном изучении судьбы Вильмоша Лангфельдера.

С учетом вышесказанного предлагается:

I. Учитывая глубокое изучение государственных и ведомственных архивов России членами российско-шведской группы и независимыми экспертами, следовало бы добиваться допуска российских членов комиссии и независимых экспертов к целенаправленному изучению зарубежных архивов, в том числе Швеции, США, Англии, Израиля,

Венгрии и Германии, которые прямо или косвенно помогли бы осветить судьбы Р.Валленберга и В.Лангфельдера. Такое обобщенное изучение исторических материалов позволило бы, по моему мнению, исключить всякие политические и иные наслоения в решении данной проблемы и могло бы переключить внимание российской и иностранной общественности на более достоверную архивную информацию.

2. Провести научное обобщение всех выявленных когда-либо документов о Р.Валленберге и В.Лангфельдере, в том числе и тех документов, которые имеются в Швеции по этому вопросу. На основе результатов обобщения подготовить аналитические публикации.

3. По результатам работы российско-шведской группы провести "круглые столы" с участием членов рабочей группы, экспертов, историков и журналистов, занимающихся судьбой Р.Валленберга.

4. Данную работу желательно провести в ближайшее время с целью упреждения будущих запросов со стороны официальных лиц, представителей общественности и средств массовой информации.

5. Рассмотреть вопрос о возможности увековечения памяти Р.Валленберга в России.

Эксперт рабочей группы
кандидат юридических
наук, доцент

В.П.Галицкий

"2" апреля 1993 г.

Arende

Re Wallenberg-ärendet

Datum

1993-05-07

Dnr

Avd

Grupp

Mål

P

2

En I

Adress

Ambassaden Moskva Dnr ....

Pal

Text

För Björn Lyrvall från Lage Olson, Pol 1:1 i anslutning till telefonsamtal 6 dennes. Re nästa möte i svensk-ryska arbetsgruppen i Raoul Wallenberg-ärendet.

Sjunde

PRIMO Som redan meddelats av Hans Magnusson under det sjätte mötet i den svensk-ryska arbetsgruppen i RW-ärendet i Moskva den 14-15 april 1993, avses nästa möte hållas i Stockholm den 16-17 juni i år.

Ambassaden bemyndigas att rikta en formell inbjudan till den ryske ordföranden i arbetsgruppen. Antalet ryska deltagare bör uppgå till högst åtta inklusive parlamentarikerna ARZJANNIKOV och ROGINSKIJ. Utrikesdepartementet står för de inbjudna gästernas flyg- och hotellkostnader jämte dagtraktamenten under uppehållet i Sverige.

SECUNDO Vi räknar med att utresan från Moskva lämpligen kan ske med Aeroflot den 15 juni kl 11.25 med ankomst Arlanda kl 11.40.

Återresan sker troligen bäst med Aeroflot 18 juni kl 12.40 med ankomst Moskva kl 16.40. Kostnaderna för flygbiljetterna bör redovisas av ambassaden med debetbesked.

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändaren

Klockan

Sign

[REDACTED]

Arende

Datum

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Text

TERTIO Preliminär bokning av hotellrum har gjorts för vederbörande på Sergel Plaza Hotel.

QUARTO Vi vore tacksamma att i god tid före mötet erhålla en förteckning över de ryska deltagarna.

CABINET

Ex till:

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

Klockan

Sign

Avsändningsort Pol 1:1/Magnusson/aca

Ärende

Re RW-ärendet

Datum

1993-05-10

Avd

P

Grupp

2

Mål

En I

Adress

Amb Moskva. Dnr ....

Pel

Text

h

Från Pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall. Re RW-ärendet

Noterar i protokollet från senaste arbetsgruppsmötet på sid 26 vad Vinogradov sade om Semenovskij, vilket jag inte riktigt uppmärksammade under mötet. Det skulle vara värdefullt om du kunde fylla ut bilden av denne person.

CABINET

GA

Ärende	Re Wallenberg-dokument		Datum	1993-05-11	Dnr	[Redacted]
	Avd	P	Grupp	2	Mål	En I

Pal

Adress

Gk New York Dnr ....

Text

Vårt [Redacted] För Anne Franzén från Lage Olson, Pol 1:1. Re Wallenberg-dokument.

När kan svar förväntas Vch 1 re det dokument som författats av LESLIE SULNER med anknytning till Raoul Wallenberg i Budapest 1944/45?

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören	
Avsändt den	Klockan

se dnr U02018/20399/EC

The University of Chicago
Department of Biochemistry and Molecular Biology
920 E. 58th Street
Chicago, Illinois 60637 USA

FAX LETTER

To: Mr. Martin Halqvist
Ambassador
Royal Embassy of Sweden
Kiev, Ukraine

Tel: 011 7 044 291 8919
FAX: 011 7 044 291 6233

From: Dr. Marvin W. Makinen
Department of Biochemistry & Molecular Biology
The University of Chicago
920 E. 58th Street
Chicago, Illinois 60637 USA

Tel: 312 702 1080
FAX: 312 702 0439

Date: May 18, 1993

No. of Pages (including cover sheet): 2

Dear Martin:

While I was in Moscow last April for the Swedish-Russian Working Group on the Fate of Raoul Wallenberg, I received the enclosed message from a correspondent of Radio Russia. I have discussed this with Guy von Dardel and with advisors from Memorial Society. There seems to be no way to know the validity of the message provided in the newspaper "Exchange of Arguments and Facts"/No. 2, Feb., 1993 unless someone is able to meet with Mr. V. F. Byezrodnii himself.

In case the FAX message is not clear, I provide an English translation of Mr. Byezrodnii's announcement:

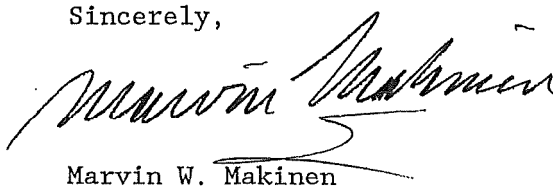
"With Raoul Wallenberg who is being sought presently both in Sweden and here, I had to be together in Kolima in the 1949-1950 years in the labor camp P./Ya. AV 261/129. I can bring some light on that period of time when we had to work and sleep on the same bunks.

606064 (?), Donetsk Oblast', City of Gorlovka, Ulitsa Ostrovskovo 39a. Byezrodnii, V. F."

The copy of the message received in Moscow follows. Please let me know whether you can follow this up.

With best wishes,

Sincerely,

Marvin W. Makinen

(MW)

DELGES:

SB

UM

UMK

KABS

POLCH

BITR POLCH

CH POL 1

POL 1:1

GENERALKONSULATET NEW YORK 1993-05-13

UD STOCKHOLM

Pal

UTTR 123 DEF
93-05-13
P 2 Ent

Dnr [redacted] för Lage Olson Pol 1:1 från Franzén Johnson.

a.a. / Jo
RE WALLENBERG-DOKUMENT

Mrs Sulner har nu lämnat in dokumentet till Library of Congress för att erhålla copy-right. Innan hon erhållit kvitto på att dokumentet mottagits av Library of Congress är hon ovillig att släppa det ifrån sig.

Enligt generalkonsulatets hänvisningsadvokat, Roy A. Satine, kan generalkonsulatet, när dokumentet är registrerat hos biblioteket, erhålla kopia direkt från dem i fall det visar sig att Mrs Sulner vid närmare eftertanke inte vill lämna ut dokumentet.

Vi återkommer när dokumentet är registrerat eller Mrs Sulner försett oss med en kopia.

AHLANDER

GENERALKONSULATET NEW YORK [redacted]

Juk. UD 93-05-17
K

SVERIGES AMBASSAD
HAAG

Lage Olson
UD

Pol 1:1/ambr Olson/db
1993-05-26

Brev t tit ✓
exp 9305217

93-05-13

re: brev från Bert Heek
ang. Raul Wallenberg

Hej Lage,

(Pol)

133/002		
INKOM UD		
1993-05-27 ¹⁷		
Avd	Gr	Mai
P	2	Eu ⁷

Har du någon kommentar till
dessa brev?

Hälsningar

Imr

Torsten Nilsson, HAAG

Bert Beek
Javaplein 32
Doetichum
7009 EP

Frank!

72

De Ambassade van Zweden
Den Haag

16-79	
93.03.17	
P	96

Geachte lezer,

In Het Beste (Reader's Digest) las ik un artikel van de hand van Tom Veres, een Hongaar die in 1944 als fotograaf van Raoul Wallenberg optrad. Jaren geleden vernam ik voor het eerst over de heer Wallenberg en de menselevens die hij in opdracht van uw regering gered heeft. Ook las ik toen van zijn verdwijning naar de Sovjet Unie. Hoewel de Sovjet regering altijd ontkent heeft dat haar soldaten Wallenberg hebben aangehouden en dat hij zich in Sovjet gevangenschap zou bevinden, waren er toch getuigenissen van oog-getuigen die de heer Wallenberg in een Moskouse gevangenis hadden gezien. Ut laatste dat ik gelezen heb, is dat Wallenbergs arrestatie te maken zou hebben met financiële steun van (een van) zijn familieladen aan het Nationaal-Socialistisch regiem.

Door het artikel van Veres is mijn belangstelling weer gewekt voor het lot van de heer Wallenberg en voor zijn werkzaamheden. Graag zou ik van u willen weten of uw land, nu in de Sovjet Unie de toestand opener geworden is, erin geslaagd is meer helderheid omtrent de aanhouding van Wallenberg te verkrijgen. En over zijn verdere lot. (Ik heb begrepen, dat hij inmiddels overleden zou zijn)

In afwachting,

B

1 maart 93

Bert Heek
Javaplein 32
7009 EP DOETINCHEM

The Embassy of Sweden
The Hague

Dear reader,

In Het Beste (Reader's Digest) I read an article from the hand of Tom Veres, a Hungarian who was working in 1944 as a photographer for Raoul Wallenberg. Years ago I learned for the first time about Mr. Wallenberg and the human lives he saved by order of your Government. I also read about his disappearing to the Soviet Union. Although the Soviet always denied that it's soldiers arrested Wallenberg, and that he still would be in prison in the Soviet, there were still testimonies of eye-witnesses who had seen Mr. Wallenberg in a prison in Moscow. The last that I read, is that Wallenbergs arrest would have had something to do with financial support of (one of) his family members to the National-Socialistic regime. By the article of Veres I became interested again in the destiny of Mr. Wallenberg and for his activities. I would like to know from you if your country, now that the situation within the Soviet-Union has become more open, has succeeded in getting more clarity about the arrest of Wallenberg. And about his further destiny. (I have understood, that meanwhile he has died)

Looking forward to your reply,

1 march 1993

se dnr 002018/20399/EC

The University of Chicago
Department of Biochemistry and Molecular Biology
920 E. 58th Street
Chicago, Illinois 60637 USA

FAX LETTER

To: Mr. Martin Halqvist
Ambassador
Royal Embassy of Sweden
Kiev, Ukraine

Tel: 011 7 044 291 8919
FAX: 011 7 044 291 6233

From: Dr. Marvin W. Makinen
Department of Biochemistry & Molecular Biology
The University of Chicago
920 E. 58th Street
Chicago, Illinois 60637 USA

Tel: 312 702 1080
FAX: 312 702 0439

Date: May 18, 1993

No. of Pages (including cover sheet): 2

Dear Martin:

While I was in Moscow last April for the Swedish-Russian Working Group on the Fate of Raoul Wallenberg, I received the enclosed message from a correspondent of Radio Russia. I have discussed this with Guy von Dardel and with advisors from Memorial Society. There seems to be no way to know the validity of the message provided in the newspaper "Exchange of Arguments and Facts"/No. 2, Feb., 1993 unless someone is able to meet with Mr. V. F. Byezrodnii himself.

In case the FAX message is not clear, I provide an English translation of Mr. Byezrodnii's announcement:

"With Raoul Wallenberg who is being sought presently both in Sweden and here, I had to be together in Kolima in the 1949-1950 years in the labor camp P./Ya. AV 261/129. I can bring some light on that period of time when we had to work and sleep on the same bunks.

606064 (?), Donetsk Oblast', City of Gorlovka, Ulitsa Ostrovskovo 39a.
Byezrodnii, V. F."

The copy of the message received in Moscow follows. Please let me know whether you can follow this up.

With best wishes,

Sincerely,

Marvin W. Makinen

MR. MARVIN MAKINEN
Г-н МАРВИН МАКИНЕН

Посольство Швеции

Факс: 147 81 88

От: Андрей Аллахвердов

Радио России

Факс: 217 86 63

Тел.: 217 96 25

с 17 20 00

12 апреля 1993

Уважаемый г-н Макинэн,

В соответствии с нашей договоренностью посылаю Вам текст
объявления в газете "Биржа "Аргументов и фактов"", № 2 /II/, 1993.

"С Раулем Валленбергом, которого ищут сегодня
в Швеции и у нас, мне пришлось вместе быть
на Колыме в 1949-1950 гг. в лагере
п/я АВ 261/129. Могу внести ясность

за тот период времени, когда мы работали
и спали на одних нарах.

000000, Донецкая обл., г. Горловка,
ул. Островского, 39-а. БЕЗРОДНЫЙ В.Ф.

Донецкая Область
г. Горловка

Буду рад, если эта информация поможет Вам в Ваших поисках.
Если необходимо, я могу предоставить Вам те интервью, которые
подготовлены были мной для программ Радио России.

С наилучшими пожеланиями,

Андрей Аллахвердов
корреспондент Радио России

BUDAPEST

SVERIGES AMBASSAD

1993-05-18

R 18

Ambassadrådet Lage Olson
Pol I

UTRIKESDEPARTEMENTET

*a.a. /**(Pol)*

138/001		
INKOM UD		
1993-05-24		
Avd <i>P</i>	Gr <i>2</i>	Mål <i>Eu¹</i>

Fotografi av Vilmos Langfelder
Tel.samtal Olson-Håkansson
i bil.

Broder,

Bifogat översändes det utlovade fotot av Vilmos Langfelder, Raoul Wallenbergs chaufför i Budapest. Som jag tidigare nämnt togs bilden i anslutning till Langfelders studentexamen och föreställer sålunda en ung med blott 20 år på nacken. Enligt familjen närstående personer stämmer dock bilden relativt väl överens med Langfelders utseende vid tidpunkten för hans försvinnande.

Trots upprepade påstötningar har jag ännu inte fått tillgång till den utlovade kopian av fotot i Langfelders körkort. Den person jag talat med i saken väntas dock åter i Budapest under loppet av nästa vecka och jag kommer då att ånyo ta kontakt med verderbörande.

Hjärtliga hälsningar

Ulf Håkansson

Ulf Håkansson

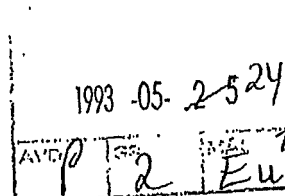
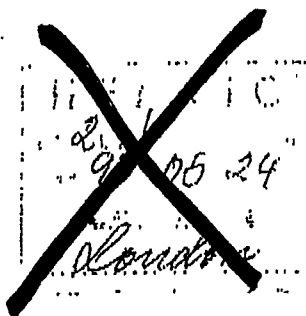

BF
DELGES
1993-05-24

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1

POL 1:1
CH POL 1:2
POL 1:2

Relax t. avb. Mstava
1993-05-26
Exp 93-05-20/MA

Ambassaden London 1993-05-24

UD Stockholm

av/n

För Magnusson Pol 1:1

från Ängeby

Betr Wallenbergärendet

Vid samtal med i
ställde Ängeby frågan enligt
värdighet.

i dag
n D:s tro-

Pol

Vi återkommer beträffande Sjtjerbak.

Jöddahl

Ambassaden London

MÖ

UTRIKESDEPARTEMENTET
MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
STOCKHOLM

T E L E F A X

Telefon: (46) 8 786 6000

Fax: (46) 8 723 1176

Telex (54) 10590 MINFOR S

Adress: Amb Budapest		Datum: 1993-05-25		Dnr: Tjänste
Avsändande enhet: Pol 1:1 (Lage Olson)		Avd: P	Grupp: 2	Mål: Eu'
Ärende: Re Raoul Wallenberg				
Totalt antal sidor: 2		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!		
		Avsant den 93-05-25	Klockan 16 ⁰⁰	Sign [Signature]

Tjänste för ambassaden Budapest.

Bifogat fax har inkommit från ambassaden i Washington 93-05-19
och överlämnas för kännedom.

CABINET

SVERIGES AMBASSAD
EMBASSY OF SWEDEN
WASHINGTON

TELEFAX

Telefon: (1) 202 944 56 00

Fax: (1) 202 3421319

Telex (23) 248347 svsk ur

Adress: UD		Datum: 930519		Dnr:	
Avsändare: Lars Romert		Avd:		Grupp:	
				Mål:	
Ärende: Raoul Wallenberg					
Totalt antal sidor: 1		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändaren enligt ovan anges!			
		Avsant den		Klockan	Sign

för Lage Olson, informationsbyrån

En amerikan av ungersk härkomst, Les Banos, kontaktade mig nyligen för att diskutera Wallenbergs försvinnande. Han sade sig ha varit vittne till när Wallenberg greps av ryssarna i januari 1945. Något intressant i övrigt hade han inte att berätta. Han besöker Budapest i början av juli och planerar kontakta ambassaden. Banos finns på University of Pittsburg på tel: 412/648-8700.

Liljegren

KOPIA TILL:

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1

AVD	GR.	MÅL	1
P	2	Eu	

Pol

Carlin

AMBASSADEN MOSKVA

1993-05-26

UD STOCKHOLM

FOER POL 1:1/MAGNUSSON. FRAAN LYRVALL.

RE RW-AERENDET.

FORTS.

RE RW-AERENDET.

✓ P R I M O. INTERVJUARBETET AATERUPPTAS DEN 1 JUNI.
✓ SIOMONTJUK OCH KOPELANSKIJ HAR GAATT MED PAA
FOERNYADE SAMTAL, SOLOVOV F.N. BORTREST. VID
SAMTALET NAESTA VECKA AVGOERS OCKSAA FRAAGAN OM VON
DARDELS PERSONLIGA SAMTAL MED K I V.23.

NAESTA VECKA SKA OCKSAA PITOVVRANOV KONTAKTA
SUDOPLATOV FOER SAMTAL. ✓ VARZJANNIKOV HAR FLERA
GAANGER AVTALAT TID FOER MOETE MED S., SOM DOCK
INSTAELLT I SISTA STUND.

✓ MYCKET PRELIMINAERT OEVERVAEGS EN DAGSRESA TILL S:T
PETERSBURG FOER MOETE MED KUZMINA I V.23. AMBASSADEN
FOERSOEKER OCKSAA BJUDA FARAFONOV DE NAERMASTE
DAGARNA.

S E C U N D O. BETRAEFFANDE ARKIVARBETET SADE
VINOGRADOV LAKONISKT IGAAR ATT "ARBETET GAAR
VIDARE". ROGINSKIJ, AATERKOMMEN FRAAN EN LAANG
UTLANDSRESA, VAR DOCK MYCKET KRITISK TILL
SAEKERHETSMINISTERIETS ARKIVARBETE. HANS INTRYCK AER
ATT KONSERVATIVA STAEMNINGAR I ARKIVFRAAGORNA AER
PAA FRAMMARSCH OCH ATT V. AER REPRESENTANT FOER
DESSA (INTE AV ILLVILJA UTAN AV GAMMAL VANA).
KRAJUSKIN AER OEPPNARE, MEN HANS POSITION AER
TYDLIGEN INTE OHOTAD. ROGINSKIJ TRAEFFAR K. FOER ETT
OEPPENHJAERTLIGT SAMTAL IDAG - TYDLIGEN GAELLER R:S
MISSNOEJE INTE BARA MB:S HANTERING AV RW-UTREDNINGEN
UTAN OCKSAA AV ANDRA ARKIVFRAAGOR HAN SYSSLAR MED.

SOM EXEMPEL PAA ATT MB FORTFARANDE SPELADE ETT
OBEGRIPLIGT SPEL I RW-AERENDET TOG ROGINSKIJ
ROEDEL-DOKUMENTEN. DET VAR UPPENBART ATT
FAENGELSEKORT M.M. FUNNITS LAETTILLGAENGLIGT LAENGE
- VARFOER HADE MAN INTE TAGIT FRAM DOKUMENTEN
TIDIGARE? FOER ATT ROEDEL VAERVATS AV
SOVJETMYNDIGHETERNA - NAAGOT SOM AENDAA JU VAR HELT
UPPENBART? ATT ROEDEL SAENTS TILL KRASNOGORSKLAEGRET
VAR DOCK INTE OBEGRIPLIGT - JUST DIT KUNDE POW SOM
INTE DOEMTS SAENDAS UNDER EN PAUS I UTREDNINGEN.

ARBETET MED DE SLUTNA KONVOLUTEN I PRESIDENTARKIVET
HADE AVBRUTITS, OCH DET TALADES OM ATT ARKIVET
SKULLE STAENGAS HELT FOER UTOMSTAAENDE PER DEN 1

FORTS.

JUNI. INGEN VILLE TALA OM HUR MYCKET ARBETE SOM VERKLIGEN AATERSTOD DAER. PICHOKA VAR PAA VAEG ATT GOERA SIG AV MED PROKOPENKO SOM VICECHIEF FOER ROSKOMARCHIV, MEN SAENDE HONOM SOM CHIEF TILL RTSSD - NYARE (OCH VIKTIGASTE DELEN) AV GAMLA CK-ARKIVET. DAERTILL VAR DET TROLIGT ATT PROKOPENKO SKULLE ARBETA HALVTID I JAKOVLEVS KOMMISSION.

I DAGSLAEGET TRODDE ROGINSKIJ INTE ATT DET VAR NAAGON MENING MED DET GEMENSAMMA BREVET FRAAN JAKOVLEV OCH KOVALJOV - SITUATIONEN VAR FORTFARANDE HALVREVOLUTIONAER I LANDET OCH DET GICK INTE ATT DISKUTERA MED FILATOV OM DESSA FRAAGOR NU. DOCK FOERSAEKRADE HAN ATT HAN SKULLE FOERSOEKA TA ITU MED ARKIVGENOMGAANGEN I JUNI/JULI - OCH FRAAGAN SKULLE TAS UPP DIREKT MED KRAJUSJKIN.

T E R T I O. ROGINSKIJ TACKADE FOER INBJUDAN TILL STOCKHOLM, MEN AVBOEJDE - PAA SVENSKA SIDA KUNDE VI VARA SAEKRA PAA ATT HAN VAR INTRESSERAD AV FALLET OCH VILLE HJAEPLA TILL - MEN DE AKTUELLA DAGARNA PLANERADES EN RESA TILL NAAGRA LAEGERARKIV I LANDSORTEN. DET VAR, TRODDE ROGINSKIJ, UPPRIKTIGT SAGT ETT BAETTRE SAETT ATT ANVAENDA TIDEN.

VAD GAELLER OEVRIKA DELTAGARE HAR SOKOLOV PRELIMINAERT NOMINERAT SIG SJAELV, VINOGRADOV, ZIBOROV, NIKISJKIN, FILIPPOV. FRAAGAN STOD MELLAN KOZLOV OCH GALITSKIJ. (SKA VI ERBJUDA ROGINSKIJS "PLATS" TILL DEN SOM DRAR KORTASTE STRAAET?). ARZJANNIKOV HAR TACKAT JA DIREKT TILL AMBASSADEN.

Q U A R T O. SLUTLIGEN KAN FOELJANDE NAEMNAS FRAAN GAARDAGENS SAMTAL I ANNAT AERENDE MED ANATOLIJ SMIRNOV, F.D. MEDARBETARE I CK:S INTERNATIONELLA AVDELNING (PAA SENARE TID ADMINISTRATIV CHIEF I MID OCH I SVERIGE UPPMAERKSAMMAD I TIDNINGSMATERIAL OM PARTIETS PENGAR OCH EKO-UTTALANDEN OM UBAATSKRAENKNINGARNA): PAA FRAAGA OM BAESTA KONTAKTPERSON OM SVENSK-SOVJETISKA FRAAGOR I F.D. CK NAEMNDE SMIRNOV GENAST VOROSJEJKIN SOM "VISSTE VAELDIGT MYCKET". EFTER MAANGAARIGE EXPERTEN RAZDOROZJNYJS FRAANFAELLE VAR V. DEN SOM VISSTE MEST, MEN V. "HADE EN MYCKET MERKANTIL INSTAELLNING". HAR AMBASSADEN TIDIGARE TALAT MED HONOM I RW-AERENDET?

SMIRNOV DROG SIG OCKSAA TILL MINNES ATT EN SAERSKILD INTERN CK-UTREDNING I RW-FRAAGAN GENOMFOERTS SAA SENT SOM 1988. NAAGON HADE VISST UTESLUTITS UR GRUPPEN, SADE SMIRNOV MEN MINDES FOER TILLFAELLET INTE VEM DET VAR. SAAVITT BEKANT LEDDES GRUPPEN AV LUKJANOV OCH SMIRNOV HADE KOMMIT I KONTAKT MED FRAAGAN GENOM DENNES MEDHJAELPARE, KGB-MANNEN VALENTIN KOZOV, SOM TIDIGARE TJAENSTGJORT I HELSINGFORS. VAR KOZOV FANNS NUMERA VAR INTE BEKANT. UPPSLAGSAENDAN AER NY FOER OSS. SMIRNOV GJORDE UNDER SAMTALET FOER OEVRIKT ETT TROVAERDIGT, MEN GANSKA FOERSIKTIGT INTRYCK.

NOREEN

FORTS.

AMBASSADEN MOSKVA AF

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)
Handläggare: Lage Olson

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1998-05-26	
146/001	P 2 Ea'

Pressrådet Torsten Nilsson
Ambassaden HAAG

Förfrågan om Raoul Wallenberg
(3 bil)

Tack för Ditt handbrev den 13 dennes rörande en förfrågan om Raoul Wallenberg.

För att ge brevskrivaren Bert Heek adekvat information i ärendet bifogar jag två broschyrer på engelska om Raoul Wallenberg och hans livsverk jämte en litteraturlista.

Utan att gå in närmare på Heeks påståenden i hans brev till ambassaden bör Du i Ditt svar informera honom om att en svensk-rysk samarbetsgrupp rörande Raoul Wallenberg sedan september 1991 arbetar i syfte att i detalj kartlägga vad som hänt denne efter gripandet i Budapest i januari 1945. Gruppen har hittills hållit sju sammanträden, varvid ett flertal dokument om Raoul Wallenberg överlämnats från rysk sida. Någon absolut klarhet om varför Raoul Wallenberg greps har ännu inte framkommit. Inte heller finns det några otvetydiga bevis på att han skulle ha avlidit under fångenskapen.

*Hjärtliga hälsningar
Din tillgivne
Lage Olson*

Postadress	Skickas av postexp	Telefon	Fax	Telex
Box 16121	Gustav Adolfs torg 1	786 6000	723 11 76 (G3)	10590 MINFON S
Dep U 328 10 000ex 8603	☒ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post
				28/5-93

LITTERATURLISTA

Anger, Per	<u>Med Raoul Wallenberg i Budapest</u>	Sthlm	1979	
" "	" " " "	"	1985	pocket
" "	<u>Wich Raoul Wallenberg in Budapest</u>	New York	1981	
" "	" " " "	" "	1985	"
Berg, Lars	<u>Vad hände i Budapest</u>	Sthlm	1949	
" "	" " " Boken som försvann	"	1983	
Bierman, John	<u>Righteous Gentile, The Story of Raoul Wallenberg</u>	New York	1981	
" "	" " " "	" "	1982	"
" "	<u>Raoul Wallenberg - En hjälte i vår tid</u>	Sthlm	1982	
v.Dardel, Fredrik	<u>Raoul Wallenberg. Fakta kring ett öde</u>	"	1970	
v.Dardel, Maj	<u>RAOUL</u>	"	1984	
Deby, Jacques	<u>Le Cas Raoul Wallenberg</u>	Paris	1979	
" "	<u>Fallet Raoul Wallenberg</u>	Viken	1980	
" "	<u>Le Cas Raoul Wallenberg</u>	Paris	1982	nyupplaga
Iserson, Börje	<u>Omöjligt uppdrag, Raoul Wallenbergs kamp i Budapest</u>	Sthlm	1975	
Joseph, Gilbert	<u>Mission sans Retour</u>	Paris	1982	
Karelin, Victor	<u>Das Buch von Raoul Wallenberg</u>	Freiburg	1982	
Küng, Andres	<u>Raoul Wallenberg Igår, idag</u>	Sthlm	1985	
Lester, Elenore	<u>Wallenberg. The Man in the Iron Web</u>	New York	1982	
" "	" " " "	" "	1985	pocket
Lévai, Jenő	<u>Raoul Wallenberg, Hjälten i Budapest</u>	Sthlm	1948	
Lichtenstein, H.	<u>Raoul Wallenberg - Retter von Hundert-tausend Juden</u>	Köln	1982	
Marton, Kati	<u>Wallenberg</u>	New York	1982	
Philipp, Rudolph	<u>Raoul Wallenberg. Diplomat, Kämp, Samarit - och Martyr</u>	Sthlm	1946	
" "	" " " "	"	1981	nyupplaga
Rosenfeld, H.	<u>Raoul Wallenberg - Angel of Rescue</u>	Buffalo	1982	
Rydst, Eric	<u>Affären Raoul Wallenberg</u>	Sthlm	1966	
" "	<u>Raoul Wallenberg. Diplomaten som försvann</u>	"	1981	
" "	" " " "	"	1985	
Szel, Elisabeth	<u>Operación Noche y Niebla</u>	Madrid	1961	
Ströbinger, R.	<u>Das Rätsel Wallenberg</u>	Düsseld.	1982	
Syllius, E. & H.	<u>Fallet Raoul Wallenberg</u>	Sthlm	1966	
Sjörbell, F. & Larke, Th.	<u>Lost Hero- The Mystery of Raoul Wallenberg</u>	New York	1982	
" "	<u>Raoul Wallenberg - En försvunnen hjälte</u>	Sthlm	1985	pocket
Sulz, Joseph	<u>Raoul Wallenberg</u>	Berlin	1958	
" "	<u>Raoul Wallenberg. Il fut leur espérance</u>	Tournai	1968	
U.S. (Foreign Office)	<u>Dokumentsamlingar 1957, 1965, 1980 o. 1982</u>			
Schiller, Bernt	<u>Varför ryssarna tog Raoul Wallenberg</u>	Sthlm	1971	

Delges:

SB

um

umk

Kabs

Polch

B. polch

Ch pol 1

Pol 1=1

ch pol 1=2

pol 1=2

[REDACTED]

[REDACTED]

fol

INK. UTRIKES DEP.		
D. INC		
1993-05-28 22		
AVD	GM	MAL 1
1	2	Eu

Ambassaden Wien 1993-05-27

UD Stockholm

Dnr [REDACTED] och [REDACTED]. För pol 1:1 från Johansson

Re Wallenbergvittnet Sjinkarenko

P R I M O Det finns ingen Johanngasse i Wien, däremot en S:t Johanngasse i femte distriktet. Ingen Wilhelm Ferschitz finns emellertid registrerad på denna adress.

S E C U N D O Det har från österrikiska myndigheter framkommit att Wilhelm Ferschitz, född 1900-05-17, vilken arbetat som tjänsteman i staden Wien (vch 55), från 1931 varit anmäld på adressen Wasnergasse 19 i tjugonde distriktet. Den 2 maj 1961 har han anmälts flyttad till Glückgasse 4, 3003 Gablitz. Ambassaden återkommer med eventuella uppgifter från myndigheterna i Gablitz.

Ählander

Ärende

Datum

1993-05-28

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

.....Ambassaden Moskva

Adress

PM

Från pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall re RW-ärendet

an

Tack för intressanta uppgifter. Det är viktigt att alla lösa trådar nu samlas in inför arbetsgruppsmötet.

- 1) Vi anser det vara på sin plats att till Vinogradov uttrycka förvåning över att Rödeldokumentet inte tagits fram förrän nyligen.
- 2) Förstod av Örjan Berner att möte planeras med Volkogonov. Kanske förnyad kontakt med Jakovlev också skulle övervägas, liksom med Krajusjkin, för att "trycka på".
- 3) Om Kozlov "drar kortaste strået" bör han erbjudas Roginskijs plats. Vice versa gäller ej om Galitskij drar kortaste strået.
- 4) Smirnovs uppgifter bör följas upp. Jag har för ett par år sedan frågat Vorozjejkina om RW-ärendet men han ville då inte säga mycket. det vore dock bra om du och t ex Stefan Noreén kunde söka upp honom (gärna med hälsning från mig) och försöka få fram något. Vorozjejkina har ju för sin dotter erhållit hjälp från Sverige. Givetvis vore det också intressant erfara mer om den interna ck-utredningen 1988.

CABINET

Ex till:

Magnusson, pol 1:1

Lage Olson, pol 1:1

Overlaid in May/June - 93 till ¹⁹⁹³⁰⁵³¹ ^(Administrative) Gv Dardel P2 En 2
from Mawin Makinen, University of Chicago, Chicago
Kopie overlaid in Moscow 1993-11-30 till Lage Olson, UD

Dear Guy,

Thank you for your address. I am sorry for the delay but getting in touch with people outside Warsaw was more difficult than I thought. In fact I managed, up to now, to contact Mr. Jerzy Cichocki only. The information which follows comes from him.

1) Mail addresses :

- Mr Jerzy Cichocki, PL-05 200 Wolomin, ul. Legionu 27 m.6
- Mr Boguslaw Baj, Zielona Gora, Zamenhofa 40 m.2, Poland,
- Mr Boguslaw Baj, Zielona Gora, Zamenhofa 40 m.2, Poland,
- Mr Jozef Kowalski, PL-58 540 Karpacz, ul. Ogrodowa 7.
- Mr Jozef Kowalski, PL-58 540 Karpacz, ul. Ogrodowa 7.

2) Story told by Mr Cichocki:

All three of them were deported from Poland to the gulag in Brack in 1949. Mr C. was employed as a cook there, two others were working in the barracks, building the bridge on Anagra, and laying down the railway tracks of a Polish working party. In 1950 (Mr C. was not sure whether it was in spring or in autumn) Mr Baj went to see whether there were some Poles in the new transport coming to the gulag. He came to the kitchen with a tall person in a very bad shape, and asked Mr C. to give him some food. The person did not speak Russian or Polish, the three Polish prisoners had only a smattering of German, so the communication was very difficult. They learned that he was a Swede, but not his name. They did not know his name.

C. told me that they tried to feed the Swede, they also tried to get him to the Polish working party, where his life would be easier, but in that they did not succeed. The Swede was doing hard manual labour, and apparently was treated as a "German fascist" by the guards.

In 1951 (Mr C. did not recall the exact date) a fraction of prisoners was sent to gulags in Kolyma. Mr Kowalski and the Swede were among them. During the transport, a part of prisoners were left (presumably in some transit camp) because of epidemic. The Swede was among them. Mr Kowalski and the remaining part of the transport which went to Kolyma thus parting from the Swede.

From this relation it is clearly very important to get in touch with Kowalski in Karpacz. I shall try to phone him again, up to now I am unlucky and did not find him at home.

And you a mail once I know something more.

Regards Jan

Sorry for misspelt words, I hope they do not make the message not readable. J.

----- RFC822 Header Follows -----

KOPIA TILL:
SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1

Bal

AVD.	GR.	MÅL
p	2	eu I

[Ls. L. Olsson
13-08-04/1008

an/w

AMBASSADEN MOSKVA

1993-06-02

UD STOCKHOLM

FOER POL 1:1/MAGNUSSON.

RE RW-AERENDET.

FORTS.

RE RW-AERENDET.

P R I M O. FOELJANDE NOTERINGAR FRAAN OLIKA SAMTAL
SOM LYRVALL DE SENASTE DAGARNA HAFT I RW-AERENDET:

S E C U N D O. ARKIVARBETET:

✓ ROGINSKIJ SAEGER OSS PER TELEFON ATT ORDER FRAAN
"HOEGSTA ORT" (DVS JELTSIN) INKOMMIT
SAEKERHETSMINISTERIET SAA SENT SOM I ONSDAG DEN 26
MAJ OM INTENSIFIERINGEN AV RW-UTREDNINGEN.
VOLKOGONOV VAR, SAAVITT R. FOERSTOD, INBLANDAD I
UTARBETANDET AV EN SAMMANFATTANDE PROMEMORIA OM
AERENDETS LAEGE.

✓ PROKOPENKO, SOM NU AER CHEF FOER CK-ARKIVET (EFTER
1952) SAMT FRAAN DEN 10 JUNI DELTIDSARBETANDE I
JAKOVLEVS KOMMISSION SADE VID MOETE DEN 27 MAJ ATT
GENOMGAANGEN AV PRESIDENTARKIVETS SLUTNA KUVERT NU
VAR AVSLUTAD OCH ATT INGET MATERIAL OM RW
AATERFUNNITS DAER - "DET AER AATMINSTONE VAD
VOLKOGONOV SAEGER, OM DET VERKLIGEN AER SAA AER EN
ANNAN SAK", TILLADE P.

PROKOPENKO NOTERADE MED INTRESSE UPPLYSNINGEN OM DEN
EV. INTERNA CK-UTREDNINGEN 1988. HAN SKULLE SJAEELV
UNDERSOEKA DENNA UPPGIFT I SITT ARKIV.

EN EXPERT I GAMLA OLEG NAUMOV (EJ SAMME SOM
JAKOVLEVS KOMMISSION), DSFR VID MOETE DEN 27 MAJ PAA
FRAAGA BESTAEMT ATT MOLOTOVS PERSONLIGA ARKIV FANNS
I PRESIDENTARKIVET. HAN HADE SJAEELV SETT FONDEN
OMNAEMND I ARKIVETS REGISTER, MEN EJ TAGIT DEL AV
DET DOKUMENTAERA MATERIALET.

VINOGRADOV DEMENTERAR UPPGIFTERNA OM DE NYA
ARKIVFYND SOM FRAMKOMMIT VIA BERLINSKE TIDENE.
IZVESTIJAJOURNALISTEN ELLA MAKSIMOVA HAR I OCH FOER
SIG VARIT I KONTAKT MED MB, MEN DAA FAATT TILLGAANG
TILL GAMLA DOKUMENT, OCH KOMMER KANSKE ATT SKRIVA OM
DETTA. MEN OM NAAGOT NYTT AVGOERANDE MATERIAL
FRAMKOMMIT HADE DETTA GIVETVIS REDOVISATS TILL
KOMMISSIONEN I FOERSTA HAND.

T E R T I O. INTERVJUARBETET:

FORTS.

VI HAR SOEKT FARAFANOV MEN DESSVAERRE NAATTS AV
BESKED ATT HAN AVLED FOER ETT PAR VECKOR SEDAN.
OCKSAA ALEKSANDROV-AGENTOV HAR NYLIGEN GAATT BORT.

AMBASSADOEREN BJUDER VOROSJEJKIN PAA LUNCH DENNA
VECKA.

ZIBOROV, KOZLOV OCH LYRVALL HOELL IDAG YTTERLIGARE
ETT SAMTAL MED KOPELANSKIJ. SOM SAMTALSUNDERLAG HADE
DENNE FAATT BIRSTEINS ARTIKEL UR NOVOJE VREMJA
(1/93) SAMT RYSK OEVERSAETTNING AV FLERA AV DE TYSKA
KRIGSFAANGARNAS VITTNESMAAL TILL SVENSKA MYNDIGHETER
1956. K. KOM (SOM VAENTAT) INTE MED NAAGRA NYA
AVSLOEJANDEN - HAN HADE REDAN SAGT ALLT HAN VISSTE
OM RW. DEN ENDA AV DE I ARTIKELN OMNAEMNDA
KRIGSFAANGARNA HAN MINDES VAR STAGEL - DAER ATT
DENNE VARIT OMTALAD SOM EXPERT PAA FRITAGNING AV
OMRINGADE TYSKA STYRKOR. HANS OEDE VAR DOCK OKAENT.

K. SKULLE DEFINITIVT HA KOMMIT IHAAG OM HAN HAFT MED
EN SVENSK DIPLOMAT ATT GOERA. DET VAR JU MYCKET
OVANLIGT. DEN ENDA DIPLOMATEN HAN ARBETADE MED VAR
TYSKE AMBASSADOEREN I BULGARIEN, BECKERLE, SOM
OVANLIGT NOG SUTTIT FAENGSLAD MED SIN FRU.

DEN ENDE K. MINDES SOM HADE NAAGOT MED JUDAR OCH
UNGERN ATT GOERA VAR GFRONER OCH, MENADE K., VARFOER
FRAAGADE JAG INTE HONOM OM RW OM JAG SVARAT OCKSAA
FOER DET AERENDET.

K. AATERKOM OCKSAA TILL ATT HAN INTE TRODDE PAA
SMOLTISOVRAPPORTEN - "SAA GICK DET HELT ENKELT INTE
TILL". FAENGELSECHEFEN MIRONOV OCH ABAKUMOV HADE
DESSUTOM FOERTROENDEFULLA RELATIONER. DIREKTA ORDER
FRAAN LEDNINGEN OEVER HUVUDET PAA OEVERORDNADE
CHEFER GAVS MOEJLIGEN TILL MYCKET KAENDA UTREDARE I
SAERSKILT VIKTIGA AERENDEN, EJ TILL SAADANA SOM
SMOLTISOV, ELLER "EN LITEN PERSON SOM JAG", SADE K.

BIRSTEINS ARTIKEL HADE K. AENDAA LAEST MED VISST
INTRESSE, OCH NOTERADE SPONTANT ATT DET TROTS ALLT
TYCKTES SOM OM SOLOVOV VISSTE MER AEN VAD HAN SAGT
TILL SIN VAEN K. ALLT TYDDE PAA ATT AKTIONEN MED
RW:S MEDFAANGAR EFTER DEN 17 JULI, VARIT PLANERAD,
MENADE K.

EFTER VISS OEVERTALNING GICK K. MED PAA ATT TA EMOT
VON DARDEL I HEMMET DEN 8 JUNI, KL 16:00. EN FOERSTA
REAKTION EFTER SAMTALET AER EMELLERTID ATT K. NU AER
MER SJAEELVSAEKER - ATT HAN SLUTLIGEN BESTAEMT SIG
FOER ATT TIGA. HAN SKYLLER SITT SELEKTIVA MINNE PAA
TRE HJAERNSKAKNINGAR HAN RAAKAT UT FOER SEDAN
50-TALET. INTERVJUGRUPPEN AER DOCK ENIG OM ATT K.
INTE SAEGER ALLT HAN VET. KOZLOV VISADE FOER OEVRIGT
I BILEN EN ANTECKNING OM ATT JUST KOPELANSKIJ
FOERHOERT ROEDEL DEN 18 JULI 1947 (OCH K. HOELL
ANDRA FOERHOER MED ROEDEL, BL.A. I MARS 1946).
KOZLOV BEKRAEFTADE ATT UPPGIFTERNA I BIRSTEINS
ARTIKEL VAR KORREKTA. LYRVALL PAAPEKADE ATT DEN
SVENSKA SIDAN SEDAN LAENGE EFTERFRAAGAT ETT
ORDENTLIGT SCHEMA OEVER DE FOERHOER SOM
NYCKELUTREDARNA I KARTASJOVS AVDELNING HAALLIT UNDER

FORTS.

DESSA AAR - OM INTE ANNAT FOER ATT HA ARBETSMATERIAL
FOER INTERVJUERNA. KOZLOV BEKLAGADE ATT NAAGOT
SAADANT INTE SAMMANSTAELLTS OCH LOVADE FOERBEREDA EN
SAADAN FOERTECKNING INFOER SAMTALET MED SOLOVOV.

SOLOVOV VERKAR DOCK HA REST TILL DATJAN OEVER
SOMMAREN. KOZLOV HAR UTAN FRAMGAANG SOEKT HONOM I EN
MAANAD - VI GJORDE ETT SPONTANBESOEK IKVAELL, OCH
EFTERLYSTE S. VIA GRANNEN. INTERVJU MED SIOMONTJUK
INPLANERAD TILL I MORGON (ONSDAG).

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA AF

SVERIGES AMBASSAD

T E L E F A X

MOSKVA

Telefon: Nat. (095) 956 12 00

Fax: +7-095 956 12 02

Int. +7 502 224 10 35

Telex: (64) 413410 cvck SU

Adress: Pol 1:1, Press SB, SP (Säkpö)	Datum: 1993-06-02	Dnr: 233
Handläggare: aams Björn Lyrvall		Avd: Grupp: Mål:
Totalt antal sidor: 4		Ans: Kl. Sign:

Pol 1:1/Magnusson/aca
1993-06-08

Belges:

Kabs

Polch

Ch Pol 1

Ch Pol 1:1

Olson, Pol 1:1

Wallenberg-föreningen

von Dardel

Persson

Makinen

OMDELBART

Wallenbergartikel i Izvestija

Izvestija publicerar i dagens kvällsupplaga (daterad 930603) den artikel om Wallenbergärendet som förutskickats i en del svenska media de senaste dagarna. Artikeln, skriven av Ella Maksimova, bär titeln "Wallenberg är död. Tyvärr finns det tillräckliga bevis" och upptar större delen av sidan 5 i tidningen.

Som väntat återfinns dock inget nytt avgörande material i artikeln - däremot gör Maksimova en genomgång av till den svenska sidan redan överlämnat material och publicerar några av de, i hennes tycke, mer avslöjande dokumenten i kronologisk ordning, från arresteringen, via noteringarna om förhören (inklusive observationen att bara Kopelanski är i livet och ingenting minns), Gromykomemorandumet, Smoltsovrappporten, rättskriminologiska undersökningen av rapporten, förfrågningar till psykiatriska sjukhus, läger, arkiv, mm.

I ett inledande resonemang hyllar journalisten Wallenbergs gärning och förklarar bl.a. att materialet kommit fram när den svenska diplomatiska aktiviteten varit särskilt hög.

Särskild uppmärksamhet ägnas åt Vysjinskijs brev till Molotov den 14 maj 1947 (frasen "förslag om

2

dess likvidering"). Maksimova pekar på dubbeltydigheten i Vysjinskijs ord och undrar varför detta dokument inte uppmärksammats av svenska media - bara Helen Carlbäck återgav dokumentet, felöversatt, i sin uppgate i en historisk tidskrift för en tid sedan.

I två år har den gemensamma arbetsgruppen varit verksam och, antar Izvestija, även RW's anhöriga börjar vänja sig vid tanken på den lilla samlingen. Men det är svårt för svenskarna att finna sig i Wallenbergs död. Vad behövs för att kommissionen ska komma till denna slutsats, frågar hon och noterar att parterna vid det senaste mötet kommit till slutsatsen att insamlat material måste sorteras och bearbetas. Dock innebär detta på intet sätt att sökandet efter nya fakta avbryts.

Avslutningsvis framhåller Ella Maksimova att Wallenbergs minne måste hedras i Ryssland.

Artikeln insänds på originalspråket.

BERNER

Зала МАКСИМОВА. «Известия»

В Москве состоялось очередное заседание расследовавшей рабочей группы по делу Валленберга. Оно обсуждало и новую информацию, содержащуюся в статье «Правда на вершине» («Известия» № 43). За два месяца, прошедшие после предыдущего собрания, в деле Валленберга прибавился всего один документ: в Министерстве обороны найденное донесение о том, что карстовый Рауль Валленберг отправлен 21.1.45 г. старший конвой капитан Зенков Николай Матвеевич.

...В нашей социалистической истории есть несколько сюжетов, которые стали уже символами, знаками бесчеловечности системы, уничтожающей без раздумий и без счета не только собственных граждан, но и чужих. Катынь, «Белая», Вайпсберг.

По наводке из недавно убитых до сих пор кто-то лжет. Ни в жизни, ни в смерти, тем более слезы человечества. Однако на международных форумах, в межгосударственных договорах и словах и слезы овладевают глазами и аху мина. Рачь ле об отщепении и не о показании. Крова, кой известно, отнимают в холодной воде. Мирю нужна всего лишь холодная струя и правда. Писки не будут продолжаться, пока существует, как определена в разговоре со мной один шведский журналист, «большая ситуация».

Первая необходимая правда — механизм погубления и методы сокрытия истины. Вторая — сокрытие, обстоятельство тюрной той истории Валленберга. Третья, счастливое боленниа, — правда о тибале.

Рауль Валленберг — национальный герой Швеции. Человек, ставший легендой, заслуживший, как было сказано на специальных слушаниях в конгрессе США, больше, чем кто-либо из людей XX века, право считаться святым. Такого же человека до сих пор один из самых сложных проблем советско-шведских отношений.

... только семья, но многие в Швеции, в мире отталкиваются от себя всякое новое свидетельство о трагическом исходе. Публикация в «Известиях» о том, что Валленберг, возможно, был расстрелян на подпольном полигоне КГБ «Алмузари», вызвала возмущенную реакцию в Польше. Секретарь Общества Валленберга заявила: «Это — ложь и дезинформация».

Мы выжили, опубликовать нагнетать документ и в гни гилье ба. Большая часть их, хотя бы в выдержках, известна мировой общественности, осведомленной в «дело закон» гораздо лучше российской. А нашим читателям, кажется, впервые представляется возможность сделать собственные выводы. Документ распределен по годам, хотя хронология их появления на свет из тайны секретности совсем другая. Она возникла тогда, когда тревога и дипломатическая активность шведов проявлялись особенно напористо. Так, рапорт начальника санитарной службы Лубянской тюрьмы Смольцова, вышедший через десять лет — в 87-м году — после визита в Москву шведского премьер-министра.

1945. — 1947. .... Командиров 30 СК. .... Копия: «Наказу» штаба 2 Укрфронта. 1. Находящегося в 131 СД секретаря шведской миссии Рауль Валленберг проводит переговоры с командиром 18СК генерал-майором Афонину, обес-

безопасности СССР Абамумов, написанный начальником санитарной службы этой тюрьмы Смольцовым А. Л., следующего содержания:

«Докладываю, что известный Вам заключенный Валленберг сегодня ночью в камера внезапно скончался предположительно вследствие наступившего инфаркта миокарда».

В связи с имеющимся от Вас распоряжением о личном наблюдении за Валленбергом прошу укаazać, кому поручить вскрытие трупа на предмет установления причин смерти.

Начальник санчасти тюрьмы полковник медицинской службы Смольцов 17.VII.47 г.

На этом рапорте имеется сделанная рукой Смольцова следующая надпись: «Доложила лично министру. Приказано труп крематория без вскрытия. 17.VII. Смольцов».

Советское правительство направило Смольцова на обследование и вскрытие свое глубокое сожаление правительству Швеции, а также родственникам Рауля Валленберга.

Больница № 1 им. Кашенко сообщает, что больной Валленберг Рауль Густав по армейским данным в период с 1940 г. по 1970 г. не значится. 2.12.91 г.

Зам. начальника Центрального архива КГБ СССР г. Волгограда В. И.

ВНИИ общей и судебной психиатрии им. В. П. Сербского на Ваш запрос сообщает, что Валленберг Рауль Густав, 1912 г. рождения за период с 1945 по 1980 годы по архиву института не значится. 3.12.91 Начальник 1-го отдела М. А. Протопин

1992

Сопредседателем расследовавшей рабочей группы, заместителем начальника историко-документальной управленции МИА России В. К. Соколову

Архив Президента Российской Федерации неоднократно проводил выписки документов, связанных с делом Р. Валленберга. В соответствии с решением Президента СССР копии документов были переданы шведской сто-

Разолюция: «Тов. Абамумов. Прошу доложить мне В. Молотову. 18.V. 47».

Рим: дам вам задачу, чтобы скрывать свои мысли, говори Талейран. Выходящие владимир Вышинский ушел выразить мысли так, чтобы иметь право оторваться от нас.

«Предложения о его ликвидации». Что означают эти правительственные конструкции и восторженные и жгучие слоганы? (История, «дело» в русском языке — отсюда не только собранные документы, но еще и само бытие, фант). Дилемма: «дело» — Валленберг? Или того и другого, чтобы следы не оставили, чтобы войти в воду? Нет человека, нет и дипломатически проблем со Швецией?

Госбезопасность, с которой у МИА сложились отношения, не запретила бы отвечать. Молчит: течение полтора лет. Обещали доложить Молотову — по документам. Вышинский настоятельно просит обязать министра дать объяснения и предложения. Не подписывает ли бывший прокурор СССР, советник и творец знаменитых московских приговоров-спецдел 30-х годов, убийца-оборотень, какого сорта желательны предложения?

Наконец, даты, даты! Если не подкачала Вышинского, то резолюция Молотова сработала. Всего через два месяца непонятное дело вдруг ажало и закончилось смертью «интуриста» — употребил чеккистский термин.

Почему столь важный документ оставался в тени? Лишь однажды, совсем недавно, в марте, в специальном «Скандинавском историческом журнале», издаваемом небольшим турским, его проинформировала шведский историк Хелен Карибук, именно последний абзац, и тому же неправильно переведенный: «он предположил, как закончить это дело». Я говорю с Хелен, она разволновалась: да, конечно, здесь мог быть упущен другой, важнейший смысл!

А зная бы Вышинскому следом, в начале июля, уже самому, без посредства Молотова, просить у Абамумова справку: где именно в Будапеште был взят под охрану швед, куда он отлучался и — главное — проинформировал ли в эти рывки свои и бригадиры? Ну а кто же — готландца этап шведов!

18 августа за подписью Вышинского было направлено письмо посылу Швеции:

В получении тайнальной правдивости установлено, что Валленберга в Советском Союзе нет и он нам неизвестен. Действительно, 14 января 1945 года Министерство иностранных дел СССР получило иррегулярное сообщение, основанное на последних данных одного из командиров воинской части, который сбежал в Будапешт, о том, что на улице Венгрии якобы был обнаружен Валленберг... проводившие тщательные расследования и розыск Валленберга, должностные и политические результаты не привели, а советский офицер, сообщавший о Валленберге, не был найден. В легаль для военнопленных и интернированных... Валленберг также обнаружен не был...

Остается лишь предположить, что Валленберг во время боя в городе Будапеште погиб... Российско-шведская группа работает больше двух лет. Эта работа уже подвиг, является,

ВАЛЛЕНБЕРГ МЕРТВ. К СОЖАЛЕНИЮ, ДОКАЗАТЕЛЬСТВ ДОСТАТОЧНО

с/з 706, 1 марта 1947 года. Из журнала вызова на допрос Департамент информации «Валленберг Р. Г. (правильное сокращение — Э. М.). Кузьминский (фамилия следователя — Э. М.). 14.15—16.00, 11 марта 1947 г.»

Из допросных Валленберга некие эдакструктурный пилот Д. Киппеллинг Ум, он говорил, что такого заключенного не существует. Фамилию эту узнал из газет. Он мог бы пролить свет на многое. Осмелевшие жалаться, что память его возвращается, все-таки есть.

1957 ЦК КПСС В соответствии с постановлением ЦК КПСС от 3 мая 1956 г. МИД и КГБ представляют проект ответа правительству Швеции по вопросу о шведском дипломате Валленберге. Проект постановления прилагается. Просим рассмотреть. 12 января 1957 г. Д. Шапилов, М. Соколов

Памятник записки В связи с просьбой Правительства Швеции Советским правительством было поручено соответствующим советским органам провести расследование относительно Рауля Валленберга, полученных от шведской стороны во время советско-шведских переговоров в Москве в марте — апреле

1989. Справка Осужденный Валленберг... в учреждении ОД-1/СТ-2 УВД Удмуртской Республики на содержание. 17.10.89 Начальник упр. ОД-1/СТ-2 В. Горшков.

Я, оратор-террорист Сукочева Мария Кузьминична, работала в упр. ОД-1/СТ-2 с 1953 по 1985 гг. За время моей работы в упр. ОД-1/СТ-2 с 1953 по 1985 гг. Валленберг не обращался. А также о содержании осужденного с такой фамилией я не слышала. 17.10.89 г. Сукочева.

1990 Зам. начальника архива КГБ СССР г. Волгограда В. К. Соколову, что интересующий Вас сведения о Рауле Валленберге в архиве не имеются. 31.7.90 Зам. директора ЦГАОР СССР Т. Павлова.

Всесоюзный научно-исследовательский институт судебных экспертиз Министерства СССР. 17.08.90 г. из Центрального архива КГБ, поступили от рапорта на имя министра Государственной безопасности СССР Абамумов В. С. от 17.07.87 года; текст резолютивной надписи: «Допущено лично Министру. Приказано...

роне. Других материалов по делу Р. Валленберга в архиве не обнаружено. 30 декабря 1992 г. Директор архива

А. Коретков. Одну бумагу в намерении издала из хронологического ряда. Она, на мой взгляд, стоит особняком. Это письмо заместителя министра иностранных дел П. Вышинского министру Л. Молотову и министру Л. Молотову, писано было вероломным российским министром иностранных дел МИД Швеции почти два года назад. Однако должного внимания шведская пресса ему почему-то не уделяла. И вдруг на этой неделе, узнав о том, что готовится публикация в «Известиях», шведские телеграфные агентства ТТ специально опубликовали этот любопытнейший документ, представив его как совершенно новый, ранее неизвестный.

Тов. В. Молотову в конце 1944 г. шведы обратились в МИД СССР с просьбой «дать под выкуп» первого секретаря шведской миссии в Будапеште Рауля Валленберга. 16 января Миссия было сообщено, что Валленберг обнаружен и взят советскими военными властями под свою защиту.

24 апреля 1945 г. шведы сообщили в МИД СССР, что среди отправленных из Будапешта в Швецию сержантов Миссия Валленберга не обнаружена, и поэтому его личность...

1993-06-02

S. Rabow
kan du hjälpa?

SR:

Departementsrådet
Hans Magnusson

UTRIKESDEPARTEMENTET

153/007

INKOM UD		
1993-06- - 3		
AVD	GR.	MÅL
P	2	En I

(Pae)

as / u

Raoul Wallenberg möte 16-17 juni

Broder,

Låt mig med dessa rader nämna att jag avser komma till mötet med arbetsgruppen angående Raoul Wallenberg 16-17 juni. Jag anländer 15 och avreser 18 juni. Bra om någon kunde boka ett hotellrum någorlunda centralt. Tacksam bemyndigande företa tjänsteresa.

Tills dess hoppas jag hinna göra de intervjuer som Lage och Makinen bett mig om att göra.

Tacksam få nedteckningarna från senaste mötet.

Bäst, häng!
2 häng
Martin Hallqvist

Om behat
i Sergel Plaza

Org godkänd tjänsteresa
denna framfört till Utr?

Telek skickat 1993-06-09 Nr. 104

2 skickat telek

Not dygunda

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

Roll: 1/HM/mh 930607

1993-06-02

Ex. Magnusson

L Elron

S Rabow

Wallenberg föredragen

Malmsten 930607 UH

Departementsrådet

Hans Magnusson

Utrikesdepartementet

153/002

INKOM UD		
1993-06- - 4		
AVD	GR.	MÅL
P	2	EWI

anf lw

RW-dokument

miso U 930222, översättning (Magnusson) f.kd. 930324
(1 bil.)

Broder,

Som ett led i strävan att eliminera utestående frågor i RW-ärendet får jag med viss fördröjning insända MVD-representanten Nikisjkins rapport till arbetsgruppens sjätte möte i februari 1993, samt de dechiffrerade handskrivna noteringarna på dokumenten, överlämnade av den ryska sidan i december 1992:

Dokument 1:

"Meddela armébefälhavaren 46. 2.1.45 09.50"
('Soobsjtjite komondarma')

samt

"2/1-45 Sänd ett brådskande chiffer till armébefälhavaren 46. (oläsligt) Patrikejev ska sammanställa"
('2/1-45 Hapravte srotjnuju sjifrovky komondarmy 46. ... Patrikejevu sostavljat)

Dokument 2:

"Till D.Pavlovskij och T. Navatkin
(forts. i enlighet med övers)

Dokument 4:

(I enlighet med övers)

97

Dokument 5:

"Till kamrat Povetkin
Personligen tillsammans med kamrat Korolev genomföra
avsändandet till Moskva. Rapportera. 17.1-45 Zacharov"
('Tov. Povetkinu. Litjno sovmetno s tov. Korolevym
ispolnit otpravku v Moskvu. Dolozjite. 17/1-45
Zacharov')

Dokument 11:

"Att anta ett sådant svar är inte acceptabelt.
Semjonov"

('Utverdit takoj otvet ne goditsja. Semjonov')

Semjonov antecknar det svar han erhållit per telefon.

Björn Lyrvall
Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

10/12-93
with Rev. : none

Декабрь 1992 - январь 1993

В целях установления судьбы Р.Валленберга продолжалась работа по проверке информации, поступающей от шведской стороны, сведений, публикуемых в периодической печати, а также исследованию версий, возникающих в ходе проверки. Исходя из возможностей МВД, характера отложившихся в архивах органов внутренних дел документов, основным направлением поисковой работы было выявление лиц, которые могли иметь с Р.Валленбергом контакты или какую-либо информацию о нем за интересующий период времени.

1. Для более глубокой проверки версии о пребывании Р.Валленберга во Владимирской тюрьме, из УВД Владимирской области истребована информация о работе в августе-сентябре 1990 г. международной экспертной комиссии, проводившейся с советской стороны на союзном уровне.

Информация свидетельствует, что основное внимание комиссия сосредоточила на изучении регистрационной картотеки, насчитывающей около 100 тыс. карточек на лиц, содержавшихся во Владимирской тюрьме от нескольких дней до более длительных сроков. Из общего массива было отобрано около 1,5 тыс. карточек, сведения с которых фиксировались на видеопленке. Критериями отбора были сведения о лицах, имеющих близкие к анкетным данным Р.Валленберга по возрасту, созвучно фамилии, месту ареста, национальности и др.

Комиссии предъявлены интересовавшие ее архивные личные дела на осужденных, содержавшихся в тюрьме в 40-60 годы, и предоставлена возможность сделать из них выписки. Интерес к делам был вызван тем, что эти лица, якобы, содержались с Р.Валленбергом в одной камере. Данных, подтверждающих версию шведской стороны, в личных делах не выявлено.

Другим направлением поиска явился опрос сотрудников тюрьмы, которые работали во время предполагаемого нахождения в ней Р.Валленберга. Для этой цели комиссии представлен список на 254 человека. По инициативе комиссии организованы встречи с бывшим начальником санчасти Бутовой Е.Н. и начальником спецчасти Соболевской В.И. Сведениями о Р.Валленберге указанные лица не располагали, а Бутова Е.Н. при этом сообщила, что она знала фамилии всех осужденных, но Р.Валленберга среди них не было. Значительная часть бесед сводилась к изучению по-

рядка регистрации прибывших в тюрьму заключенных.

Поступившая информация свидетельствует также, что поиск интересующих сведений фиксировался съемочными группами шведского и мексиканского телевидения, фотокорреспондентом газеты "Свенски Даг-бладст" и Киевской студией научно-популярных фильмов.

2. Закончена проверка информации, изложенной в статье Лубарского "Во Владимирской тюрьме не найден", опубликованной в журнале "Новое время" № 39-1990 г. В ней, в частности, указывалось, что во Владимирской тюрьме, где предположительно содержался Р.Валленберг в конце 40-начале 50 годов, "некоторые заключенные находились не под фамилиями, а под номерами".

Из Владимирской тюрьмы были запрошены ксерокопии всех безымянных-карточек на лиц, содержавшихся в заключении. Их оказалось пять. В трех карточках имелись лишь сведения о том, что один из них является венгром, 1919 г.р., осужденным к 15 годам, второй - грузином, 1896 г.р., арестованным 15 мая 1941 г. и осужденным к 15 годам, третий - латышом, 1881 г.р., арестованным 4 июля 1941 г. и осужденным к 25 годам. Принятые меры по установлению личности этих арестованных результатов не дали.

По двум остальным карточкам, в которых, кроме сведений о годе рождения (1896 и 1898), имелись даты вынесения решений по делу Особого Совещания при МГБ СССР, проведена тщательная проверка по протоколам этого несудебного органа. По одной карточке выявлено два лица с одинаковым годом рождения (1898), датой ареста (8 февраля 1948 г.) и временем осуждения (22 мая 1948 г.) - Веселовский В.Н., ур.Горьковской обл., и Милинаускас И.И., ур.Литвы, что вряд ли может быть отнесено к Р.Валленбергу.

Установить более полные данные о лице, проходящем по второй карточке (1896 г.р., русский, гражданин СССР, арестован 8 февраля 1948 г., осужден 27 декабря 1952 г. Особым Совещанием при МГБ СССР к 10 годам) не представлялось возможным. По всей вероятности в имеющихся о нем сведениях допущена ошибка.

3. Исходя из многочисленных версий о том, что Р.Валленберга видели в местах лишения свободы различных регионов страны в 40-50 годах, были тщательно проверены все архивные документы ныне существующих Бутырского, Матросского и Краснопресненского следственных изоляторов ГУВД г.Москвы, через которые он мог быть этапирован для отбывания назначенного наказания. Никаких сведений о разыскиваемом не выявлено.

4. Учитывая близость имеющихся сведений об аресте и смерти Р.Валленберга и его личного шофера по работе в шведском посольстве в г.Будапеште В.Лангфельдера, направлено задание во все МВД, УВД с целью выявления возможных сведений о пребывании последнего в местах лишения свободы. Результаты проверки оказались отрицательными.

5. Проверена поступившая от шведской стороны информация о том, что в 1953 г. из Владимирской тюрьмы было направлено какое-то письменное сообщение в МВД или КГБ относительно Р.Валленберга. УВД Владимирской области выявить интересующего документа не удалось.

6. Подвергнуто проверке поступившее от шведской стороны сообщение о совместном нахождении до 1980 г. Р.Валленберга в местах лишения свободы Тверской области. Результаты проверки также оказались отрицательными.

7. 18 декабря 1992 г. в ГИЦ МВД России принята делегация Международной комиссии по установлению судьбы Р.Валленберга в составе Гифон Дарделя и Марвина Макинена. Полученная от них информация, касающаяся возможного пребывания Р.Валленберга в местах лишения свободы России, прорабатывается. Результаты проверки будут представлены для рассмотрения заседании российской части международной комиссии.

Центр по реабилитации и
архивной информации ГИЦ МВД России

Avsändningsort

Pol 1:1/Depr. H. Magnusson/sn

Ärende

Se nedan.

Datum

1993-06-07

Avd

P

Grupp

2

Mål

ku^t

Adress

Ambassaden MOSKVA

Text

T j ä n s t e för Lyrvall från Magnusson (Pol 1:1)

Kan Du få fram telefonnummer till ^{Vorozjev}~~Vecotjejk~~in
i Göteborg kan jag kontakta honom.

CABINET

KOPIA TILL:

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1

Pol 1:1/Magnusson/aca
1993-06-09

Delges:

L Olson, Pol 1:1
Magnusson, Pol 1:1
G von Dardel
C Persson

259 93-06-09/174

Pal

AVD.	GR.	MÅL
<i>P</i>	<i>2</i>	<i>En</i>

AMBASSADEN MOSKVA

1993-06-07

UD STOCKHOLM

FOER POL 1:1/MAGNUSSON FRAAN
LYRVALL.

RE LAEGESRAPPORT RW-AERENDET.

FORTS.

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I

0 1 JUNI 1993
Magnus
.....

PROMEMORIA

AMBASSADEN I.....*Moskva*.....

HAR.....*1993-06-07*.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

RE LAEGESRAPPORT RW-AERENDET.

P R I M O

ARKIVARBETET:

AMBASSADOEREN BJUDER EN RAD AKRIVCHEFER (PICHOKA, PROKOPENKO, ANDERSON, KOROTKOV, KRAJUSJKIN, LEBEDEV M FL) PAA LUNCH ONSDAG OCH KOMMER SAMTIDIGT ATT OEVERLAEMNA RW-MATERIAL UR UD:S ARKIV.

ROGINSKIJ BEKRAEFTAR IDAG ATT PRESIDENTEN GIVIT UPPDRAG TILL ARKIVEN "ATT HITTA NAAGOT" OM RW, MEN UPPFATTAR ATT MAKSIMOVAS IZVESTIJA-ARTIKEL, SOM BYGGER PAA MATERIAL FRAAN MB, AER ETT TECKEN PAA ATT SAEKERHETSMINISTERIET VERKLIGEN INTE VET VAR MAN SKA SOEKA YTTERLIGARE. ZIBOROV OCH KOZLOV FOERMEDLADE SAMMA BUDSKAP VID ETT SAMTAL I FREDAGS. ZIBOROV MENADE OCKSAA ATT MOLOTOVMATERIALET I PRESIDENTARKIVET "GIVETVIS HOERDE TILL DET SOM MAASTE HA STUDERATS VID TIDIGARE FOERFRAAGNINGAR".

KOZLOV DEMENTERADE SAMTIDIGT SIN UPPGIFT OM ATT KOPELANSKIJ HOERT ROEDEL DEN 18 JULI 1947. DET SKULLE RAETTELIGEN VARA 18 JULI 1946.

S E C U N D O

INTERVJUARBETET:

S I O M O N T J U K HOERDES PAA NYTT DEN 2 JUNI, MEN INGA NYA UPPGIFTER FRAMKOM OM RW. S. HADE AALDRATS OCH VAR MER BENAEGEN AEN VID FOERRA INTERVJUTILLFAELLET ATT BERAETTA LAANGA KRIGSMINNEN. AV INTRESSE VAR ATT S. SPELADE NED SIN OCH SINA KOLLEGORS ROLL SOM FOERHOERSLEDARE - SOM JUNIORA "OPERY" (OPERATIVT BEFULLMAEKTIGADE) HOELL DE AAREN FRAM TILL 1946 (DAA S. OEVERGICK TILL UNDERRAETTELSETJAENSTEN) INGA REGELRAETTA FOERHOER UTAN STAELLDE FRAGOR PAA UPPDRAG AV OEVERORDNADE ("OPROS EJ DOPROS"). (I DETTA AVSEENDE VAR BIRSTEINS ARTIKEL MISSVISANDE, TYCKTE S.) DETTA GAELLDE OCKSAA KOPELANSKIJ, MENADE S., SOM KARAKTERISERADE KOLLEGAN SOM EN "MYCKET SKICKLIG, SERIOES OCH HAENGIVEN PERSON - ARBETADE DAG OCH NATT". ABAKUMOV GAV DE

FORTS.

VIKTIGASTE UPPDRAGEN TILL HONOM. SOM MAANGA AV SMERSJMEDARBETARNA VAR K. JUDE - DE VAR DE SOM KUNDE SPRAAK, MEN RAAKADE ILLA UT FOER DET, HAN FICK SLUTA: "HANS KARRIAER FOERSTOERDES", SADE SIOMONTJUK.

S. FRAMHOELL PAA NYTT ATT RW AERENDET INTE BETYDDE NAAGOT PAA DEN TIDEN I AVDELNINGEN. INGEN TALADE OM DET. S. MINDES INTE SAMTALET MED VANDERVALS OCH ATT RW'S NAMNN NAEMNTS OCH NOTERADE ATT HAN JU HELLER INTE STAELLDE NAAGRA FOELJDFRAAGOR OM RW. DET MAASTE BEKRAEFTA ATT HAN SJAEELV INTE SYSSLADE MED RW.

SIOMONTJUK TRODDE HELLER INTE ATT SUDOPLATOV HADE NAAGOT MED RW ATT GOERA. SJAEELV HADE S. TJAENSTGJORT UNDER SU. 1943 I FRAAGOR SOM ROERDE PARTISANVERKSAMHETEN. SUDOPLATOV HADE SENARE DOEMTS INTE FOER ATT HAN BEGAATT NAAGRA BROTT, UTAN FOER ATT HAN VAR EN AV FAA OEVERLEVANDE BERIJAMAEN, SOM RENT AV FOERDES FRAM SOM POTENTIELL LEDARE FOER SAEKERHETSTJAENSTEN, HAEVDADE S.

AV DE I BIRNSTEINS ARTIKEL NAEMNDA KRIGSFAANGARNA MINDES S. BARA RICHTER, MEN FOERDE INTE FRAM NAAGRA NYA UPPGIFTER AV INTRESSE.

SIOMONTJUK BAD AVSLUTNINGSVIS OM TELEFONNUMRET TILL K. DE HADE INTE TALATS VID PAA DECENNIER - S. SKULLE GOERA ETT FOERSOEK ATT TALA MED DENNE.

INTRYCKET AER ATT S. KNAPPAST KAN TILLFOERA MYCKET I SAK, MEN ATT HAN MEDVETET UNDERDRIVER SIN EGEN OCH KOLLERGORNAS ROLL I SMERSJ-ARBETET RUNT KRIGSSLUTET. ALLTJAEMT TALAR S. MYCKET OM HUR HAN VID FLERA TILLFAELLEN UNDER SIN TJEKISTKARRIAER FOEROESKT KOMMA UR ORGANISATIONEN. HAN BEKLAGAR ATT HAN TVINGADES ARBETA UNDER "BROTTSLINGARS LEDNING".

✓ S J T J E R B A K AVBOEJDE SAMTAL I INTERVJUGRUPEN, MEN FOERKLARADE FOER KOZLOV ATT HAN VARIT BEREDD ATT HJAEPLA TILL OM HAN KUNNAT. HAN VISSTE INGET OM RW-AERENDET. FRAM TILL 1946 TJAENSTGJORDE HAN I FLOTTAN, DAEREFTER TILL NAAGRA AAR IN PAA 50-TALET I ANDRA HUVUDSTYRELSEN, PLACERAD I FJAERRAN OESTERN. VI HAR FRAMHAALLIT ATT SJTJERBAKS EVENTUELLA KUNSKAPER OM UTREDNINGEN PAA 50-TALET KAN VARA AV INTRESSE, OCH HAERVID HAR ZIBOROV OCH KOZLOV SVARAT ATT MAN F.N. AKTIVT EFTERSOEKER EN AV DE TJEKISTER SOM D I R E K T F O E R F A T T A T ETT AV DE DOKUMENT FRAAN 50-TALET SOM INOM ARBETSGRUPPEN OEVERLAEMNTAS TILL SVENSKA SIDAN. DENNE VAR I LIVET AENNU 1991. UTGAAENDE FRAAN EV. RESLUTAT FRAAN DETTA SAMTAL FAAR VI VAEL OEVERVAEGA OM VI SKA TA UPP FRAAGAN OM SAMTAL SJTJERBAK IGEN.

PITOVTRANOV HAR LOVAT ATT I BOERJAN AV DENNA VECKA SOEKA UPP S U D O P L A T O V. INTERVJUGRUPPEN SOEKER ✓ K U Z M I N A DENNA VECKA - SOM BEKANT HAR HON DOCK TIDIGARE BESTAEMT AVVISAT SAMTAL.

✓ MB EFTERSOEKER OCKSAA EN I V A N
K U Z N E T S O V, SOM VAR MEDHJAELPARE TILL

FORTS.

ABAKUMOV OCH SOM NAEMNDES AV KOPELANSKIJ,
KONVOJCHEFEN Z E N K O V OCH GIVETVIS
S O L O V O V.

D E M T J E N K O EFTERSOEKS AV NIKISJKIN.
A B R A S I M O V HAR INTE AATEREUNNITS I
SAEKERHETSMINISTERIETS REGISTER. ✓ M A L I N I N AER
DOED.

✓ V O R O S J E J K I N BEFINNER SIG HOS DOTTERN I
GOETEBORG HAR DET VISAT SIG.

T E R T I O

TILL MOETET I STOCKHOLM TYCKS FOELJANDE PERSONER
KOMMA (AENNU NAAGOT PRELIMINAERT): SOKOLOV,
NIKISJKIN, FILIPPOV, VINOGRADOV, ZIBOROV, KOZLOV OCH
ARZJANNIKOV.

TACKSAM BEMYNDIGANDE FOER DEN HAENDELSE OCKSAA
DAHNBERGS OCH LYRVALLS DELTAGANDE PAARAEKNAS.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

SK

SVERIGES AMBASSAD

-06-08

(Pol)

P 2 Eu'

T E L E F A X

MOSKVA

Telefon: Nat. (095) 956 12 00

Fax: +7-095 956 12 02

Int. +7 502 224 10 35

Telex: (64) 413410 svsk SU

Adress: Pol 1:1, Press x x	Datum: 1993-06-08	Dnr: 241 ✓		
Handläggare: aambs Björn Lyrvall		Avd:	Grupp:	Mål:
Totalt antal sidor: 3		Avs:	Kl.	Sign:

Pol 1:1/Magnusson/aca

1993-06-08

Delges:

Kabs

Polch

Ch Pol 1:1

L Olson, Pol 1:1

S Rabow, Pol 1:1

Wallenberg-föreningen

G v Dardel

C Persson

M. n. n.

A. Washington

Amb London

Amb Tel Aviv

Amb Kiev, Hallquist

X 3-06-08/191A

Tidningen Segodnja om RW-ärendet
fax 233/A 930602

Journalisten Abarinov går i dagens Segodnja till angrepp mot Izvestijaskribenten Maksimovas artikel om Wallenbergs död, publicerad den 3 juni (se ovancit).

Under rubriken "Man tvättar inte bara pengar, utan också versioner - en respekterad tidning har 'bevisat' att Wallenberg är död" och vinjetten "pseudo" skriver Abarinov att det knappast är Maksimovas synpunkter som redovisats utan de kompetenta organens. Izvestijaartikeln innehåller en sammanställning av citat från sedan länge kända dokument och ger definitivt inte underlag för den långtgående slutsatsen i rubriken, menar Abarinov.

Det enda nya är möjligen referensen till rättstekniska analysen av Smoltsovdokumentet, men vad som i sak står i detta dokument har utelämnats, noterar Abarinov, som fortfarande är "nästan säker" på att Smoltsovrappporten ändå skrivits senare än 1947.

Att Maksimova i Izvestija återgivit KGB's brev till två arkiv, psykiatriska sjukhus och ett krematorium med påföljande negativa svar om RW-material, bevisar inget, fortsätter Abarinov och vad gäller ett liknande svar från Vladimirfängelsets läkare Suchotjeva har Segodnja en rad invändningar - viktiga fångar satt ju i Vladimir under pseudonym

2

(inklusive RW's medfångar), RW kunde ha vänt sig till en annan läkare eller överhuvud taget inte sökt sjukvård, Suchotjeva arbetade för övrigt i Vladimir 53-83. Mer intressant vore att ta del av läkaren Butovas svar till KGB - denna hade hjälpt Abarinov i ett annat fall, men inte svarat på en förfrågan i RW-ärendet, eftersom hon redan avhandlat saken med KGB, framhåller journalisten.

Också Maksimovas resonemang om Vysjinskijs brev till Moltov i maj 1947 (med formuleringen "likvidera") avvisas av Abarinov, som undertrycker att "Vysjinskij aldrig utövade det minsta inflytande över organen, utan tvärt om lydigt uppfyllde deras vilja". Att han vill ha fram ett svar var naturligt eftersom svenskarna låg på med sina frågor. Det är fel att, som Maksimova skriver, påstå att ärendet rörde på sig först efter detta brev - RW förhöordes ju dessförinnan. "Jag är rädd för att vi ser ännu ett försök att skylla allt på de bortgångna", konstaterar Abarinov, som också påpekar att det inte verkar som om Maksimova är medveten om vilket stort arbete som oberoende experter utfört, men att hon själv vill utse sig till "upptäckare". Resultatet är att Lubjankas 36-åriga version presenteras igen.

Abarinov betonar avslutningsvis igen att Izvestijaartikelns pretentiösa rubrik inte håller vatten - kanske var den avsedd för någon annan ännu inte skriven artikel. Själv tror Abarinov inte heller att RW är i livet, men anser att det ännu inte finns tillräckliga bevis för att påstå att så är fallet.

I ett PS återges TT-telegrammet om att det i svenska UD inte finns någon kännedom om ett dokument rörande avrättning av RW med nackskott på direkt order av Stalin, som det skrivits om i bl.a. Berlingske Tidene.

En kopia av artikeln biläggs på originalspråket.

BERNER

ОТМЫВАЮТ НЕ ТОЛЬКО ДЕНЬГИ, НО И ВЕРСИИ

Узаконяемая газета «Доказала» факт смерти Валленберга

Секретный Алгоритм

Восстановление и проверка фактов. Впервые в истории журналистики в Швеции, в газете «Доказала», опубликованы документы, подтверждающие факт смерти Валленберга. Эти документы были получены из архивов шведского правительства и содержат информацию о том, что Валленберг был убит в Москве в 1945 году. Газета «Доказала» утверждает, что эти документы являются достоверными и что они подтверждают факт смерти Валленберга.

Восстановление и проверка фактов. Впервые в истории журналистики в Швеции, в газете «Доказала», опубликованы документы, подтверждающие факт смерти Валленберга. Эти документы были получены из архивов шведского правительства и содержат информацию о том, что Валленберг был убит в Москве в 1945 году. Газета «Доказала» утверждает, что эти документы являются достоверными и что они подтверждают факт смерти Валленберга.

Восстановление и проверка фактов. Впервые в истории журналистики в Швеции, в газете «Доказала», опубликованы документы, подтверждающие факт смерти Валленберга. Эти документы были получены из архивов шведского правительства и содержат информацию о том, что Валленберг был убит в Москве в 1945 году. Газета «Доказала» утверждает, что эти документы являются достоверными и что они подтверждают факт смерти Валленберга.

Восстановление и проверка фактов. Впервые в истории журналистики в Швеции, в газете «Доказала», опубликованы документы, подтверждающие факт смерти Валленберга. Эти документы были получены из архивов шведского правительства и содержат информацию о том, что Валленберг был убит в Москве в 1945 году. Газета «Доказала» утверждает, что эти документы являются достоверными и что они подтверждают факт смерти Валленберга.

Восстановление и проверка фактов. Впервые в истории журналистики в Швеции, в газете «Доказала», опубликованы документы, подтверждающие факт смерти Валленберга. Эти документы были получены из архивов шведского правительства и содержат информацию о том, что Валленберг был убит в Москве в 1945 году. Газета «Доказала» утверждает, что эти документы являются достоверными и что они подтверждают факт смерти Валленберга.

8/6-93 Сед

Avsändningsort

Pol 1:1/depr H Magnusson/ACF

Ärendo	Datum		
Wallenberg-ärendet	1993-06-08		
	Avd	Grupp	M&I
	P	2	Eu ¹

Adress

AMBASSADEN MOSKVA

Från Pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall re RW-ärendet.

Text

PRIMO: Lunchen med arkivchefer^{rna} blir givetvis ett utmärkt tillfälle att diskutera aktuella arkivfrågor - och kanske kan frammana en intressant diskussion mellan de berörda personerna själva. Det kan vara lämpligt att också föra in problematiken kring försvunna fartyg och ev. DC 3:an i bilden, även om vi väl någorlunda väl tror oss veta vilka arkiv som är relevanta.

SECUNDO: Siomontjuks uppgift att de operativa befullmäktigade inte höll regelrätta förhör utan ställde frågor på uppdrag av överordnade är en sanning med modifikation. Visst fick de uppdrag från överordnade att ställa vissa frågor, men om man läser div. förhørsprotokoll finner man att det också rör sig om mer eller mindre regelrätta förhör.

CABINET

Ärende	RW-ärendet			Datum	1993-06-08	
				Avd	P	Grupp

Adress

Amb Moskva

Text

B R Å D S K A N D E

Från Pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall. Re RW-ärendet.

Vid nästa kontakt med Pitovranov är det viktigt att pressa honom på källan till hans kommentar om RW:s fängelseregim. Vill minnas han talade om "perepiska" mellan myndigheter.

Roginskij och Vinogradov (Krajusjkin) skulle redan på förhand kunna underställas frågan om man gått igenom arkiv för värvning av agenter och annat operativt material. Har man tillgång till detta? Jfr även tidigare information om samtal i London.

CABINET

UTRIKESDEPARTEMENTET
MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
STOCKHOLM

T E L E F A X

Telefon: (46) 8 786 6000

Fax: (46) 8 723 1176

Telex (54) 10590 MINFOR S

Adress: Amb Moskva		Datum: 1993-06-09		Dnr: 85 ✓	
Avsändande enhet: Pol 1:1 (Magnusson)		Avd: P	Grupp: 2	Mål: Eu'	
Ärende: Re RW-arbetsgrupp (Prel)					
Totalt antal sidor: 1		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!			
		Avsant den 1993-06-10	Klockan 09:07	Sign [Signature]	

Från Pol 1:1 för Lyrvall och Dahnberg. Re RW-arbetsgrupp.

Prel program

Tisdag 15/6, kl 18.00

Internt svenskt förberedelsemöte

Onsdag 16/6, kl 10.00 -
ca 18.00

Arbetsgruppen möts, Nya Konferens-
rummet, GAT (arbetslunch i samman-
trädesrummet)

kl 19.30

Middag Grand Hotel

Torsdag 17/6 f.m.

Skärgårdsutflykt med lunch

Hans Magnusson

CABINET

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)

not: ytterligare ex av
bil 1 & 2 förvaras hos
L Olson Pol 1:1/ACF

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1993-06-09 160/027	P		P 2 Eu'

Ambassadsekreteraren Björn
Lyrvall

Ambassaden MOSKVA

Fotografier av Raoul Wallenberg
(2 bil)

Broder,

./1

Bifogat översändes för ambassadens dokumentation det grupp fotografi som publicerades i Svenska Dagbladet den 13 februari i år och som uppgavs föreställa bl.a. Raoul Wallenberg (mannen snett till höger om mannen med dragspelet). Fotografiet överlämnades ursprungligen till representanter för Wallenberg-Föreningen i Bryssel av en ukrainsk f.d. krigsfånge, Natalia Shinkarenko, som uppgav sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett sovjetiskt fångläger 1955. Fotografiet har även översänts av departementet till ambassaderna i Vilnius och Warszawa för eventuell publicering i dessa länders press.

./.

Vidare får jag bilägga ett nytt "fototest" som vi sammanställt med hjälp av de testbilder som användes framför allt på 1950-talet. Raoul Wallenberg återfinns på sidan 1 (dels i mitten till vänster, dels nederst till höger). Hans chaufför, Vilmos Langfelder är avbildad på sidan 2 (nedan till vänster).

Lage Olson

Ifylles av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

10/6-93

LA

ARKIVEXEMPLAR

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1993-06-09	P	P 2	Eu'

16/6/93

(pl)

not: ytterligare ex av
bil 1 & 2 förvaras hos
L Olson Pol 1:1/ACF

Ambassadör Lars Magnuson

Ambassaden VILNIUS

Fotografier av Raoul Wallenberg m.fl.
(2 bil)

Broder,

./.

Bifogat översändes kopia av det foto av en litauisk musikgrupp som publicerades i Svenska Dagbladet den 13 februari i år och som uppgavs föreställa bl.a. Raoul Wallenberg (mannen snett till höger om mannen med dragspelet). Fotografiet överlämnades ursprungligen till representanter för Wallenberg-Föreningen i Bryssel av en ukrainsk f.d. krigsfånge, Natalia Shinkarenko, som uppgav sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett sovjetiskt fånglänger 1955. Fotografiet kan kanske publiceras i litauisk press vid tillfälle.

./.

Vidare får jag bilägga ett nytt "fototest" som vi sammanställt med hjälp av de testbilder som användes framför allt på 1950-talet. Raoul Wallenberg återfinns på sidan 1 (dels i mitten till vänster, dels nederst till höger). Hans chaufför, Vilmos Langfelder, är avbildad på sidan 2 (nedan till vänster).

Lage Olson

Ifylles av postexp

Avsänd med

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

Avsändn datum

16/6-93

Sign

LL

ARKIVEXEMPLAR

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1993-06-09	P		P 2 Eu'
100/101			

not: ytterligare ex av
bil 1 & 2 förvaras hos
L Olson Pol 1:1/ACF

Ambassadrådet Mats Staffansson

Ambassaden WARSZAWA

Fotografier av Raoul Wallenberg m.fl.
Hbr Staffansson-Magnusson 1993-04-05
(2 bil)

Broder,

./.

Bifogat översändes kopia av det gruppfoto som publicerades i Svenska Dagbladet den 13 februari i år och som uppgavs föreställa bl.a. Raoul Wallenberg (mannen snett till höger om mannen med dragspelet). Fotografiet överlämnades ursprungligen av representanter för Wallenberg-Föreningen i Bryssel av en ukrainsk f.d. krigsfånge, Natalia Shinkarenko, som uppgav sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett sovjetiskt fångläger 1955. Fotografiet kan kanske publiceras i polsk press vid tillfälle.

./.

Vidare får jag bilägga ett nytt "fototest" som vi sammanställt med hjälp av de testbilder som användes framför allt på 1950-talet. Raoul Wallenberg återfinns på sidan 1 (dels i mitten till vänster, dels nederst till höger). Hans chaufför, Vilmos Langfelder, är avbildad på sidan 2 (nedan till vänster). Övriga foton återger för oss okända personer. "Testet" bör med fördel kunna användas på Cierpiński och andra eventuella vittnen som kontaktar ambassaden.

Lage Olson

Ifylles av postexp

Avsänt med

sv kurir

utl kurir

luftpost

vanlig post

Avsändn datum

10/6-93

Sign

HA

P 2 Eu1

ARCHIVE COPY

MSG NO: 930609-104

DISTRIBUTION STATUS AT: 1993-06-09-09.53

TO: STATUS: TIME: DIARY NO:
POL 1:1 DISTRIBUTED 1993-06-09-09.52
UD/POL 1 DISTRIBUTED 1993-06-09-09.53

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1993-06-09-09.51

MSG NO: 930609-104

=LIST
UD/POL 1:1

+

AMBASSADEN MOSKVA 1993-06-09

323:AV

Ar. av / do
Kallelse delegations-
listan med ryttke
ambassaden 1993-06-14
(Kasachov)

UD STOCKHOLM

244. FOER POL 1:1 MAGNUSSON/OLSSON RE RW-MOETE: PRAKTISKA FRAAGOR.

P R I M O

DEN RYSKA DELEGATIONEN AER NU KLAR:

VLADIMIR SOKOLOV, BITR ARKIVCHEF MID, ORFOERANDE
VLADIMIR VINOGRADOV, BITR ARKIVCHEF SAEKERHETSMINISTERIET, MB
ANDREJ ZIBOROV, BITR AVDELNINGSCHEF MB
ALEKSANDR KOZLOV, INSPEKTOER MB
VALERIJ FILIPPOV, FOERSVARSMINISTERIET, MO
KONSTANTIN NIKISJKIN, INRIKESMINISTERIET, MVD
NIKOLAJ ARZJANNIKOV, FOLKDEPUTERAD, BITR ORDF MR-UTSKOTTET

RYSSARNA ANLAENDER STOCKHOLM MED AEROFLOT TISDAGEN DEN 15 JUNI
(BOKNING KONFIRMERAD) OCH AATERVAENDER FREDAG 18 JUNI MED AEROFLOT
(VAENTELISTA). MAN KONTAKTAR SJAELV STOCKHOLMSAMBASSADEN FOER MOETE
PAA FLYGPLATSEN OCH TRANSFER (MEN KANSKE BAEST AER DET BAEST
DUBBELCHECKA).

VI HAR MEDDELAT GRUPPEN ATT DEN AER INKVARTERAD PAA SERGEL PLAZA
15-18/6. TACKSAM NAERMARE INFORMATION OM PROGRAMMET I OEVRIGT.

S E C U N D O

DE AV AMBASSADEN BOKADE FLYGBILJETTERNA FAAR INKOEPAAS FOER RUBEL
(MOTSVARANDE CA 160 USD T O R). OM RETURRESAN EMELLERTID INTE
BEKRAEFTAS FOERE FREDAG DEN 11 JUNI MAASTE VI KOEPA NAEST BILLIGASTE
BILJETT, SAS T O R FOER 382 USD.

TELEX
TELEX
TELEX
TELEX
TELEX

T E R T I O

TACKSAM OCKSAA DAHNBERG SAMT LYRVALL INBOKAS ENKELRUM PAA SERGEL
PLAZA 15-18 JUNI.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA KL. 11.20/SK

- End of printout

TELEX

TELEX

TELEX

TELEX

Avsändningsort

Pol 1:1/ambr L Olson/ACF

Ärende

Wallenbergvittnet Sjinkarenko

Datum

1993-06-09

Dnr

Avd

Grupp

Mål

P

2

Eu I

Pal

Adress

AMBASSADEN OTTAWA

Text

..... Vch 11. Från Pol 1:1. Re Wallenbergvittnet Sjinkarenko.

✓ Har ambassaden haft möjlighet att kontakta Mr. Andrew Viter och efterhöra vad denne vet om sin kusin Michail Vitters lägervistelse i Sovjetunionen och eventuellt även om Raoul Wallenberg ?

CABINET

~~Ex t:~~

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

Klockan

780609

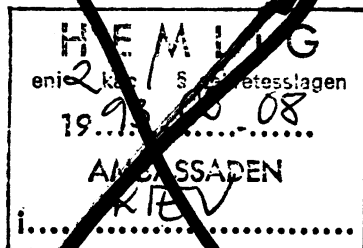

SWEDISH EMBASSY

KIEV

1993-06-08

Ambassadrådet
Lage Olsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

159/001

INKOM UD		
1993-06-10		
AVD	GR.	MÅL
P	2	En

H E M L I G

✓ Intervjuer med Raoul Wallenberg-vittnena
Sjinkarenko och Litvinenko om bl.a. en
konsert i ett sovjetiskt fångläger på
femtioalet
Hbr Olsson-Hallqvist 1993-03-23

Pol 1:1/Olson/aca
1993-06-11

F s:

Cn Pol 1:1

Olson, Pol 1:1

G von Dardel

Wallenberg-föreningen

C Persson

Amb Moskva

CK Berlin

Ep 93-06-11/188

Broder,

1. I fredags eftermiddag, den 4 juni besökte jag
Natalia Sjinkarenko i hennes hem i västra utkanten
av Kiev. Hon bodde i en etta på femtonde våningen i
ett höghus, näst högst upp. Hon beklagade sig över
att det aldrig blivit av att restaurera lägenheten,
och - när vi stod på köksbalkongen - att man rivit
den lilla byn som låg där nedanför och byggt
ytterligare höghus som dessutom berövat henne den
fina utsikten över en stor skog.

Sonen Alexander kokade kaffe - belgiskt, som hon
haft med sig från Bryssel i höstas och satte fram
en kaka, som bara jag åt av. Fru Sjinkarenko drack
inte ens kaffe - hon brukade bli så exalterad då,
sade hon. Alexander satt med hela tiden, två och en
halv timme utan att säga något. Han tycktes inte
förstå tyska.

Fru Sjinkarenko hade ett behagligt utseende, var
blond, och hade lätt för att le. Hon hade
uppenbarligen varit mycket vacker, vilket också
bekräftades av en del gamla foton hon så småningom
skulle visa mig. Kanske hade hon verkligen varit
lik Kristina Söderbaum? Om det nu berodde på någon
sjukdom eller andra prövningar i livet, var hon
något darrig och skakade på handen när hon skulle
hålla i kaffe. Enligt arbetsboken som hon lånade
mig, var hon född 1928.

Det dröjde en stund innan vi kom att tala om Raoul Wallenberg. I motsats till Jan Lundvik som i sin nedteckning den 24 februari håller sig strikt till vad hon sade om det förmodade mötet med Raoul Wallenberg, skall jag här återge också en del av det hon berättade om sig själv - det må ha sitt intresse som bakgrund.

Fru Sjinkarenko började med att nämna fyra namn, Bandera, Konovalts, Roman Sjutsjkevitj, Vasil Kuk. De hade i tur och ordning varit ledare för UPA, de ukrainska partisanerna, som var verksamma en bra bit in på femtiotalet. Den sistnämnde levde fortfarande, här i Kiev, 80 år gammal. Han var bror till Ivan K., den man som stod längst upp till vänster i gruppffotot där Raoul Wallenberg alltså skulle vara sjätte från vänster i mittenraden. Mannen i mörk kostym i mitten i första raden är den av Lundvik nämnde Dimitrij Diduch, grekisk-katolsk präst. Han och Ivan K. skulle ha varit hjälpsamma mot Raoul Wallenberg i lägret. De är tyvärr båda döda. Fru Sjinkarenko talade mycket varmt om dem. Genom Ivan hade hon efter frigivningen kommit i kontakt med brodern Vasil. (Att det inte är en uppiktad person framgår av en i Kanada utgiven encyklopedi).

1972 hade Vasils fru avlidit. Fru Sjinkarenko berättade med en rysning om begravningen på en liten begravningsplats i Kiev, egentligen för nunnor. Det hade dröjt tre dagar innan man överhuvudtaget kunnat ha begravningen, och bakom nästan varje gravsten stod en KGB-agent. Närvarande var också en man med namn Matviejko, som smugglats in i Ukraina från luften 1956 och som var designerad som säkerhetschef i ett självständigt Ukraina.

Några år senare hade hon approcherats av ett gäng KGB-are som velat ha henne att intressera sig för Vasil Kuk i syfte att - eventuellt efter giftermål - ta livet av honom.

Detta vägrade Natalja Sjinkarenko. Den mäktiga organisationen såg sedan till att göra livet surt för henne - hon blev av med sitt arbete som ingenjör, arbetade en kort tid som tolk/guide (tyska) på ett hotell - hon hade tidigare varit Intourist-guide. I fjorton år arbetade hon sedan som gatuförsäljare, från 1977. Men vad värre var, tre gånger på 70-talet hade hon utsatts för attentat. Första gången hade hon på gatan omringats av ynglingar med kniv, som dock inte räknat med hennes dåvarande unge, atletiskt byggde pojkvän, som räddade henne då, liksom vid ett senare liknande tillfälle.

Tredje gången - och nu gick vi ut på balkongen - hade man försökt skjuta henne. Hon visade kulhålet i fönsterrutan. Skottet hade kommit från ett annat höghus som låg en bra bit därifrån.

Sedan gick vi in i rummet igen och hon drog bort gardinen bakom vilken låg en stapel gamla tidningar, till skydd mot draget.

Det var det sista attentatsförsöket, men otaliga gånger hade hon haft besök av KGB-män som på olika sätt försökt trakassera henne. Men nu var allt det historia.

Jag bad henne berätta om när hon träffat den man som uppgavs vara Raoul Wallenberg. Det hon hade att säga stämde väl överens med det hon sagt till Lundvik. En sak uppgav hon sig dock ha glömt berätta för denne, nämligen att hon sagt till Wallenberg då de var i baracken tillsammans med litauern Oskar att Wilhelm Ferschietz uppgivit att det fanns en svensk diplomat i något av lägren. Då hade Oskar skrattat och Wallenberg hade bara sagt "Ach Wilhelm Ferschietz..."

Om Wallenbergs "bäste vän", svensken som hade förts bort sade fru Sjinkarenko att han var en mycket duktig pianist, ja professionell!

Hon sade också att Wallenberg var ganska dålig på att spela dragspel. Lite senare sade hon dock att Ave Maria lät underbart.

Fru Sjinkarenko gav mig också telefonnumret till den ortodoxe prästen Litvinenko, 269 03 69. Han var knuten till Vladimir-katedralen. Det var tydligt att hon inte var speciellt förtjust i honom. Diduch, som varit grekisk-katolsk präst hade också haft problem med Litvinenko, vars kyrka fortfarande lydde under Moskva. Fru Sjinkarenko antydde t.o.m. att Litvinenko skulle ha haft KGB-uppdrag.

För övrigt berättade hon att KGB misstänkt att hon var amerikansk spion, utsänd av tyskarna.

Hon trodde att hon aldrig skulle komma tillbaka till Tyskland. Hennes manlige vän i München som hon hälsat på i höstas, hade gjort slut efter all uppståndelsen kring henne och Raoul Wallenberg, en man som räddat judar! Den grånade pojkvännen var gammal SS-man.

Innan jag gick frågade hon om jag möjligen kunde hjälpa hennes son till ett arbete i Sverige. Han hade teknisk utbildning. Myndigheterna hade dock inte tillåtit honom att gå igenom någon högre skolning, detta på grund av moderns förflutna. Hon var inte förvånad över mitt pessimistiska svar.

2. Igår måndag samtalade jag med Michail Litvinenko, som efter vår telefonpåringning på morgonen dök upp här redan på eftermiddagen. Han var ganska magerlagd, gråhårig, hade glasögon, blå ögon, varav det högra verkade dött, livlöst, det vänstra desto intensivare. Han talade snabbt, energiskt och hade ett mycket fast handslag.

Han sade sig vara född 1927 i Mirgorod, inte långt ifrån Poltava. Han var körledare, men numera i refektoriet i Lavran, - klostret - inte i Vladimir-katedralen, som han lämnat med buller och bång, sedan dess ledare Filaret fortsatt att vara patriarken i Moskva trogen. Litvinenko tillhörde den ukrainska ortodoxa kyrkan, och var uppenbarligen glödande ukrainsk nationalist. Det var också det som - utöver det att han var utövande kristen - fört honom till fångenskapen en gång. Han hade t o m dömts till döden för antisovjetisk verksamhet, men fått straffet ändrat till 25 år.

Litvinenko bekräftade att det nog funnits en man vid namn Raulis Vallenbergis i mansläger nr 6 i Suchobezvodnoe. Han skulle ha kommit dit i början av 1955 och lämnade antagligen på hösten 1955, men efter det att Litvinenko frisläppts i början av hösten samma år. Raulis Vallenbergis var ljus och av medellängd, ganska tyst och ensam i lägret. Litvinenko hade aldrig fört något egentligt samtal med denne man, bara växlat enstaka ord. Kören hade hela 80 medlemmar. På den dåliga fotokopian jag fått på kören, kunde han inte identifiera Vallenbergis. Han trodde att det möjligen kunde vara nummer åtta från vänster i mittenraden. Då jag frågade honom om nummer sex, som ju Sjinkarenko utpekat som Wallenberg, sade han att denne skulle ha sett yngre ut än vad mannen ifråga gjorde på det för visso otydliga fotot. Intressant nog hade han strax dessförinnan sagt att just nummer sex i mittenraden umgicks mycket med nummer sju, som hette Jaroslav Lukavetskij och var konstnär från Ivano-Frankovsk i västra Ukraina. Med denne hade Litvinenko haft sporadisk brevväxling efter frigivningen. Om han fortfarande var i livet kunde det vara värt att tala med honom, för han var en mycket god iakttagare. Han hade för övrigt genomgått konstskola i Lviv.

För övrigt var det inte många han kunde identifiera på bilden förutom Dimitrij Diduch och Ivan Kuk. Han kom ihåg dem först bara till förnamnen, men instämde ivrigt när jag efter en stund nämnde deras efternamn. Om den sistnämnde visste han för övrigt att han varit bagare och dött häromåret.

Jag frågade om han kände Michail Viter. Jovisst, han var politiker i Lviv, representerade demokratiska bondepartiet. Om han var i livet? Jo, tack och lov.

Wilhelm Ferschietz? Här blev Litvinenko plötsligt mycket tyst och allvarlig medan han - tyvärr förgäves - rannsade sitt minne. Men det var tydligt att namnet inte var alldeles nytt för honom.

Om han mindes konserten i kvinnolägret? Jo mycket väl!

Första delen hade gått utmärkt, entusiasmen och rörelsen hos den kvinnliga publiken hade varit mycket stor, ja till tårar, applåderna synnerligen varma. Men sedan hade man sjungit en känd ukrainsk visa, "göken börjar gala" som handlade om kosacker i turkisk fångenskap, och ytterligare en sång som slagit an samma strängar. Det var ju egentligen visor som handlade om dem själva, fast nu var det fråga om ukrainare i sovjetisk fångenskap. Emotionerna hade blivit så starka att de ryska fångvaktarna tyckte att det hela urartat, och konserten avbröts. De manliga fångarna fördes genast till vagnarna för transport den ca 10 mil långa resan hem igen till det egna lägret.

Denna konsert som ägde rum någon gång 1955 var den enda kören gav i kvinnolägret. Tidigare, i oktober 1954 hade de fått ge en konsert för fånglägrens ledning. Annars hade de bara sjungit i det egna lägret. Kom han också ihåg Raulis Vallenbergis framträdande? Jodå, han hade spelat dragspel, ganska ordinärt, och hade sjungit, om det nu var på litauiska eller tyska kunde han inte komma ihåg.

Kände han Natalia Sjinkarenko? Jo, när kören kommit till kvinnolägret fick de vila sig i en barack och då hade han talat i närmare en timme med henne, och en kvinnlig poet, vars namn han glömt.

Vad hade de talat om? Om sin olycka, om att de som så unga studenter hade hamnat i fångenskap, och fördrev tiden på detta vis.

Var hon vacker? Ja, hon var reslig, sympatisk.

Hade de haft någon kontakt efter frigivningen? Jo de hade växlat en del brev, men också talats vid i telefon, ja, också för inte så länge sedan om Raulis Vallenbergi. Litvinenko hade då inte känt till att denne skulle ha varit svensk.

Litvinenko sade sig - i likhet med Sjinkarenko ha blivit trakasserad av KGB genom åren, men i hans fall hade det främst bestått i att han tvingats byta bostad fyra gånger. Tack och lov var den tiden förbi, han hade ingen rädsla längre för hemliga mikrofoner eller för att bli skuggad, eller för att ha kontakt med utlänningar. Sedan beklagade han sig bittert över det ekonomiska eländet i landet. Han undrade om det någonsin skulle bli bra.

3. Det var två människor som gått igenom svåra prövningar i livet. Fru Sjinkarenko hade säkert fått lida mycket för sina tyska anknytningar, framförallt under kriget då hon bl.a. gjort Arbeitsdienst som telefonist vid ett straffläger i Poltava. Kanske hade hon inte lyckats övertyga KGB om att alternativet varit gaskammaren. Jämför också vår översättning av utlåtandet den 23 november 1991 från den regionala domstolen i Kiev, hemsänt 17 mars i år. Hon blev som synes bara delvis rehabiliterad. I motsats till Litvinenko tycks hon ha ägnat sig oerhört mycket åt sitt förflutna, antecknat mycket, brevväxlat, och sparat gamla papper och foton.

Litvinenko hade inte alls samma klara minnesbilder utom i ett i sammanhanget viktigt avseende, nämligen förloppet av själva konserten. Där lät han också övertygande. Hans version av hur det hela slutade skiljer ju sig helt från Sjinkarens.

Hans minnesbilder av Vallenbergis var vagare än Sjinkarens och troligen påverkad av hennes - hon berättade ju redan för Lundvik att hon kontaktat Litvinenko angående Wallenberg.

Det är inte dåligt av henne att komma ihåg en så stor del av Vallenbergis repertoar. Att han skulle ha lärt sig spela dragspel för att få komma till kvinnolägre låter inte särskilt övertygande. Litvinenko hade inte bekräftat den uppgiften.

Intressant vore att veta om en mycket skicklig svensk pianist suttit i rysk fångenskap på femtiotalet, eller försvunnit under sådana omständigheter. Jag känner inte till det.

Jag har svårt att bedöma trovärdigheten i berättelsen om KGB:s värvningsförsök (sid. 2), men hade de inte effektivare metoder att knäppa någon man ville åt - och vore det inte smartare att anlita någon man kunde lita på?

Jag fick definitivt inget intryck av att Litvinenko skulle ha varit gammal KGB-are.

Obs/ Förresten erinrar jag mig att någon för några år sedan genom efterforskningar i Tyskland fann att, om jag minns rätt, sexton tyskar med namnet Wallenberg eller mycket snarlikt namn suttit i rysk fångenskap under andra världskriget eller åren efteråt. Kanske var det en av dem?

Jag skall gärna se om jag kan få tag på Michail Viter och, om han lever, konstnären Lukavetski.

Jag har också blivit utlovad en träff med Sjinkarenkos förre man, och så småningom ett nytt möte med henne. Hon ringde för övrigt in ett litet PS till detta brev som jag närsluter.

Finns det inte bättre kopia av fotot på kören?

Bäst kopia!
Tillgive
Mich Hallqvist

Martin Hallqvist

1 PS
A call from Natalia Shinkarenko.

In the USA in prison (probably in Los-Angeles) there is a Soviet spy named Nikolai Ogorodnikov (his father's name was Wolfson, his mother's - Kaz). He was born in Kiev. There was an article about him in IZVESTIA in 1991, titled "A Soviet Spy Refuses to Come Back to the USSR" (?). This man is Natalia's ex-husband's cousin. Ex-husband did not like him and they did not communicate (he regarded Ogorodnikov as unscrupulous and wicked person, and the man had been under trial 7 times for various criminal cases).

In 1956-1970 Natalia communicated with him quite a lot (she had sympathy with him for Nikolai was so miserable and poor etc, and the husband was not at all happy about that). Ogorodnikov's last wife (there are two more in ex-USSR now) is in prison in the USA, she has got quite a long time there.

The main thing is: since they started to communicate rather closely just after Natalia had returned from the camps, Nikolai, being a professional spy, could remember something that she herself might have forgotten. If it is possible, it may be interesting and useful to question the man in the prison.

Natalia's son and other relatives did not want her to tell you this, but she thought it would be necessary and asked to keep it confidential.

DK

SVERIGES AMBASSAD

L.O.

-06-10

6 2 Su'

MOSKVA

 Telefon: Nat. (095) 956 12 00
 Fax: +7-095 956 12 02

 Int. +7 502 224 10 35
 Telex: (64) 413410 svsk SU

T E L E F A X

Adress: Pol 1:1, Press, SB, SB (Säkpö)	Datum: 1993-06-09	Dnr: 245 ✓		
Handläggare: aambs Björn Tyrvall		Avd:	Grupp:	Mål:
Totalt antal sidor: 1		Ans:	Kl.	Sign:

Svenska Wallenbergdokument till Ryssland

Följande pressmeddelande har idag sänts till TT's Moskvaredaktion samt i rysk version till TASS och Interfax:

"Sveriges Moskvaambassadör Örjan Berner överlämnade idag 49 volymer dokument i Wallenbergärendet till ryska arkivmyndigheter. Det innebär att en närmast fullständig samling av svenska utrikesdepartementets arkivmaterial i ärendet fram till 1980 görs tillgänglig för ryska forskare.

Dokumenterna överlämnades, i närvaro av en rad ryska arkivchefer, på Sveriges ambassad till Vladimir Sokolov, rysk ordförande i den gemensamma rysk-svenska arbetsgrupp som utreder Raoul Wallenbergs öde.

Från rysk sida har sedan 1991 ett stort antal dokument i Wallenbergärendet överlämnats till svenska myndigheter, men ännu har den svenske diplomatens öde inte slutgiltigt fastställts. Arbetsgruppen möts nästa vecka i Stockholm."

BERNER

P 2 6 m -

KOPIA TILL:

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1
EXPCH
CH A 4
SB/SAEKPOL

Pol 1:1 / Fredriksson/ala
1993-06-14
Ch Pol 1:1
Olson, Pol 1:1
N-U, Allard, H FCH
von Dardel
C Persson
Wallenberg-Björger
Exp 13-06-14/1993

org *pu* *A*

AVD.	GR.	MÅL
A	10	Er
(A	16	Er)
p	2	Er ^I

AMBASSADEN MOSKVA

1993-06-11

UD STOCKHOLM

FOER POL 1:1, A 4/FREDRIKSSON,
SB, SB/SAEKPOL

RE RYSKA ARKIV

FORTS.

RE RYSKA ARKIV

P R I M O

JAG HADE DEN 9 JUNI LUNCH FOER ETT ANTAL RYSKA ARKIVCHEFER (F.D. PARTIARKIVEN, KGB, MID M.FL.). EN ANLEDNING TILL SAMMANKOMSTEN VAR OEVERLAEMNANDET AV 49 VOLYMER WALLENBERGDOKUMENT FRAAN SVENSKA UD"S ARKIV, MEN GIVETVIS DISKUTERADES OCKSAA ARKIVSITUATIONEN I ALLMAENHET SAMT DET SVENSK-RYSKA SAMARBETET. DET BLEV EN INTRESSANT TILLSTAELLNING, MED EN LIVLIG DISKUSSION MELLAN DE LAERDA HERRARNA, SOM INTE TYCKTES FAA TILLFAELLE ATT TRAEFFAS SAERSKILT OFTA.

S E C U N D O

VAD GAELLER ARKIVSITUATIONEN I ALLMAENHET BEKRAEFTADES DEN BILD SOM JAG FOERMEDLADE I OVANCIT: EFTER EN PERIOD AV STOR OEPPENHET EFTER KUPPFOERSOEKET 1991 VAR DET NU TID ATT STANNA UPP OCH TAENKA PAA HUR MAN BOER GAA VIDARE. FRAAN OEVERDRIVEN SLUTENHET HADE PENDELN SVAENGT FOER LAANGT AAT ANDRA HAALLET - RYSKA INTRESSEN HADE INTE TILLVARATAGITS, NORMLOESHETEN PAA ARKIVOMRAADET VAR BESVAERANDE, O.S.V.

AEVEN OBEROENDE ARKIVEXPERTEN ROGINSKIJ DELADE UPPFATTNINGEN - ETT REGELVERK VAR NOEDVAENDIGT. AEVEN OM DEN ARKIVLAG SOM NU BEHANDLADES I PARLAMENTET HADE MAANGA BRISTER VAR DEN ETT STORT STEG FRAMAAT. TYVAERR VAR INTE LAGFOERSLAGET INTE TILLRAECKLIGT DETALJERAT OCH TILLAET ARKIVMYNDIGHETERNA ATT UTARBETA INTE MINDRE AEN AATTA NORMATIVA AKTER, SOM RISKERADE ATT UTFORMAS GODTYCKLIGT. TILLS VIDARE VAR DET NOEDVAENDIGT ATT I LAG STRAENGT REGLERA ARKIVTJAENSTEMAENNENS RAETT- OCH SKYLDIGHETER. SAEKERHETSMINISTERIETS ARKIVCHEF, GENERAL KRAJUSJKIN FOERESPRAAKADE DOCK EN RAMLAG.

OEPPENHETEN HADE IBLAND LETT TILL SVAARIGHETER MED TREDJE LAND. VATIKANSTATEN HADE REAGERAT STARKT PAA PUBLICERING AV DOKUMENT I ITALIENSK PRESS OM DE SOVJETISKA DISKUSSIONERNA VID UTNAEMNINGEN AV PAAVEN

FORTS.

JOHANNES PAULUS DEN ANDRE. BRITTERNA OCH INTE MINST FINNARNA VISADE BETYDANDE ORO OEVER VAD SOM SKULLE KUNNA SLIPPA UT UR DE RYSKA ARKIVEN. AA ANDRA SIDAN FANNS DET GIVETVIS EXEMPEL PAA OEVERDRIVEN SLUTENHET OCH BYRAAKRATI - ARKIVCHEFERNA BAD OM FOERSTAAELSE FOER DET DUBBLA BETEENDET. DEN PSYKOLOGISKA OMSTAELLNINGPROCESSEN TOG TID.

PRESIDENTARKIVET VAR TYDLIGEN EN HET POTATIS. DET VAR (ICKE NAERVARANDE) HOEGSTA ARKIVCHEFERNA PICHOKA, SOM INSJUKNAT, OCH VOLKOGONOV SOM EXKLUSIVT FOERFOGADE OEVER DETTA. HAENVAENDELSER FRAAN ANDRA ARKIV FOERBLEV INTE SAELLAN OBESVARADE. DEN ALLMAENNA MENINGEN VAR EMELLERTID ATT OCKSAA DETTA ARKIV MAASTE UNDERSTAELLAS DE GENERELLA REGLER SOM UTARBETADES AVSEENDE ARKIVVAESENDET I STORT.

T E R T I O

WALLENBERGAERENDET HADE STOR BETYDELSE FOER UTVECKLINGEN PAA ARKIVOMRAADET - "NAAGOT AV EN HEDERSFRAAGA FOER VARJE 'ARKIVIST", MEN AEVEN HAER BEHOEVDES EN NY STRATEGI. EN TANKE SOM LUFTADES AV CHEFEN FOER F.D. CENTRAKKOMMITTEARKIVET, PROKOPENKO, VILKEN TILLIKA I DAGARNA TILLTRAEDER EN TJAEENST VID PRESIDENTENS REHABILITERINGSKOMMISSION (UNDER ALEXANDER JAKOVLEVS LEDNING) VAR ATT TILL HOESTEN UTARBETA NORMER FOER EN KOMPLEX GENOMGAANG AV LANDETS VIKTIGASTE ARKIV EFTER MATERIAL ROERANDE OLIKA SPECIFICERADE MR-FRAAGOR. DET SKULLE BLI EN SLAGS TOTALINVENTERING AV MILJONTALS REGISTERKORT, SOM HITTILLS INTE GJORTS. EN SAADAN STOR GENOMGAANG KUNDE AV FOERKLARLIGA SKAEL INTE GOERAS FOER EN ENDA FRAAGA - OBEROENDE AV HUR VIKTIG DEN VAR, MEN I MR-INVENTERINGEN SKULLE WALLENBERGFALLET HA PRIORITET. (SAMTIDIGT KUNDE DAER INGAA ANDRA UTESTAAENDE SVENSK-RYSKA FRAAGOR.)

BETYDELSEN AV DEN SVENSKA GAAVAN AV RW-DOKUMENT APOSTROFERADES. INTE MINST VAR DET PSYKOLOGISKT VIKTIGT PAA RYSK SIDA ATT EN "VISS BALANS" EXISTERADE I FRAAGOR SOM DENNA, ATT DET "INTE BARA VAR VAESTERLAENNINGARNA SOM KRAEVDE MER OCH MER DOKUMENT". SAADANA STAEMNINGAR BREDDE F.N. UT SIG HOS DEN RYSKA ALLMAENHETEN. SAMTIDIGT FANNS ETT INTRESSE HOS RYSKA FORSKARE FOER RW-AERENDET. DE 49 VOLYMERNA SKULLE FOERVARAS I MID-ARKIVET. I ANLEDNING AV DENNA ATTITYD GICK VI F.OE. UT MED ETT PRESSMEDDELANDE I AERENDET TILL RYSKA (OCH SVENSKA) PRESSEN.

Q U A R T O

SLUTLIGEN VAD GAELLDE DET SVENSK-RYSKA ARKIVSAMARBETET NOTERADE PROKOPENKO ATT DET PAAGICK, OCH MAN SAAG GAERNA ATT DET INTENSIFIERADES. MIKROFILMUTBYTET AATERUPPTOG MAN GAERNA, MEN PAA RYSK SIDA VAR UTRUSTNINGEN TYVAERR OMODERN OCH DAALIG.

FORTS.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

SK

UTRIKESDEPARTEMENTET
Sambandssektionen (A 5/SAM)
Kryptoekspeditionen

Meddelande till arkivet
om ett arkivexemplar som förvaras hos enhet / tjänsteman

PAE

INTL. UTRIKES DEF.		
D.No		
93 -06- 1 1		
AVD.	SA.	TOTAL
P	2	8.

Inkommande krypto
kryptofax

daterat 1973-06-11

som inkom UD 19 - - -

från Mosskva med Dnr 4391

Ärendemening Re. RW - Intervjuer

Arkivexemplaret förvaras hos Pol 1:1

sign

Avgående   krypto
                                     kryptofax   daterat 19   -   -

till ..... med Dnr .....

Ärendemening   Re.....

.....

.....

.....

Arkivexemplaret förvaras hos .....

.....
sign

Lyrvall/sk

Ambassaden Moskva 1993-06-11

UD Stockholm

ENDAST FOER POL 1:1/MAGNUSSON

RE RW-INTERVJUER

P R I M O
KOZLOV OCH LYRVALL GJORDE IGAAR EN UTFLYKT TILL DEN RYSKA
LANDSBYGDEN, OCH LYCKADES EFTER EN DEL AEVENTYR LOKALISERA GAMLE
SMERSJMEDARBETAREN IVAN K. (NAMNET BOER TILLS VIDARE HAALLAS HEMLIGT)
I EN BY I TVERS OBLAST. K. VAR PERSONLIG SEKRETERARE/LIVVAKT TILL
ABAKUMOV UNDER HELA DENNES KARRIAER I TOPPEN, FRAAN 1941-51. DET BLEV
ETT MINNESVAERT SAMTAL MED EN FIGG PENSIONAER, SOM ERINRADE SIG EN
RAD DETALJER FRAAN DET INTERNA MAKTSPELET I SAEKERHETSORGANEN PAA
40-TALET. MER OM DETTA I ANNAN ORDNING.

K. FOERSTOD GENAST ATT VI INTRESSERADE OSS FOER RW, UTAN ATT VI
NAEMNT VAD BESOEKET HANDLADE OM. WALLENBERG? VI HADE HONOM. HAN
KICKADES FRAAN UNGERN DAER GENERAL BELKIN VAR AKTIV, MEN JAG VET
INTE VAD SOM SLUTLIGEN HAENDE MED HONOM. MEN DET FANNS EN PERSON SOM
ARBETADE MED RW - HAN HETTE KOPELANSKIJ. DET VAR K:S
OEFPNINGSREPLIK.

AEREFTER BACKADE HAN NAAGOT OCH MENADE ATT KOPELANSKIJ VARIT TOLKEN,
MEN ATT NAAGON ANNAN I PRAKTIKEN VARIT UTREDARE - VEM VAR OKAENT. DET
MENDE ATT ABAKUMOV SJAELV FOERHOERDE FAANGAR I LEFORTOVO ELLER
LUBJANKA MED KOPELANSKIJ ELLER MOEJLIGEN SDLOVOV SOM TOLK, MEN DAA
VAR K. SJAELV EJ MED OCH VISTE INTE VILKA FAANGAR DET ROERDE SIG OM.
GAATAN TILL RW-AERENDET KUNDE MYCKET VAE FINNAS I PGU (NUVARANDE
SVR) - DET HANDLADE OM VAERVNINGSFOERSOEK, ANTYDDE K., SOM INTE
TRODDE RW VAR I LIVET. NI VET HUR MAN SAAG PAA ETT PROBLEM SOM DETTA
I ORGANEN, SADE K. MENANDE TILL KOZLOV. SJAELV HADE K. ALDRIG SJAELV
TRAEFFAT RW; BARA HOERT TALAS OM HONOM - KANSKE JUST FRAAN
KOPELANSKIJ. SADE DENNE INGET IDAG VAR DET AV FEGHET.

K. SADE SIG INTE HAFT TILLGAANG TILL NAAGRA DOKUMENT - DESSA GICK
GENOM ABAKUMOV'S SEKRETARIAT DAER TJERNOV VAR CHEF (AVLIDEN) OCH
BRAVERMAN ASSISTENT. K. GAV EN DEL INFORMATIONER SOM I BAESTA FALL
KAN LEDA INTERVJUGRUPPEN TILL B. EMELLERTID FANN K. DET NATURLIGT ATT
ABAKUMOV KUNDE GE DIREKTA ORDER TILL SMOLTSOV IFRAAGA OM RW ('ETO
BYLA FIGURA') - OCH RAPPORTEN, SOM K. LAEST OM I PRESSEN, FOEREFDELL
INTE HELT OSANNOLIK. NAAGRA DOKUMENT HADE EMELLERTID INTE FOERSTOERTS
AV ABAKUMOV - DET VAR K. SAEKER PAA. DET BLEV MODERNT EFTER
ABAKUMOV, SADE HAN.

FOER ABAKUMOV EXISTERADE BARA STALIN, MEN DET VAR EN MISSUPPFATTNING
ATT HAN STOD SAERSKILT NAERA LEDAREN. GIVETIVS KALLADES HAN IBLAND
(MEN GANSKA SAELLAN) TILL STALIN - K. FOELJDE MED. DET VAR OTAENKBART
ATT ABAKUMOV HANTERADE RW BAKOM RYGBEN PAA STALIN - I SYNERHET OM DEN
SVENSKA AMBASSADOEREN VARIT HOS HONOM I AERENDET.

S E C U N D O

DET FINNS GIVETVIS SKAEL TILL AATERKOMMA TILL K. HAN VAR
SAMARBETSVILLIG OM AEN INLEDNINGSVIS NAAGOT PAA SIN VAKT.

PITOVRANDV OCH FEDOSEJEV TRAEFFADE SUDOPLATOV I FOERRGAAR, MEN S.
HADE INGEN KUNSKAP OM RW. DET AER INTE MOEJLIGT ATT FOERE
STOCKHOLMSMOETET TRAEFFA P. OCH F. FOER ORDENTLIG AVRAPPORTERING. (F.
R SJUK. P. AER BORTREST.) SAMTALET HAALLS SENARE.

Berner

(Pol)

P	2	Eu'

ARCHIVE COPY

MSG NO: 930611-127

DISTRIBUTION STATUS AT: 1993-06-11-10.57

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

FOL 1:1

DISTRIBUTED

1993-06-11-10.57

UD/POL 1

DISTRIBUTED

1993-06-11-10.57

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1993-06-11-10.51

MSG NO: 930611-127

=LIST, URGENT

UD/POL 1:1

AMBASSADEN MOSKVA 1993-06-11

UD STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

328. /FOER POL 1:1/MAGNUSSON/OLSSON RE RW-MOETE.

RYSKA DELEGATIONEN ANLAENDER STOCKHOLM TISDAG DEN 15/6 MED SU 219.

TROTS MUNTIG BEKRAEFTELSE FRAAN AEROFLOT AER AATERRESAN I
BILJETTERNA AATERGIVEN SOM 'VAENTELISTA'. MAN SAEGER OSS ATT
BEKRAEFTELSE AV AATERRESAN 18/6 MED SU 220 AER NOEDVAENDIG VID
AEROFLOT I STOCKHOLM. FOERESLAAR ATT DEPARTEMENTET BER RYSKA
STOCKHOLMSAMBASSADEN ATT I GOD TID LOESA FRAAGAN MED AEROFLOT.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA KL. 12.35/SK

- End of printout

*Informant ryska ambassaden
om innehållet i detta
telegram 1993-06-11
(Konstantin Koszchew). Udelämnande
för nödvändiga åtgärder*

TELEX

TELEX

TELEX

TELEX

TELEX

Arende

Re RW-intervjuer

Datum

1993-06-11

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Amb Moskva Dnr

Pae

Text

B R Å D S K A N D E

Från Pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall. Re
RW-intervjuer.

De intressanta uppgifterna från intervjun med Batjurin
föranleder följande frågor.

- Brevet från Molotov till Griбанov. Detta har vi, såvitt
jag kan se, ej fått från MID:s arkiv. Däremot Griбанovs
brev till Griбанov rörande Sjrjagin av den 13/4 1956.

- Finns registerböckerna från sjukavdelningen i Jefortovo
kvar?

- Batjurins och Smirnovs brev till MID om RW:s död i
lunginflammation borde ha bevarats i MID:s arkiv - för
att inte tala om KGB:s arkiv. Utgående diarium?

CABINET

Ex till:
Magnusson
Olson

Dep 93-06-11/1015

Ifylles av telegramexpeditören

Klockan

Sig

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)

ARKIVEXEMPLAR

1993-06-11	Dnr	Avd	Grupp	Mål
162/001	P	2	Eu	1

Ambassadör Martin Hallqvist

Amb KIEV

Fotografier av Raoul Wallenberg

Hbr Hallqvist-Olson 1993-06-08

(2 bil)

Broder,

./1

Bifogat översändes kopia av det grupp fotografi som publicerades i Svenska Dagbladet den 13 februari i år och som uppgavs föreställa bl.a. Raoul Wallenberg (mannen snett till höger om mannen med dragspelet). Fotografiet överlämnades ursprungligen till representerer för Wallenberg-Föreningen i Bryssel av en ukrainsk f.d. krigsfånge, Natalia Shinkarenko, som uppgav sig ha träffat Raoul Wallenberg i ett sovjetiskt fångläger 1955. Fotografiet har även översänts av departementet till ambassaderna i Vilnius och Warszawa för eventuell publicering i dessa länders press. Förhoppningsvis kan en bättre kopia översändas senare om vi lyckas låna originalet från Bryssel.

./.

Vidare får jag bilägga ett nytt "fototest" som vi sammanställt med hjälp av de testbilder som användes framför allt på 1950-talet. Raoul Wallenberg återfinns på sidan 1 (dels i mitten till vänster, dels nederst till höger). Hans chaufför, Vilmos Langfelder är avbildad på sidan 2 (nedan till vänster).

Många hälsningar
Din tillgivne
Lage Olson

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax	Telex
Box 16121	Gustav Adolfs torg 1	786 6000	723 11 76 (G3)	10590 MINFOR S
103 23 STOCKHOLM	Ifylles av postexp			
Avsändt med		Avsändn datum		Sign
☐ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☒ vanlig post	1993-06-11

Arende

Re Wallenberg-ärendet

Datum

1993-06-14

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu¹

Adress

Ambassaden Bern Dnr .....

Text

Från Pol 1:1. Re Wallenberg-ärendet.

I anslutning till det fortsatta arbetet inom den svensk-ryska arbetsgruppen rörande Raoul Wallenbergs öde vore vi tacksamma om ambassaden kunde kontakta schweiziska/utrikesministeriet och efterhöra om MAX MEIER och HARALD FELLER fortfarande befinner sig i livet. Dessa var schweiziska diplomater i Budapest som häktades och fördes till fångenskap i Sovjetunionen i början av 1945. En utväxling av fångar skedde senare och MEIER och FELLER kunde återvända till Schweiz.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

Klockan

Sign

Arende

Re Wallenberg-ärendet

Datum

1993-06-15

Dnr

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu

Adress

Ambassaden Helsingfors Dnr .....

Text

Från Pol 1:1. Re Wallenberg-ärendet.

I anslutning till det fortsatta arbetet i den svensk-ryska samarbetsgruppen rörande RAOUL WALLENBERGS öde vore vi tacksamma om ambassaden kontaktade vederbörande myndigheter och efterhörde huruvida f d sergeanten EINO (EERO) OLAVI PELKONEN, ibland även kallad ERKA HERKILEN, fortfarande befinner sig i livet. PELKONEN greps i Karelen 1944 och fördes till fängelse i Sovjetunionen. Han satt någon tid tillsammans med Wallenbergs chaufför VILMOS LANGFELDER. PELKONEN, som uppges vara född den 17 augusti 1922 och till yrket översättare vid skogsvårdsstyrelsen, frigavs 1955.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avsänd

Klockan

Sign

Ärende

Re Wallenberg-ärendet

Datum

1993-06-15

Dnr

Avd

Grupp

Mål

P

2

En

Adress

Ambassaden Wien Dnr .....

pa

Text

Från Pol 1:1. Re Wallenberg-ärendet.

I anslutning till det fortsatta arbetet i den svensk-ryska samarbetsgruppen rörande RAOUL WALLENBERGS öde vore vi tacksamma om ambassaden kontaktade vederbörande myndigheter och efterhörde huruvida f d löjtnanten och radioingenjören OTTO SCHEUER fortfarande befinner sig i livet. SCHEUER, som under en tid var cellkamrat med WALLENBERG, var före kriget bosatt i Wien, där han innehade en radioaffär. SCHEUER, som uppges vara född omkring 1895, skall ha bott på följande adresser:

WINDMÜHLGASSE 11 OCH PORZELLANGASSE 10, WIEN 9.

SCHEUER är i dokumenten i RW-ärendet även omnämnd som SCHLÜTER, SCHLUETER, SCHEURER, SCHLITTER och SCHAUER. Förnamnet anges ibland vara WALTER.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Ampl. Klocka Sign.

KOPIA TILL:
SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1

(Pal)

AVD.	GR.	MÅL
P	2	En I
(SR)	52	(g)

a-a-1/2

AMBASSADEN MOSKVA

1993-06-16

UD STOCKHOLM

FOER KABSEK, POLCH, POL 1 OCH SB(HAFSTROEM)

RE SAMTAL VOLKOGONOV OM WALLENBERG OCH UBAATAR

FORTS.

RE SAMTAL VOLKOGONOV OM WALLENBERG OCH UBAATAR

JAG BESOEKTE IDAG VOLKOGONOV FOER DISKUSSION CIT AEMNE. HAN URSAEKTADE FOERST FOER DROEJSMAAL SVAR MINA TIDIGARE FRAAGOR MEN BAADA HAN, RIKSARKIVCHEFEN PICHOKA OCH PRESIDENTARKIVETS SEKR, DE TRE SOM HADE PRESIDENTENS EXKLUSIVA UPPDRAG GAA IGENOM PRESIDENTARKIVET HADE VARIT BELAMRADE MED ANDRA UPPDRAG DE SENASTE TVAA MAANADERNA. DAERFOER HADE INGET GJORTS SEDAN BOERJAN MAJ. NU SKULLE MAN DOCK, EFTER KONSTITUTIONSFOERSAMLINGEN, SAETTA IGAANG NY GRANSKNING OCH GANSKA MYCKET AATERSTOD. MAN KUNDE RAEKNA MED BLI FAERDIG NAAGON GAANG UNDER HOESTEN. V. BEKRAEFTADE ATT DET JU INTE I KARTOTEKET FANNS DIREKTA HAENSYFTNINGAR DE BAADA OVANCIT AEMNEN MEN ATT MAN ALLS EJ KUNDE UTESLUTA INTRESSANTA INDIREKTA HAENVISNINGAR MED SUBSTANTIELLT INNEHAALL. SAALUNDA HADE HAN FUNNIT UPPGIFT OM ATT 1250 AMERIKANSKA KRIGSFAANGAR SKULLE BEFUNNIT SIG I VIETNAM I ETT INTERNT PARTIDOKUMENT SOM EJ DIREKT ROERDE DENNA FRAAGA. OEVERLAEMNANDET DENNA UPPGIFT TILL AMERIKANARNA HADE STARKT IRRITERAT VIETNAM SOM GOER GAELLANDE ANTALET VAR BETYDLIGT MINDRE. VI TALADE OM MOEJLIGHETEN ATT FINNA NAAGOT I DE SVENSKA FRAAGORNA OCH V. MENADE ATT DETTA ALLS EJ BORDE VARA UTSIKTSLOEST.

SOM VANLIGT HADE V. EN HISTORISK GODBIT ATT BERAETTA (MOEJLIGEN REDAN PUBLICERAD). HAN HADE FUNNIT INSTRUKTION FRAAN STALIN ATT AVLIVA TITO. DETTA SKULLE SKE GENOM ATT COSTA RICAS AMBASSADOER VID VATIKANEN, TILLIKA SIDOACKREDITERAD I JUGOSLAVIEN VAR SOVJETAGENT. DENNE FICK UPPDRAG ATT UNDER BESOEK HOS TITO MEDFOERA BALLONG MED GIFTGAS SOM SKULLE UTLOESAS NAER HAN LAEMNADE MOETET. INSTRUKTIONEN VERKSTAELLEDDES EJ BLOTT DAERFOER ATT STALIN AVLED OCH BERIA SOM INSAAG DE INTERNATIONELLA KOMPLIKATIONERNA DAEREFTER GENAST GAV KONTRAORDER.

BERNER

AMB MOSKVA

CL

KOPIA TILL:

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 2
CH POL 2:1
POL 2:1

P 2 Eu 7

INKOM UTRIKESDEPARTEMENTET

AVD. GR. MÅL

P

40

A

P

2

Eu I

Pu

AMBASSADEN TEL AVIV

1993-06-16

UD STOCKHOLM

FOER POL 2:1

RE FOERSLAG OM NOBELS FREDSPRIS TILL RAOUL
WALLENBERG.

Meddelat C.M. Hyllernas per telefon
1993-06-24 att svenska regeringen
(as princip) inte bedriver kampanjer
för enskilda kandidater till Nobels
fredspris. Vardensbörande kan däremot
vädja sig till enskilda personer eller
organisationer för att erhålla stöd och
tr. ex. ha personer tänker på att få
stöd för en formell nominering till
den norske Nobelkommittén.

FORTS.

RE FOERSLAG OM NOBELS FREDSPRIS TILL RAOUL
WALLENBERG.

MAX GRUNBERG FRAAN THE CANADIAN RAOUL WALLENBERG
COMMITTEE UPPVAKTADE SOM BEKANT UTRIKESMINISTERN
UNDER ISRAELBESOEKET I JANUARI I AAR I RUBRICERADE
AERENDE (SE SKR 4 A, 930209) OCH MOTTOGS AV DEPR
WRIGSTAD.

GRUNBERG HAR SEDAN DESS AATERKOMMIT TILL AMBASSADEN
ETT FLERTAL GAANGER VILKET VI OCKSAA MEDDELAT
DEPARTEMENTET PER TELEFON. FOER ATT KUNNA SVARA
GRUNBERG VORE VI TACKSAMMA FOER REAKTION I AERENDET
SAA SNART SOM MOEJLIGT.

HYLTENIUS

AMBASSADEN TEL AVIV [REDACTED]

KOPIA TILL:

SB
UM
UMK
KABS
POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1

Pol 1:1/ambr Olson/db
1993-09-09

Ex t:

Magnusson, pol 1:1
Olson, pol 1:1
Hallqvist, amb Kiev (onr)
amb Moskva (onr)
von Dardel
Carl Persson

exp 930909

INKOM UTRIKESDEPARTEMENTET

AVD. ! GR. ! MÅL
P ! 2 ! EU

AMBASSADEN HELSINGFORS

1993-06-16

UD STOCKHOLM

ERT

FOER POL 1:1

RE WALLENBERG-AERENDET

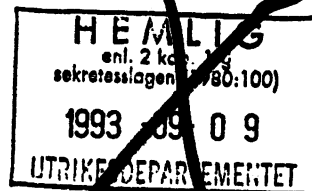
FORTS.

PROMEMORIA

AMBASSADEN I.....*Helsingfors*.....

HAR.....*1993-06-16*.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol. 1:1

09 SEP 1993

Dir. Olsson

RE WALLENBERG-AERENDET

✓ BEFOLKNINGSREGISTERCENTRALENS UPPLYSNINGSTJÄNST
BEKRAEFTAR I SAMTAL MED BRODIN ATT EERO OLAVI
PELKONEN, FOEDD DEN 17 AUGUSTI 1922, FORTFARANDE
BEFINNER SIG I LIVET. HAN AER ENLIGT UPPGIFTER SOM
MAN HAR I SITT DATORREGISTER BOSATT I FOERSTADEN
GRUVSTA (KAIVOKSELA), CA EN MIL NORR OM HELSINGFORS
MED ADRESS: KAIVOSVOUDINTIE 4 J 85, 01610 VANDA,
TEL: 009 358 0/534 452.

BERGQUIST

AMBASSADEN HELSINGFORS

Se dnr U2018/20399/EC

Dokument överlämnade till den svenska sidan vid det
åttonde mötet med den rysk-svenska arbetsgruppen den
16 juni 1993

MVD

1. Rapport om arbetet i MVD:s huvudinformationscentrum
beträffande fastställandet av Raoul Wallenbergs öde.
April-Maj 1993.

2. Brevsvar från det militära åklagarämbetet, A. I.
Filimonov, till säkerhetsministeriets bitr arkivchef,
Vladimir Vinogradov. 1992-12-15.

3. Brev från schweiziska UM:s politiska avdelning,
legationsrådet A. Zehnder, till generalmajor Vichorev,
chef för den sovjetiska militärdelegationen, Bern.
1945-11-07.

4. Brev från bitr folkkommissarien för utrikesärenden
V. Dekanozov till folkkommissarien för statssäkerhet
V. N. Merkulov. 1945-12-04.

5. Brev från Abakumov, Smersj, till V. M. Molotov,
folkkommissariernas råd. December 1945.

6. Brev från bitr folkkommissarien för utrikesärenden
V. Dekanozov till chefen för Smersj V. S. Abakumov.
1946-01-14.

7. Brev från chefen för avdelningen för repatriering
av utländska medborgare, Gavrilov, till chefen för
första europeiska avdelningen, NKID, S. P. Kozyrev.
1946-01-31.

8. Undersökning av den rättsliga grunden för Raoul Wallenbergs arrestering i Budapest den 13-17 januari 1945 utförd av V. P. Galitskij, oberoende expert.
1993-06-09.

9. Samtalsuppteckningar från samtal med P. I. Sjkred.
1993-06-16.

X 10. Brev från A. G. Dmitrijev till I. E. Golub. Våren 1991.

X 11. Brev från I. E. Golub till A. G. Dmitrijev.

C 12. Brev från G. A. Tjapovskij till A. G. Dmitrijev.
1991-03-29.

C 13. Brev från L. V. Machrovskij till A. G. Dmitrijev.
1991-08-12.

X 14. Brev från E. Voskinov till A. G. Dmitrijev.
1991-07-05.

SVENSKA AMBASSADEN
SWEDISH EMBASSY
WIEN

T E L E F A X

Telefon: (43) 1 214 77 01 Fax: (43) 1 214 50 44 Telex (47) 114720 svns a

Adress: UD, POL 1:1		Datum: 1993-06-17		Dnr: TJÄNSTE	
Avsändare: Jan E Karlsson		Avd:		Grupp:	
Ärende: Wallenbergvittnet Sjinkarenko/ Wilhelm Ferschitz				Mål: 93-06-17	
Totalt antal sidor: 3		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändaren enligt ovan anges!			
		Avsant den		Klockan	Sign

UJ
DELGES:
SB
UM
UMK

Vårt [redacted] secundo, 1993-05-27 återopas.

KABS
Som bilaga översändes kopia av en från Marktgemeinde Gablitz inkommen skrivelse jämte inofficiell översättning.

POLCH
BITR POLCH
CH POL 1
POL 1:1
CH POL 1:2
Anita Gradin
POL 1:2

L.O.: A.A. / L

SCHWEDISCHE BOTSCHAFT

WIEN

Wien 1993-05-28

An das
Meldeamt Gablitz

3003 GABLITZ

Marktgemeinde Gablitz

Eing. - 1. JUNI 1993

Zl.: ..... Anl.: .....

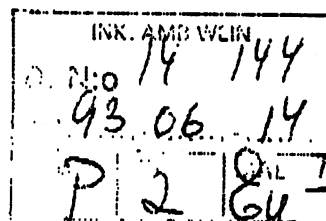
Die Botschaft ersucht, ihr mit einer Auskunft über
folgende Person behilflich zu sein:

Wilhelm FERSCHITZ, geb. 17.5.1900
(früher ev. Gablitz, Glückgasse 4/-)

Für die Mühewaltung in dieser Angelegenheit erlaubt
sich die Botschaft, im voraus ihren verbindlichsten
Dank auszusprechen.

Hochachtungsvoll

Roland Johansson
Roland Johansson
Zweiter Botschaftssekretär

Die Marktgemeinde Gablitz teilt mit:

Herr Ferschitz Wilhelm geb. 17.5.1900 in Wien zuletzt wohnhaft
in Gablitz, Glückgasse 4 ist am 10.11.1975 in Gablitz verstorben.
beurkundet: Standesamt Gablitz Nr. 34/1975.

Seine Gattin Maria Ferschitz geb. Floh geb. 13.12.1901 ist
am 19.1.1983 in Tulln verstorben. (zuletzt wohnhaft in Gablitz,
Hauptstraße 27).

Beurkundet: Standesamt 3430 Tulln Nr. 52/1983.

Beide Sterbefälle müßten beim Bezirksgericht Purkersdorf als
Nachlaßgericht verhandelt worden sein.

Gablitz, 8.6.1993

Marktgemeinde Gablitz:

SVERIGES AMBASSAD

WIEN

Handläggare: ikm

Docnr:0480I

PROMEMORIA

1993 06 16

Inofficiell översättning av svar från Marktgemeinde
Gablitz på ambassaden förfrågan rörande Wilhelm
FERSCHITZ

"Marktgemeinde Gablitz" meddelar:

Herr Ferschitz Wilhelm, född 17.5.1900 i Wien,
senast bosatt i Gablitz, Gluckgasse 4, avled
10.11.1975 i Gablitz.

Intygat: "Standesamt" (byrå för civilregistrering
och borgerlig vigsel) Gablitz Nr 34/1975.

Hans hustru Maria Ferschitz, f. Floh, född
13.12.1901, avled 19.1.1983 i Tulln. (senast bosatt
i Gablitz, Hauptstrasse 27).

Intygat: Standesamt, 3430 Tulln Nr 32/1983.

Båda dödsfall bör ha handlagts vid distrikts-
domstolen Purkersdorf såsom varande arvsdomstol.

Gablitz, 8.6.1993

Arendae

Re Wallenberg-ärendet

Datum

1993-06-18

Dnr

25 V

Avd

P

Grupp

2

Mål

En I

Adress

Amb Budapest Dnr .....

Text

Från Pol 1:1. Re Wallenberg-ärendet.

I det fortsatta arbetet på Wallenberg-ärendet vore vi tacksamma erhålla ett kortfattat curriculum vitae på engelska över Wallenbergs chaufför VILMOS LANGFELDER innefattande uppgifter om födelsetid, födelseplats, utbildning m.m.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändningsort

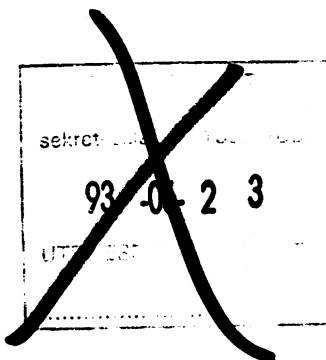
Klockan

Sign

Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1993-06-23 174/001	P	P	2 En ^I

Ambassadsekreterare Björn
Lyrvall

AMBASSADEN MOSKVA

pn

H E M L I G

Wallenberg-ärendet
(1 bil)

Broder,

Under det 8:e mötet med den svensk-ryska arbetsgruppen rörande Raoul Wallenberg den 16 dennes i Stockholm tog envoyé Arne S. Lundberg upp ett samtal han haft om Raoul Wallenberg i Wien den 17 maj 1955 med den sovjetiske diplomaten Tarabrin.

./.

Jag bifogar kopia av Lundbergs uppteckning av samtalet, vilken Du kan överlämna till lämplig person inom den ryska gruppen vid tillfälle. Från svensk sida skulle vi naturligtvis vara intresserade att få ta del av hur Tarabrin rapporterade samtalet med kabinetssekreteraren till Moskva.

Lage Olson

/ACF

Ifylles av postexp

Avsändt med	Avsändn datum	Sign
☒ sv kurir	24/6-93	h69
☐ utl kurir		
☐ luftpost		
☐ vanlig post		

PM.

41
Vid lunch på beskickningen i Wien den 17 maj hade jag tillfälle till samtal med förre förste sekreteraren vid ryska ambassaden i Stockholm Tarabrin, som sedan några månader tillbaka tjänstgör i Wien. Tarabrin är den ryske diplomat, som haft de mest ingående samtalen med någon svensk i Wallenberg-ärendet och han känner affärens alla faser.

Tarabrin utfrågade mig länge om de svensk-ryska förbindelserna och slutligen gjorde han den sedvanliga frågan: Nå, allt är alltså i ordning? Finns det inga besvärligheter?

- Jo, naturligtvis, svarade jag i ointresserad ton, Wallenberg-ärendet tycks aldrig komma ur världen. Men det vet ni ju.

~~Wallenberg~~ Ehuru jag framställt frågan, som om jag icke ^{tog} önskade gå in på ämnet, ~~gav~~/Tarabrin med iver upp tråden.

- När jag kom tillbaka till Moskva gick jag igenom hela detta ärende, och jag gick verkligen absolut till botten med det. Och jag försäkrar Er, att vi omöjligen kan göra något. Ni vet hur goda våra förbindelser för närvarande är. Om vi hade någon möjlighet att få denna fråga ur världen, så skulle vi absolut göra det. Men Wallenberg finns inte.

- Ja, jag har hört detta på flera vägar, replikerade jag. Vad skall jag tro? Jag vet ju, att Wallenberg funnits i Sovjetunionen i flera år. Ni har känt mig i fem år. Jag har inte svarat på alla frågor Ni ställt, men om jag har sagt något till Er, så har jag alltid talat av övertygelse och uppriktigt. Nu säger jag Er, att det ~~finns~~ inte finns minsta skymt av tvivel om att R.W. verkligen i många år varit i rysk fångenskap - om han lever ännu i denna dag kan jag inte säga.

- Jag kan bara säga, att det inte finns ett spår av honom.

- Jag kan ge Er spår. Han fördes i början av 1945 från Budapest till Moskva, där han i flera år satt först i Ljubljanka sedan i Lefortovskajay och så vidare.

- Ja, jag vet, att vi hade kontakt med honom i Budapest. Men sedan är han borta. I utrikesministeriet vet man ingenting om hans vidare öden trots grundliga forskningar. "Wenn da wirklich etwas passiert ist, so gibt es keine Spur". Ingenting kan göras.

- Det smärtar mig personligen djupt att höra. Det har varit min önskan att undvika den otrevliga belastning på förbindelserna, som denna affär utgör. En vacker dag kommer familjen att sätta i gång med en kampanj igen, och då blir UD tvunget att lägga papperen på bordet. Det blir en pinsam historia, som vi sannerligen önskar kunde undvikas. Det ligger emellertid inte i vår makt.

- Jag förstår, men om detta händer, så blir det bara en belastning för våra förbindelser utan att det kan hjälpa Wallenberg.

- Ja, det är tråkigt, men ärendet kan inte avskrivasslutade jag.

Av vårt samtal i övrigt framgick klart, att Tarabrin hade instruktioner att taga kontakt med mig, ställa vissa frågor och framföra vissa synpunkter. Alldeles säkert har han varit informerad om den senaste utvecklingen i Wallenberg-ärendet. Mot denna bakgrund innebär hans uttalanden en märklig glidning från den av Semenov intagna ståndpunkten tillbaka till den ståndpunkt, som ryssarna intog före Vysjinskys svar sommaren 47. Tarabrin förklarar sålunda inte kategoriskt, att W. aldrig funnits i Sovjetunionen. Han nöjer sig med att hänvisa till forskningarna och förklarar, att utrikesministeriet icke lyckats finna något spår. Därmed lämnar han möjligheterna öppna, att W. antingen "kommit bort" eller att säkerhetspolisen sopat igen alla spår och felinformerat UM. Han gör t.o.m. ett slags medgivande, att våra bevis kan vara trovärdiga. Med uttrycket "wenn da etwas passiert ist" avsåg han i sammanhanget fullt tydligt att säga "om det verkligen skulle vara så, att Era bevis är riktiga och W. verkligen varit i Sovjet".

Wien den 17 maj 1955.

Arne S. Lundgren

Ärende

Wallenbergärendet

Datum

1993-06-23

Avd

P

Grupp

2

Mai

En I

Adress

Ambassaden Moskva Dnr ...

Pal

Text

Från Pol 1:1 (Magnusson) för Lyrvall.
Re Wallenbergärendet

[Signature]

Några frågor att följa upp föranledda av senaste mötet och de därvid överlämnade dokumenten.

- 1) Vad Pitovranov har att säga om en "tjock mapp med officiell skriftväxling" överlämnad av Isotalo och härrörande från "Stone". Vad är detta?
- 2) Vad Siomontjuk säger om undersökningsledarnas roll. Kan ändå Sokolov eller någon kollega till honom ha varit ansvarig? Särskilt om Kopeljanskij och Sokolov bara tolkade. Finns arkivmaterial om dennes avdelning bevarat och har det gått igenom?
- 3) Är Ljalin i KGB död?
- 4) Batjurin nämner flera andra tjänstemän. Är någon i livet?
- 5) Kuznetsov pekar på ett intressant sätt på första huvudstyrelsens roll. Bör följas upp.

CABINET

Ex till: HM

L. Olson

Exp 1993-06-23 UM

[Handwritten mark]

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1993-06-24

Pol 1:1/Dr Magnusson/db
1993-07-06

Kopia:
Kabs

Departementsrådet
Hans Magnusson

Utrikesdepartementet

Reflektioner från senaste RW-mötet

Broder,

Mötet i Stockholm kanske inte gav mycket nytt i dokumentväg, men uppskattades onekligen av de ryska deltagarna. Säkert var satsningen motiverad ur goodwill-synpunkt. Den gav också tillfälle till en del informella samtal under promenader i försommarkvällen.

Jag kan inte riktigt bedöma värdet av upplysningen, men Kozlov tog vid ett sådant tillfälle faktiskt spontant upp frågan om den interna CK-utredningen. "Fråga Michail Sergejevitj (Gorbatjov) - han känner till sanningen i ärendet, det vet jag säkert", sade han, "men han har inte vågat eller velat gå ut med den". Försök att borra gav beskedet att Krjutjkov rapporterat till generalsekreteraren 1988 (eller 1989) och att "alla sovjetiska ledare säkert känt till vad som verkligen hänt RW" - K. var dock tveksam om också Jeltsin fått denna information. "Det är mycket som är underligt med detta ärende", var det enda Kozlov svarade när jag frågade om detta innebar att idag aktiva personer inom säkerhetstjänsten kände till sanningen.

5 mit Hantbruch / 441

Kozlov gjorde också gällande att Nikonov under sin tid i KGB "skyddat" sin farfars, dvs Molotovs, minne. Överhuvud taget uttalade sig K. fränt om Nikonov, som "inte uppträtt som säkerhetsofficer när han släppte informationen om Kopelanskij till pressen".

Det är som sagt svårt att tolka Kozlovs informationer, men ett bräckligt stöd för att han, när allt kommer omkring, ändå representerar nytänkande och öppenhet är det faktum att Kozlov tidigt tog steget över till ryska KGB, under Ivanenkos ledning - dvs. före sammanslagningen med den gamla unionella strukturen vid årsskiftet 1991-92.

Under ett annat tillfälle i Stockholm talade jag med Arzjannikov om "SVR-spåret". A. sade omedelbart att han var övertygad om att där fanns material av avgörande betydelse för RW-ärendet, men att det var svårt att ta upp det offentligt i arbetsgruppen. Det var inte säkert att Primakov kände till det, men samtidigt var SVR-chefen inte alls angelägen om att ta strid med den egna organisationen för att få fram svaret i en fråga som denna. Förmodligen var även Jeltsin rädd för att ge sig på säkerhetsstrukturerna.

Vad beträffande den parlamentariska kontrollen av säkerhetsorganen hade en spricka uppstått mellan försvars- och MR-utskotten i Högsta Sovjet. Försvarsutskottet frångick en överenskommelse och bildade sitt eget kontrollorgan - vilket föranlett MR-utskottet att göra detsamma. Arzjannikov ledde en

underkommitté till utskottet i denna fråga. Men självfallet hade den reella möjligheten att få insyn i verksamheten lidit skada av splittringen.

Ziborov framstår i alla informella samtal som en avgjort kommunistiskt orienterad person, med gamla sovjetiska åsikter om annekteringen av Baltikum, djup skepsis till avreglering och privatisering. Att han skulle säga något utanför protokollet i RW-ärendet är otänkbart. Jag minns hur en gammal pensionerad Smersjmedarbetare ojade sig över läget i landet vid ett samtal i intervjugruppen hösten 1991. "Och vad har hänt med partiet", frågade den gamla gumman. "Partiboken ligger fortfarande i fickan", svarade Ziborov.

Kanske ligger den kvar där än.

Bäste hetsingen,
Björn Lyrvall

Björn Lyrvall